



รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรื่อง

THE PARK: การพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรม

THE PARK: Developing sustainable parks that are conducive to
promoting cultural tourism

โดย

พระมหาเกรียงศักดิ์ อินทปญฺโญ

พระมหาบัณฑิต ปณฺฑิตเมธี

พระมหาปัญญา ปญฺญาสิริ

นายถาวร ภูษา

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๕

ได้รับทุนอุดหนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม

MCU RS 65032



รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรื่อง

THE PARK: การพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรม

THE PARK: Developing sustainable parks that are conducive to
promoting cultural tourism

โดย

พระมหาเกรียงศักดิ์ อินทปญฺโญ

พระมหาบัณฑิต ปณฺฑิตเมธี

พระมหาปัญญา ปณฺญาสิริ

นายถาวร ภูษา

สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๖๕

ได้รับทุนอุดหนุนจากกองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม

MCU RS 65032

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย)



Research Report

THE PARK: Developing sustainable parks that are conducive to
promoting cultural tourism

by

Pramaha Kriangsak Indhapanno

Phramaha Bundit Pundhitamethee

Phramaha Panya Panyasiri

Dhaworn Bhusa

Buddhist Research Institute, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

B.E.2565

Research Project Supported by Thailand Science Research and Innovation

MCU RS 65032

(Copyright Mahachulalongkornrajavidyalaya University)

ชื่อรายงานการวิจัย:	THE PARK: การพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
ผู้วิจัย:	พระมหาเกรียงศักดิ์ อินทปญโญ, ดร. พระมหาบัณฑิต ปณฺธิตเมธี, ดร. พระมหาปัญญา ปญฺญาสิริ นายถาวร ภูษา
ส่วนงาน:	สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ปีงบประมาณ:	๒๕๖๕
ทุนอุดหนุนการวิจัย:	กองทุนส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อวิเคราะห์บริบทและศักยภาพของสวนสาธารณะในประเทศไทยที่เอื้อต่อการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืน ๒) เพื่อสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนในประเทศไทยที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ๓) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนในเมืองไทยที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ใช้แบบสอบถามกับผู้เข้ามาใช้บริการสวนสาธารณะจำนวน ๒๐๐ คน ด้วยการสุ่มแบบเจาะจง และสัมภาษณ์นักออกแบบภูมิสถาปัตย์ ๔ และนักวิชาการวัฒนธรรมสร้างสรรค์ ๔ คน พร้อมทั้งการประชุมกลุ่มย่อย

ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า สวนสาธารณะทั้งสองแห่งมีความพร้อมเชิงกายภาพมาก โดยเฉพาะพื้นที่สีเขียว สามารถจัดกิจกรรมต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ลุมพินีมีการพัฒนาโดยยึดผังแม่บทเดิมเคารพรากฐานของประวัติศาสตร์ บริบทของพื้นที่โดยรอบ และความต้องการของผู้ใช้ที่เปลี่ยนไปตามกาลเวลา ในขณะที่สวนเบญจกิติถูกพัฒนาสู่ความยั่งยืนภายใต้รูปแบบการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นความสำคัญอันดับแรก และการสร้างสรรค์อาคารสถานที่เพื่อเชื่อมโยงความหลากหลายของผู้คนผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย สวนลุมพินีได้เพิ่มพื้นที่จากที่รกร้างเพื่อความสุขของผู้มาใช้งานอย่างหลากหลาย แบบบอเนกประสงค์ มีศูนย์นันทนาการ สมาคม ชมรมต่างๆ ล้อมรอบด้วยพื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ผสานเข้ากับมิติของศิลปวัฒนธรรมซึ่งเอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างลงตัว ในขณะที่สวนเบญจกิติ มีอาคารแสดงศิลปวัฒนธรรมแทรกตัวอยู่กลางพื้นที่ป่า โดยกำหนดให้มีพื้นที่สำหรับกิจกรรมด้านวัฒนธรรม กว่า ๑๗ % ของพื้นที่ทั้งหมดซึ่งหมายถึงสวนสาธารณะทั้งสองแห่งออกแบบและพัฒนาได้อย่างยั่งยืนและเอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้อย่างแท้จริง

คำสำคัญ: สวนสาธารณะ, อย่างยั่งยืน, การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Research Title: THE PARK: Developing sustainable parks that are conducive to promoting cultural tourism.

Researchers: Pramaha Kriangsak Indhapanno
Phramaha Panya Panyasiri
Phramaha Bundit Pundhitamethee
Mr. Dhaworn Bhusa

Department: Buddhist Research Institute

Fiscal year: 2565/2022

Research Scholarship Sponsor: Thailand Science Research and Innovation

ABSTRACT

The objectives of this research are 1) to analyze the context and potential of public parks in Thailand conducive to sustainable park development; 2) to synthesize the process of sustainable park development in Thailand conducive to cultural tourism promotion; 3) To create a model for sustainable park development in Thailand that is conducive to promoting cultural tourism. It is an integrated research method. A questionnaire was used on 200 people who visited the park by purposive random sampling and interviewed 4 landscape architects and 4 creative culture scholars, along with focus group discussion.

The results showed that both parks were very physically ready, especially the green areas that were able to organize activities well. Lumpini Park has been developed based on the original layout, respecting the historical roots, the context of the surrounding area, and the needs of users that have changed over time. While Benjakitti Park is developed to be sustainable under the theme of environmental conservation as a priority. It also has the creation of a facility to connect a variety of people through a variety of activities. Lumpini Park has increased the area from a wasteland for the enjoyment of visitors for a variety of purposes. It has leisure centers, associations, and societies surrounded by large green spaces, merging with the dimension of art and culture, and contributing to the promotion of cultural tourism. While Benjakiti Park has art and cultural building inserted in the middle of the forest under the concept of having space for cultural activities, accounting for

17% of the total area. Therefore, it means that both parks are designed and developed sustainably and are conducive to promoting cultural tourism.

Keywords: Park, Sustainable, Promotion of Cultural Tourism



กิตติกรรมประกาศ

รายงานการวิจัยเรื่อง “THE PARK: การพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” สำเร็จได้เรียบร้อยเพราะได้รับการพิจารณาอนุมัติจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ โดยพระสุธีรัตนบัณฑิต ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ ผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้คำแนะนำในการปรับปรุงรายงานการวิจัย

ขอบพระคุณทุกภาคส่วนที่ได้ช่วยเหลือสนับสนุนในทุก ๆ ด้าน เช่น ทุนอุดหนุนการวิจัย ให้คำปรึกษา ให้ข้อมูลประเภทเอกสาร การกรอกข้อมูลแบบสอบถามและให้สัมภาษณ์ ให้กำลังใจและคอยชี้แนะปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้งานวิจัยสำเร็จลงด้วยดีและสมบูรณ์ยิ่งขึ้นซึ่งคณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยฉบับนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในเชิงนโยบายหรือในเชิงปฏิบัติการและเชิงวิชาการอันจะนำไปสู่การขยายผลเพื่อพัฒนาชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

พระมหาเกรียงศักดิ์ อินทปญโญ และคณะ

ตุลาคม ๒๕๖๕

สารบัญ

		หน้า
	บทคัดย่อภาษาไทย	ก
	คัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
	กิตติกรรมประกาศ	ค
	สารบัญ	ง
	สารบัญตาราง	
	สารบัญแผนภูมิ	
	คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	
บทที่		
๑	บทนำ	๑
๑.๑	ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒	วัตถุประสงค์การวิจัย	๑๕
๑.๓	คำถามการวิจัย	๑๕
๑.๔	ขอบเขตการวิจัย	๑๕
๑.๕	นิยามศัพท์ในการวิจัย	๑๗
๑.๖	ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย	๑๗
บทที่		
๒	เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๙
๒.๑	แนวคิดเกี่ยวกับสวนสาธารณะ	๑๖
๒.๒	แนวคิดสาธารณะของพื้นที่สาธารณะในเมือง	๒๖
๒.๓	แนวความคิดเกี่ยวกับการออกแบบสวนสาธารณะที่ดี	๓๔
๒.๔	แนวคิดการออกแบบสวนสาธารณะอย่างยั่งยืน	๓๗
๒.๕	แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	๔๐
๒.๖	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔๓
๒.๗	กรอบแนวคิดในการวิจัย	๔๖
บทที่		
๓	วิธีดำเนินการวิจัย	๔๗
๓.๑	การกำหนดแหล่งข้อมูล	๔๗
๓.๒	ตัวแปรในการวิจัย	๔๘

บทที่		หน้า
๓.๓	การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๔๘
๓.๔	การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก	๔๘
๓.๕	เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	๔๘
๓.๖	การเก็บรวบรวมข้อมูล	๔๙
๓.๗	การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้	๔๙
บทที่		
๔	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๐
๔.๑	บริบทและศักยภาพของสวนสาธารณะในประเทศไทยที่เอื้อต่อการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืน	๕๐
๔.๒	การวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนในประเทศไทยที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	๘๕
๔.๓	รูปแบบการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนในเมืองไทยที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	๑๐๒
บทที่		
๕	สรุปอภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๑๒๔
๕.๑	สรุปผลการวิจัย	๑๒๔
๕.๒	อภิปรายผลการวิจัย	๑๒๘
๕.๓	ข้อเสนอแนะของการวิจัย	๑๓๐
บรรณานุกรม		๑๖๖
ภาคผนวก ก	แบบสอบถามเพื่อการวิจัย	๑๕๗
ภาคผนวก ข	ภาพกิจกรรมการวิจัย	๑๖๔
ภาคผนวก ค	ประวัติผู้วิจัยและคณะผู้วิจัย	๑๖๕

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

การใช้คำย่อในการวิจัยฉบับนี้ พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี อ้างอิงจากฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ดังนี้

อ.จ. จตฺตก.	สุตตนปิฎก	อ.คตฺตนิกาย	จตฺตกนิปาตปาติ
อ.จ. ปณจก.	สุตตนปิฎก	อ.คตฺตปิฎก	ปณจกนิปาตปาติ
อ.จ. สตตก.	สุตตนปิฎก	อ.คตฺตนิกาย	สตตกนิปาตปาติ
ช.อ.อิตฺติ.	สุตตนปิฎก	ช.ททกนิกาย	อิตฺตวุตตกปาติ
ช.ช.า.	สุตตนปิฎก	ช.ททกนิกาย	ชาตกปาติ
ม.ม.ู.	สุตตนปิฎก	ม.ชฌมนิกาย	มูลปณณาสกปาติ
ช.ล.	สุตตนปิฎก	ช.ททกนิกาย	สุตตนิปาตปาติ
ส.ล.	สุตตนปิฎก	ส.ยฺยตตนิกาย	สคาถวคคปาติ
ส.ม.	สุตตนปิฎก	ส.ยฺยตตนิกาย	มหาวคคปาติ
ที.ปา	สุตตนปิฎก	ที.ชานิกาย	ปาฎีกวคคปาติ

การใช้สัญลักษณ์ย่อ

พระไตรปิฎก จะแจ้งฉบับคัมภีร์ เล่ม/ข้อ/หน้า ตามลำดับ ตัวอย่างเช่น ช.ธ. ๒๕/๑๑/๒๗ = ช.ททกนิกาย ธมมปท พระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๕ ข้อที่ ๑๑ หน้าที่ ๒๗.

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในอดีตสวนสาธารณะในเมืองได้รับการออกแบบมาเพียงเพื่อให้มีพื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ เป็นปอดให้คนในเมืองสำหรับมาพักผ่อนสูดอากาศบริสุทธิ์ได้ร่มไม้ ในปัจจุบันหลายๆประเทศที่พัฒนาแล้วทั่วโลก ส่วนใหญ่ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สวนสาธารณะแบบเนกประสงค์ในการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืน เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของประชาชนภายใต้สังคมสมัยใหม่ อย่างไรก็ตามมีสวนสาธารณะหลายแห่งที่มีอยู่แล้วในประเทศกำลังพัฒนารวมถึงประเทศไทย ต้องทนทุกข์ทรมานจากการถูกทิ้งร้างหรือการใช้งานน้อยเนื่องจากขาดการรับรู้ของประชาชน ขาดการบำรุงรักษาที่ดี ไม่มีความปลอดภัย และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่เพียงพอ การให้บริการที่ไม่เท่าเทียมกัน ตลอดจนการขาดกิจกรรมสร้างสรรค์ที่น่าดึงดูดใจของผู้คนที่มีความต้องการที่หลากหลายในการใช้ประโยชน์จากสวนสาธารณะ

ความสำเร็จในการดำเนินงานสวนสาธารณะ คือการให้บริการที่สอดคล้องกับต้องการของผู้คน

ประเด็นสำคัญที่สุดของการออกแบบสวนสาธารณะที่ประสบความสำเร็จ คือ ผู้ออกแบบสวนสาธารณะต้องตระหนักถึงความต้องการและความสนใจที่แตกต่างกันของผู้เข้ามาใช้บริการสวนสาธารณะ ซึ่ง Drivers, Brown & Peterson^๑ ได้กล่าวในประเด็นที่สอดคล้องไว้ว่า ผู้มาเยี่ยมชมสวนสาธารณะจะให้ความสนใจเยี่ยมชมสวนสาธารณะ หากมีการนำเสนอบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน ในขณะเดียวกันสวนสาธารณะในเมือง จะไม่สามารถประสบความสำเร็จได้อย่างสวยงาม หากการออกแบบสวนสาธารณะนั้น ไม่สามารถสร้างความน่าสนใจ และไม่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงด้านความต้องการจากผู้เข้ามาใช้บริการที่หลากหลาย เนื่องจากโลกมีการ

^๑ Brown, P. J., Driver, B. L., & Peterson, G. L. (Eds.). (๑๙๙๑). *Benefits of leisure*. Venture Pub..

เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งในแง่ของการเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม ประชากร และเทคโนโลยี ดังนั้นจึงควรมีการสำรวจและประเมินจำนวนผู้เข้ามาใช้บริการสวนสาธารณะ เพื่อให้แน่ใจว่าสวนสาธารณะในเมืองสามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง ภายใต้เทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต รวมไปถึงสิ่งต่างๆ ที่สามารถอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนทั่วไป

สวนสาธารณะที่ประสบความสำเร็จมักจะรับฟังความคิดเห็นของชุมชน อย่าง เดอะ ไฮไลน์ปาร์ก (The High Line Park) ที่นิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา สวนสาธารณะที่สร้างอยู่บนทางรถไฟสายประวัติศาสตร์สายหนึ่งของเมืองนิวยอร์ก ซึ่งชาวเมืองผลักดันต้องการให้นำพื้นที่ตรงนั้นมาเป็นสวนสาธารณะจึงมีการปรับเปลี่ยนจากทางรถไฟลอยฟ้ามาเป็นพื้นที่สาธารณะจนมีนักท่องเที่ยวเข้ามาชื่นชมเหล่าพันธุ์พืชที่เกิดขึ้นมาเองตามภูมิศาสตร์ของรางรถไฟที่ถูกทิ้งร้างเป็นจำนวนมาก รวมทั้งใน สิงคโปร์ มีสวนสาธารณะที่ชื่อว่า บิชาน ปาร์ก (Bishan Park) โดยเปลี่ยนคลองคอนกรีตให้กลายเป็นแม่น้ำคันทรรมาติให้ชาวสิงคโปร์ ซึ่งพื้นที่เคยเป็นคลองส่งน้ำคอนกรีตเพื่อที่จะระบายน้ำออกจากเมืองแต่กลับกลายเป็นปัญหาจึงทุบคลองส่งน้ำทิ้งแล้วปรับให้เป็นแม่น้ำคดโค้งเหมือนเดิมปรับพื้นที่ไม่ให้มีน้ำไหลแรงโดยน้ำก็จะเอ่อล้นอยู่ตรงนั้นไม่ท่วมออกนอกพื้นที่ จนกลายเป็นที่อยู่ของสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ มีระบบนิเวศเข้ามา มีผีเสื้อ มีนก มีผึ้ง ทำให้เมืองมีความสมบูรณ์มีธรรมชาติกลับเข้ามามากขึ้น ซึ่งปัจจุบันสวนสาธารณะตามเมืองใหญ่ ๆ ที่ได้รับรางวัล ก็มักจะเป็นสวนสาธารณะที่สามารถดึงดูดธรรมชาติกลับมา ในส่วนของ ประเทศเกาหลี ก็มีเช่นกัน คือ สวนชองเกซอน (Cheonggyecheon Park) เดิมเป็นคลองและมีการปิดคลองทิ้งสร้างไฮเวย์ทับผ่านเมือง และได้เริ่มมีการปรับปรุงพื้นที่อีกครั้งโดยเอาธรรมชาติกลับเข้ามาในเมืองมีการทาสีไฮเวย์ทั้งทำเป็นถนนธรรมดาแล้วขุดคลองพื้นฟูคลอง จนกลายเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจสุดฮิตของชาวกรุงโซลและนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ

การวางแผนและการพัฒนาสวนสาธารณะในเมืองภายใต้แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

Satterthwaite ได้ระบุไว้ว่า สวนสาธารณะจะสามารถนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้นั้นพึงประกอบไปด้วย ๑) การตอบสนองความต้องการและความชอบของผู้คน ๒) การรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในระดับท้องถิ่นระดับภูมิภาคและระดับชาติ และ ๓) การส่งเสริมให้เป็นวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า^๒ หลักของการพัฒนาที่ยั่งยืนควรนำมาพิจารณาและประยุกต์ใช้ ในกระบวนการวางแผน

^๒ D. Satterthwaite (Ed.), The Earthscan Reader in Sustainable Cities, Earthscan Routledge, London, New York (๑๙๙๙), pp. ๘๐-๑๐๖

และพัฒนาสวนสาธารณะในเมือง เพื่อเป็นกาสนับสนุนคุณภาพชีวิตที่ดี และการเยียวยาจิตใจ ของคนในเมือง ที่พักอยู่อาศัยและทำงานใกล้สวนสาธารณะ^๓ สวนสาธารณะสีเขียวในเมืองทำให้เกิดความยั่งยืนของระบบนิเวศ มีบทบาทสำคัญสำหรับบริการด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การกรองอากาศและน้ำ การกรองลมและเสียง และการรักษาเสถียรภาพของสภาพอากาศ นอกจากนี้ยังให้บริการทางสังคมและจิตใจ ซึ่งมีความสำคัญต่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน การใช้สวนสาธารณะและพื้นที่สีเขียวสามารถลดความเครียด พร้อมทั้งให้ความรู้สึกสงบและผ่อนคลาย เสริมสร้างสุขภาพจิตที่ดี และส่งเสริมการพัฒนาความสัมพันธ์ทางสังคม^๔

ดังนั้นการดูแลให้สวนสาธารณะในเมืองให้สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง เป็นสิ่งสำคัญในการรักษาความยั่งยืนของระบบนิเวศในชุมชนเมือง^๕ การพัฒนาพื้นที่ในเขตเมืองอย่างยั่งยืนควรอยู่บนพื้นฐานความสัมพันธ์ที่สมดุลระหว่างความต้องการของมนุษย์และมูลค่าของสิ่งแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางชีวภาพ^๖ เพื่อให้บรรลุความสมดุลนี้การออกแบบและพัฒนาสวนสาธารณะจำเป็นต้องปฏิบัติตาม มิติของการพัฒนาที่ยั่งยืน ๓ ประการ อันได้แก่ มิติด้านสังคม มิติด้านเศรษฐกิจ และมิติด้านสิ่งแวดล้อม ไปพร้อมกัน^๗

ประโยชน์จากการพัฒนาสวนสาธารณะในเมืองอย่างยั่งยืน

สวนสาธารณะที่ได้รับการออกแบบและดูแลอย่างดีตามความต้องการของผู้ใช้และปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติจะให้พื้นที่สีเขียวที่ใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งส่งผลดีต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และยังส่งผลกระทบต่อการพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีของมนุษย์ อันเกิดจากการที่สวนสาธารณะเป็นพื้นที่ปรับสภาพอากาศให้บริสุทธิ์ และรักษาความหลากหลายทางชีวภาพ^๘ นอกจากนี้การปรับปรุงคุณภาพของสวนสาธารณะในเมืองให้สอดคล้องกับความต้องการ

^๓ M. Suhardi. Preferences for Usability at Taman Tasik Seremban, Malaysia Universiti Putra Malaysia. Alam Cipta, ๘ (๑) (๒๐๑๖)

^๔ G. Cranz, M. Boland Defining the sustainable park: a fifth model for urban parks Landsc. J., ๒๓ (๒๐๐๔), pp. ๑๐๒-๑๒๐

^๕ D. Maguelonne The European landscape conservation Landsc. Res. J., ๓๑ (๔) (๒๐๐๖)

^๖ L. Luis, S. Raúl, P. Thomas Urban parks and sustainable city planning - the case of Portimão, Portugal Wseas Trans. Environ. Devel., ๓ (๑๐) (๒๐๐๗), pp. ๑๗๑-๑๘๐

^๗ L. Luis, S. Raúl, P. Thomas Urban parks and sustainable city planning - the case of Portimão, Portugal Wseas Trans. Environ. Devel., ๓ (๑๐) (๒๐๐๗), pp. ๑๗๑-๑๘๐

ผู้ใช้และสร้างความสมดุลกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติแล้ว ยังก่อเกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการส่งเสริมการท่องเที่ยว อันเกิดจากจำนวนผู้เข้าชมที่มากขึ้น สามารถสร้างโอกาส สร้างงาน และเป็นการเพิ่มมูลค่าที่ดินและทรัพย์สินให้กับพื้นที่และชุมชนโดยรอบได้อีกทางหนึ่ง^๙ ยิ่งไปกว่านั้นสวนสาธารณะในเมืองอาจมีประโยชน์ด้านการศึกษาเนื่องจากสามารถใช้เป็นห้องเรียนกลางแจ้งสำหรับโรงเรียนและมหาวิทยาลัยสำหรับฝึกการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมหรือทำโครงการวิจัย จุดมุ่งหมายของประสบการณ์การศึกษาคือการเชื่อมโยงเยาวชนกับโลกธรรมชาติเพื่อให้พวกเขาเข้าใจถึงคุณค่าและความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน ดังนั้นเมืองสวนสาธารณะสามารถมองเห็นเป็นห้องปฏิบัติการแบบเปิดโล่งสำหรับนักชีววิทยาภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อม เช่นเดียวกับนักวิทยาศาสตร์สังคม

วัฒนธรรม: หนึ่งในเหตุผลในการเยี่ยมชมสวนสาธารณะ

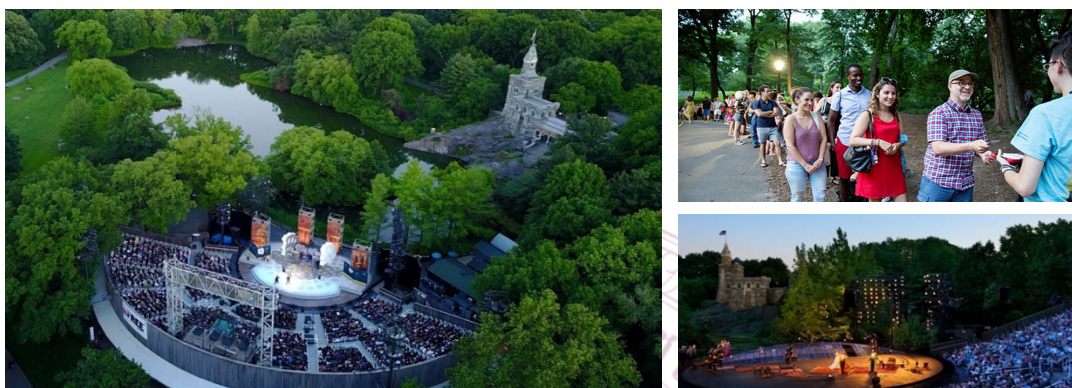
ผู้คนสนใจเข้าเยี่ยมชมสวนสาธารณะในเมืองเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อย่างน้อยหนึ่งอย่างต่อไปนี้เป็น: ๑) วัฒนธรรม ๒) นันทนาการ ๓) สังคม ๔) มรดก และ ๕) การศึกษา ซึ่งการแบ่งพื้นที่ของสวนสาธารณะควรมีความสมดุลระหว่างโซนต่างๆในพื้นที่สวนสาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกที่แตกต่างกัน เพื่อตอบสนองทุกบทบาทของสวนสาธารณะโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับประชาชนที่มีความต้องการการช่วยเหลือมากที่สุด เช่น คนที่มีรายได้น้อย ผู้สูงอายุและคนพิการ^{๑๐}

วัฒนธรรม ซึ่งเป็นหนึ่งเหตุผลจูงใจให้ผู้คนเข้ามาเยี่ยมชมสวนสาธารณะ ดังนั้นสวนสาธารณะจึงควรเตรียมความพร้อมในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกในการส่งเสริมให้เกิดกิจกรรมทางวัฒนธรรม ในสวนสาธารณะ เช่น กิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี เทศกาล และประวัติศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนรู้สึกถึง สวนสาธารณะในเมืองเป็นสถานที่ที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี เอื้อต่อการจัดกิจกรรมทางวัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆ ดังจะเห็นได้จากการจัดคอนเสิร์ตกลางแจ้งและการแสดงละครที่สามารถสร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำ อย่างเช่น กิจกรรม “Shakespeare in the Park” เป็นการแสดงละครในโรงละครกลางแจ้ง ในสวนสาธารณะ Central Park ของนครนิวยอร์ก

^๙ D. Nigel, S. Carys, W. Helen Improving Urban Parks, Play Areas and Green Spaces Department for Transport, Local Government and the Regions Publications Sales Centre, London (๒๐๐๒), pp. ๗๓-๘๓

^{๑๐} E. David, S. Ryan, The Roles of an Urban Parks System, ๒๐๑๖. Available at: <https://www.worldurbanparks.org/images/Documents/The-Roles-of-an-Urban-Parks-System.pdf> (retrieved ๙ -๑๑-๒๐๒๐).

สหรัฐอเมริกา ภายใต้การดำเนินการจัดการโดย The Public Theatre และมีการแจกตั๋วฟรีในวันที่มีการแสดง เป็นตัวอย่างของกิจกรรมทางวัฒนธรรมที่เป็นที่นิยม ด้วยการฟื้นฟู Lithia Park Ashland ในโอเรกอนโรงละครแห่งนี้ถูกสร้างขึ้นโดยเฉพาะเพื่อนำเสนอบทละครของเชกสเปียร์ในช่วงเทศกาลเชกสเปียร์ สวนสาธารณะอาจนำเสนอการแสดงดนตรีฟรีเพื่อเป็นจุดรวมตัวและสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่สาธารณะ



ภาพที่ ๑.๑ กิจกรรม Shakespeare in the Park

ที่มา: <https://publictheater.org/programs/shakespeare-in-the-park/>

การนำเสนอผลงานศิลปะในสวนสาธารณะเป็นวิธีปฏิบัติที่ดีในการนำเสนอวัฒนธรรมท้องถิ่น และยังเป็นการกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของพลเมืองได้เป็นอย่างดี Central Memorial Park ในเมืองคาลการี ประเทศแคนาดา ถือเป็นตัวอย่างที่ดีของการผสมผสานศิลปะในสวนสาธารณะที่สามารถเสริมสร้างความรู้สึกของสถานที่ในผู้อาศัยและผู้มาเยือนในคาลการีในขณะที่เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจและการเรียนรู้ นอกจากนี้ความสวยงามของสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในสวนสาธารณะยังสามารถนำเสนอสถานที่สำหรับศิลปินเพื่อสร้างแรงบันดาลใจและอำนวยความสะดวกในการสร้างสรรค์งานศิลปะ^{๑๑}. นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมที่ตอบสนองต่อกลุ่มสังคมที่หลากหลายเช่นกลุ่มผู้เลี้ยงสุนัข โดยจัดกิจกรรมฉายภาพยนตร์ Isle of Dogs ของ Wes Anderson โดยไม่มีค่าเข้าชม ทุกอย่างฟรี โดยมีหน่วยงานภาคเอกชนที่ชื่อ The Underwood เป็นผู้ดำเนินการโดยใช้พื้นที่ ของสวนสาธารณะ Central Memorial Park กิจกรรมฟรีสำหรับครอบครัวนี้ จะมีดีใจแสดงสดผู้เข้าชมสามารถพาเพื่อนครอบครัวและผ้าห่มมานอนบนพื้นหญ้าและชมภาพยนตร์ยามเย็นใต้แสงดาวได้อย่างอิสระ

^{๑๑} E. David, S. Ryan, The Roles of an Urban Parks System, ๒๐๑๖. Available at: <https://www.worldurbanparks.org/images/Documents/The-Roles-of-an-Urban-Parks-System.pdf> (retrieved ๙ -๑๑-๒๐๑๙).



ภาพที่ ๑.๒ กิจกรรมฉายภาพยนตร์ในสวนสาธารณะ Central Memorial Park

ที่มา: https://www.beltlineyc.ca/movie_in_the_park_๒๐๑๙

Creative Park ที่ไต้หวัน โดยกระทรวงวัฒนธรรมมีนโยบายสร้างสถานที่พักผ่อนแก่ประชาชน และสร้างพื้นที่ให้กับเหล่าศิลปิน ช่างฝีมือ นักดนตรี และเหล่านักออกแบบ ได้มานำเสนอผลงานของตนเอง ทั้งนี้เพราะรัฐบาลไต้หวันมองเห็นถึงพลังของความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นเหมือน Soft Power ซึ่งนำไปพัฒนาประเทศในอนาคตได้ Creative Park ของไต้หวัน จึงมีพื้นที่สองอย่างคือเป็นทั้งสวนสาธารณะและสถานที่รองรับความคิดสร้างสรรค์ให้กับทุกคน ส่วนประกอบของ Creative Park นี้มีพื้นที่สีเขียว พื้นที่ตรงกลางสำหรับจัดแสดงดนตรี การแสดงต่างๆ รวมถึงสตรีทโชว์ อาคารสำหรับจัดนิทรรศการ โรงละคร ห้องซ้อมสำหรับศิลปิน ห้องเวิร์กช็อป ร้านค้าของนักออกแบบ ห้องถิ่น ร้านขายอาหารและเครื่องดื่ม กราฟิตี้ และสิ่งสุดท้ายก็คือจุดถ่ายรูปต่างๆ มากมาย ซึ่งในยุคแห่งการแชร์ แชร์ โฉว เป็นสิ่งที่ทำให้คนมาสวนแห่งนี้กันอย่างมากมาย^{๑๒}

^{๑๒} The Cloud. ฉันรักสวนเขา.[ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล: <https://readthecloud.co/publicspace-๑๐/>.



ภาพที่ ๑.๓ Creative Park ในไต้หวัน
ที่มา <https://readthecloud.co/publicspace-๑๐/>

สถานการณ์สวนสาธารณะในเมืองไทย

สวนสาธารณะในกรุงเทพมหานครมีพื้นที่สวนสาธารณะต่อประชากรในอัตราที่ต่ำกว่ามาตรฐานอย่างมาก ประชาชนในบางเขตไม่มีสวนสาธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเลยแม้แต่แห่งเดียว สวนสาธารณะที่มีอยู่ยังไม่เป็นไปตามลำดับขั้น จึงไม่สามารถให้บริการแก่ประชาชนทุกกลุ่มทุกวัยได้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเพิ่มจำนวนสวนสาธารณะให้กระจายตัวมากขึ้น^{๑๓} อย่างไรก็ตาม สวนสาธารณะขนาดใหญ่ในกรุงเทพมหานคร จะสามารถจัดกิจกรรมได้มากกว่าและสามารถตอบสนองคนได้มากขึ้น เช่น สวนรมณีนาถ หรือที่นิยมเรียกกันติดปากว่า คุณเก่า เป็นสวนสาธารณะที่จัดสร้างขึ้นใหม่ โดยมีขนาดประมาณ ๓๐ ไร่ มีการเก็บอาคารเดิมอย่างคุกวัวเพื่อเป็นพิพิธภัณฑ์ มีการใส่ลานสเก็ตบอร์ดเข้าไป เนื่องจากมีการวิเคราะห์แล้วว่า เด็กและเยาวชนบริเวณนี้จะชอบกิจกรรมแอ็คทีฟ รวมทั้งสนามบาสเกตบอล ซึ่งในสมัยก่อนจะยังไม่มีกิจกรรมนี้ มีแต่การวางเส้นทางให้วิ่งเฉย ๆ มีสถานีโออกกำลังกาย สวนสุขภาพ โดยจะมีการนำกิจกรรมต่าง ๆ เข้ามา ทำให้สวนสาธารณะไม่ใช่แค่

^{๑๓} อมรรัตน์ กฤตยานวัช. การศึกษาเพื่อวางแผนทางจัดทาสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานครในแง่ของการผังเมือง. Diss. จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

สวนเพื่อความสวยงาม แต่จะมีทั้งความรู้ในส่วนของพิพิธภัณฑ์ มีสวนกีฬาเพิ่มเข้ามามากขึ้นด้วย ส่วนอีกมุมหนึ่งก็เป็นส่วนของการพักผ่อนหย่อนใจ มีต้นไม้ น้ำพุ เก้าอี้^{๑๔}

ในขณะที่สวนลุมพินี ซึ่งแต่เดิมมีแนวความคิดเพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ รูปแบบของสวนจึงมีความโค้งไปมาทำให้ดูเหมือนธรรมชาติ แต่เมื่อมีการปรับปรุงมาเรื่อยๆ โดยมีการใส่กิจกรรมจำพวกสาธารณะเข้าไป เช่น ลู่วิ่ง ลู่วิ่งจักรยาน มีสนามกีฬา มีโรงยิม มีอาคารประชุม มีห้องสมุดประชาชน มีศาลาจัดงานการแจ่ง มีอาคารลีลาศในยุคหนึ่งแล้วยุบไป มีศาลาที่จัดเวทีคอนเสิร์ตกลางแจ่ง มีสระน้ำให้บริการรถถีบ พายเรือต่างๆ จะเห็นว่า มีกิจกรรมหลากหลายมากขึ้นเพื่อรองรับและตอบสนองความต้องการของคนได้มากขึ้น^{๑๕}

ในปัจจุบันสำหรับสวนสาธารณะยุคหลังๆ จะเป็นการนำของเดิมที่มีอยู่แล้วนำมาปรับใช้ ให้คุ้มค่ามากที่สุดโดยพยายามใช้งบประมาณให้น้อยที่สุด เนื่องจากสวนสาธารณะถูกจำกัดด้วยงบประมาณของราชการ การออกแบบจะค่อยๆ เติบโตเข้าไปในส่วนที่ยังไม่มี เช่น สวนกีฬา สนามวอลเลย์บอล สนามบาสเกตบอล สนามฟุตบอล โดยตัดแปลงพื้นที่ให้เกิดประโยชน์ อย่างสวนรถไฟ ถูกตัดแปลงมาจากสภาพของเดิมที่เป็นสนามกอล์ฟ โดยมีการตัดแปลงให้น้อยที่สุดจากของเดิมมาเป็นของใหม่ ไม่ได้มีการรื้อสวนเพื่อจะขุดสร้างอะไรขึ้นมาใหม่^{๑๖}

สวนสาธารณะในเขตกรุงเทพมหานคร มีศักยภาพ อยู่ในระดับสูงในการรองรับการทำกิจกรรมนันทนาการต่อผู้ที่มาใช้บริการ โดยภาพรวมการเข้าไปใช้บริการสวนสาธารณะ เช่น สวนลุมพินี พบว่าประชาชนเข้ามาใช้บริการสวนสาธารณะเพื่อมาเดิน-วิ่งออกกำลังกายมากที่สุด รองลงมาคือนั่งเล่น-นั่งคุยเพื่อพักผ่อน^{๑๗} นอกจากนั้นยังมีการเข้าร่วมกิจกรรมตามชมรมต่างๆ ที่สวนสาธารณะ

^{๑๔} ๑๐๐ ปี ชาตกาล ปวญ. ‘สวนสาธารณะ’ ช่วยเมืองน่าอยู่. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล: <https://www.facebook.com/Puey100/posts/๗๙๓๘๖๒๓๗๓๘๘๘๓๖๒/๑๙> พฤศจิกายน ๒๕๖๓

^{๑๕} อ้างแล้ว

^{๑๖} อ้างแล้ว

^{๑๗} ธีรรัตน์ แสนพิม. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่เพื่อการนันทนาการ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยนครสวรรค์.[ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล: http://www.agi.nu.ac.th/nred/Document/is-PDF/๒๕๕๘/geo_๒๕๕๘_๐๒๖_FullPaper.pdf. ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

ภารกิจสวนใหญ่ของสวนสาธารณะให้ความสำคัญกับการดูแลระบบสาธารณูปการให้พร้อมต่อการใช้งาน ซึ่งเป็นแผนหลักในการพัฒนาสวนสาธารณะ เพื่อให้พื้นที่สวนสาธารณะมีความพร้อมและเหมาะสม ก่อเกิดประโยชน์ต่อประชาชนที่มาใช้บริการและมีศักยภาพรองรับปริมาณการใช้งานของประชาชนทุกกลุ่มมากที่สุด โดยเริ่มจากดำเนินการปรับปรุงสาธารณูปโภคพื้นฐานต่าง ๆ ที่จำเป็น ได้แก่ ระบบระบายน้ำได้ดิน ฝาบ่อพัก ทางเท้า ระบบไฟฟ้าได้ดินและเขื่อน เพื่อให้มีสภาพพร้อมใช้งานมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยและปลอดภัยกับประชาชนผู้ใช้งาน ซึ่งในการดำเนินการดังกล่าว จะแบ่งพื้นที่ในการทำงานออกเป็นส่วน ๆ และมีการกันพื้นที่ก่อสร้างให้มิดชิด เพื่อความปลอดภัยของประชาชน นอกจากนี้ ยังมีการปรับปรุงทางลาดบริเวณทางเท้าและอาคารต่าง ๆ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับผู้ใช้รถเข็นตามหลักการออกแบบ Universal Design อีกด้วย^{๑๐๔}

การมีงบประมาณที่จำกัดเพียงแค่การดูแลความพร้อมของสถานที่ในสวนสาธารณะเป็นสำคัญ^{๒๐} เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ประชาชนให้เข้ามาใช้งานสวนสาธารณะเท่านั้น จึงส่งผลกระทบต่อกรยกระดับสวนสาธารณะให้มีความสร้างสรรค์สอดคล้องกับความต้องการของคนในสังคมยุคใหม่ กิจกรรมจึงขาดความหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนทั่วไป ภายใต้ความกังวลด้านงบประมาณที่จำกัด ส่วนใหญ่สวนสาธารณะทำหน้าที่เพียงเป็นสถานที่ให้หน่วยงานต่างๆ เข้ามาใช้บริการตามความต้องการของหน่วยงานนั้นๆ ซึ่งตอบสนองต่อกลุ่มเป้าหมายที่จำกัด ไม่ได้กระจายกลุ่มเป้าหมายได้ทั่วไปหลากหลายทุกกลุ่มคน เช่น การเปิดพื้นที่ให้สำนักพัฒนาชุมชนจัดกิจกรรมฝึก

^{๑๙} Newswit. วางแนวทางการบริหารจัดการปรับปรุงสาธารณูปโภคภายในสวนลุมพินี. [ออนไลน์].
แหล่งข้อมูล:<http://www.newswit.com/gen/๒๐๑๕-๑๑-๑๓/๑๑๐๑๐dbcb๗๔๗๔๕๔๘d๑c๗๙๐c๑๓๖๔e๐dc>
๓/. ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

^{๒๐} สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. การจัดการเรียนรู้ ของแหล่งการเรียนรู้ ตลอดชีวิต : สวนสาธารณะ. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล:<http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/๗๘๕-file.pdf>. ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๖๓

อาชีพ. หน่วยงานเอกชนจัดกิจกรรม Walk Rally ให้กับพนักงาน การจัดกิจกรรม CSR ของพนักงาน บริษัทต่างๆ หน่วยราชการจัดการทดสอบสมรรถภาพของกำลังพล เป็นต้น^{๒๑}

อย่างไรก็ตามสวนสาธารณะบางแห่ง เช่น สวนลุมพินี ซึ่งมีภายในเปรียบเสมือน สังคมเมือง ย่อยๆ เป็นศูนย์รวมทางสังคมของผู้คน ทุกเพศทุกวัย ทุกอาชีพ ทุกหน้าที่การงาน และทุกประเภท ของรายได้ กล่าวได้ว่า สวนลุมพินีเป็นสถานที่ซึ่งเหมาะสมกับกิจกรรมต่างๆที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็น กิจกรรมทางด้านความรู้ันทนาการ การออกกำลังกายและกีฬา อีกทั้งยังมีการจัดกิจกรรมพิเศษใน โอกาสต่างๆ อีกมากมาย เช่น การจัดแสดงหรือนิทรรศการให้ความรู้ใน ด้านต่างๆ กิจกรรมเกี่ยวกับการ ออกกำลังกาย ดนตรีในสวน เทศกาลเที่ยวเมืองไทย Bangkok Street Show กิจกรรมวันสำคัญ ทางศาสนา กิจกรรมทางการเมือง แต่ปัญหาที่พบคือ กิจกรรมที่จัด ขึ้นนั้นค่อนข้างน้อย ถ้า เปรียบเทียบกับปริมาณและความต้องการของผู้ใช้บริการในพื้นที่ของสวน ลุมพินีที่ต้องการความ หลากหลาย และส่วนใหญ่ไม่มีปฏิสัมพันธ์หรือพูดคุยกันกับผู้มาใช้พื้นที่คนอื่นๆ^{๒๒}

การถ่ายทอดวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว

ประเทศไทยมีต้นทุนทางศิลปวัฒนธรรมที่สูงมาก เป็นเสมือน สินทรัพย์ที่ผ่านการสั่งสม จน เกิดเป็นมูลค่า การสืบทอดศิลปวัฒนธรรมไทยจึงมีความสำคัญยิ่งต่อการรักษาอัตลักษณ์ของความเป็น ไทย ซึ่งจะแสดงออกถึงวิถีความเป็นไทยทั้งด้านขนบธรรมเนียม ประเพณี ความเชื่อ รวมถึงภูมิปัญญา ท้องถิ่นที่ได้รับการถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง นอกจากนั้นคุณค่าแห่งศิลปวัฒนธรรม ยังเป็น สิ่งที่มีมูลค่ามหาศาลทางเศรษฐกิจ เป็นต้นทุนที่สามารถสร้างรายได้ให้สังคมอยู่ดีกินดี มีความ มั่นคง วัฒนธรรมจึงเป็นกลไกที่สามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศ และกระจายรายได้สู่ชุมชน ประเทศ ไทยมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน เป็นอุตสาหกรรมบริการที่ทำรายได้มหาศาลให้กับ ประเทศ ด้วยการใช้นโยบายศิลปวัฒนธรรมยกระดับการท่องเที่ยวชุมชน เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มใน รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) โดยนำเอาทรัพยากรในชุมชนทั้งทาง ธรรมชาติ มรดกภูมิปัญญา ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชุมชน งานหัตถกรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของชุมชน มาเป็นจุดเริ่มต้นในการจัดรูปแบบการท่องเที่ยวภายใต้กรอบแนวคิดการจัดการ อย่างยั่งยืน สามารถสร้างรายได้ให้กับท้องถิ่นโดยตรงประเทศไทยมีทรัพยากรมากมาย ไม่ว่าจะเป็น

^{๒๑} อ้างแล้ว

^{๒๒} พงศธร เนตร วิเชียร. *บทบาทและการใช้พื้นที่ในสวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร*. Diss. จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่รอคอยการพัฒนาขึ้นเป็นสินทรัพย์สร้างสรรค์ (Creative Assets) และต่อยอดเป็น อุตสาหกรรมสร้างสรรค์ (Creative Industry) อันหมายถึง กลุ่มกิจกรรมการผลิตที่ต้องพึ่งพาความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญ^{๒๓}

คุณค่าและความสวยงามของวัฒนธรรม สามารถทำให้คนทั่วไปซาบซึ้ง เข้าใจ และปฏิบัติตนได้ถูกต้องเมื่อได้มีโอกาสเข้าไปสู่พื้นที่แห่งวัฒนธรรมในที่ต่างๆ ผ่านกระบวนการสื่อความหมายทางวัฒนธรรมที่ดีและน่าสนใจ การสื่อสารวัฒนธรรมเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการมรดกทางวัฒนธรรม ด้วยกระบวนการเสมือนแปลความและถ่ายทอด “ข้อความ” หรือ “สาร” ไปยังผู้รับสารทราบ มีรูปแบบการเล่าเรื่องจากการตีความเพื่ออธิบายหรือสื่อสารให้คนในสังคมเข้าใจ ดังนั้นการสื่อความหมายทางวัฒนธรรมจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เป็นสื่อกลางในการสื่อสารระหว่างผู้ส่งสาร และผู้รับสารที่จะต้องให้เกิดความเข้าใจตรงกันทำให้ผู้รับสารได้ตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนธรรม การที่จะสื่อความหมายทางวัฒนธรรมให้สัมฤทธิ์ได้นั้นควรเกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้ส่งสาร และ ผู้รับสาร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะ และวิธีการเฉพาะที่จะทำให้ผู้ชม ผู้ฟังเกิดความ เข้าใจตรงกัน ทำให้การบริหารจัดการวัฒนธรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่ออนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม เป็นไปอย่างราบรื่น (พลภัส อุณาพรหม, ๒๕๕๖)

ในปัจจุบัน เทคโนโลยีการสื่อสาร สามารถยกระดับการสื่อความหมายทางด้านวัฒนธรรมได้อย่างน่าสนใจ ก่อเกิดประสิทธิภาพสูงต่อการสร้างความรู้แก่ผู้รับชมและรับฟัง นอกจากนั้นผู้เข้าชมผลผลิตทางด้านวัฒนธรรม เช่นการเข้าชม แหล่งโบราณคดี การเข้าชมนิทรรศการถาวรทางด้านวัฒนธรรม หรือนิทรรศการจากแหล่งการเรียนรู้ อาทิโรงเรียน หอสมุด พิพิธภัณฑ์ โดยมีลักษณะการใช้สื่อที่หลากหลายเป็นช่องทางในการสื่อความหมายทางวัฒนธรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น อาทิ สื่อโสตทัศน์ กิจกรรมส่งเสริมความรู้ การ นำเสนอที่มีความตื่นตา ตื่นใจ การใช้แสง สี เสียง ให้ผู้ชมได้สัมผัสถึงวัฒนธรรมที่จับต้องได้ หรือจับต้องไม่ได้ผ่านวิทยากรหรือผู้มีความรู้ทักษะในการถ่ายทอดวัฒนธรรม รูปแบบกิจกรรม การจัด แสดงผลงานทางด้านวัฒนธรรมในรูปแบบนิทรรศการ ทั้งนี้ปัจจุบันการจัดแสดงนิทรรศการมีการ คำนึงถึงรูปแบบการจัดแสดง เพื่อที่จะสื่อสารให้ผู้เข้าชมหรือรับฟังได้เกิดความเข้าใจหรือตื่นตาตื่นใจ

จากงานวิจัยส่วนใหญ่ที่เกี่ยวข้องพบว่า การนำเสนอการรูปแบบการให้บริการของสวนสาธารณะที่ตอบสนองผู้ใช้บริการเฉพาะบางกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มที่เข้ามาวิ่ง-เดินออกกำลังกาย

^{๒๓} กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. วัฒนธรรม คุณค่าสู่มูลค่า. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา

http://www.culture.go.th/culture_th/ewt_news.php?nid=๓๙๗๒&filename=index. ๑๙ พฤศจิกายน

และมานั่งพักผ่อนในบางครั้งกลุ่มที่เข้ามาวิ่งหรือเดินออกกำลังกายยังมีความรู้สึกไม่สะดวกต่อการใช้งานสวนสาธารณะร่วมกับผู้อื่นเช่นเด็กเล็ก สวนสาธารณะจึงดูเป็นการจัดการให้บริการที่ไม่เท่าเทียมกัน^{๒๔} จึงควรเปิดโอกาสให้ทุกคนทุกกลุ่มสามารถเข้ามาใช้งานสวนสาธารณะอย่างเท่าเทียมและยุติธรรมพร้อมทั้งมีการเตรียมความพร้อมสำหรับพื้นที่ใช้สอยต่างๆให้พร้อมใช้งานอยู่เสมอ^{๒๕} และควรดูแลวัสดุอุปกรณ์ให้ใช้งานได้ และขยายพื้นที่ที่รกร้างให้เป็นสวนสาธารณะ รวมถึงออกมาตรการข้อบังคับพื้นที่สาธารณะ^{๒๖} ในขณะทำงานวิจัยของเจนณรงค์ สมพงษ์, และ วราลักษณ์ คงอ้วน^{๒๗} ซึ่งนำเสนอประเด็นที่สอดคล้องกันโดยระบุว่าพื้นที่สวนลุมพินีซึ่งเป็นสวนสาธารณะที่สามารถรองรับประชาชนได้ทุกเพศทุกวัย มีศักยภาพสูงกว่ามาตรฐาน ประชาชนชอบความร่มรื่นและสิ่งแวดล้อมภายในสวน ควรมีการเพิ่มแสงสว่างพัฒนาพื้นที่รกร้างให้มีประสิทธิภาพ รักษาความปลอดภัย และควรรองรับการใช้งานสำหรับคนทุกกลุ่ม ในงานวิจัยของเชมโซต ภูประเสริฐ^{๒๘} ยังได้ให้ข้อมูลในการออกแบบสวนสาธารณะไว้ว่า หัวใจสำคัญของการออกแบบและวางผังคือ การเคารพในบริบทเดิมของพื้นที่เพื่อส่งเสริมให้สวนร่มเกล้ากลับปทกซ์เป็นสวนสาธารณะที่มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยเฉพาะด้านการให้ความสำคัญต่อระบบนิเวศของพื้นที่. และมีการวางระบบเส้นทางวิ่งออกกำลังกาย ทางเดินเท้า และทางจักรยานให้มีความสัมพันธ์และเชื่อมพื้นที่กิจกรรมโดยไม่รบกวนกัน มีการควบคุมการเข้าออกเพื่อความปลอดภัย

^{๒๔} Chandrasiri, Orana, and Sigit Arifwidodo. "Inequality in active public park: a case study of Benjakitti Park in Bangkok, Thailand." *Procedia engineering* ๑๙๘ (๒๐๑๗): ๑๙๓-๑๙๙.

^{๒๕} Kabisch, Nadja, and Roland Kraemer. "Physical activity patterns in two differently characterised urban parks under conditions of summer heat." *Environmental Science & Policy* ๑๐๗ (๒๐๒๐): ๕๖-๖๕.

^{๒๖} นนทพจน์ เดชะชาติ, และวราลักษณ์ คงอ้วน. "แนวทางการพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร (Guidelines to Develop Public Park Areas in Sai Mai District, Bangkok)." *Journal of the Faculty of Architecture King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang* ๑๗.๒ (๒๐๑๓): ๘๐-๙๑.

^{๒๗} เจนณรงค์ สมพงษ์, และ วราลักษณ์ คงอ้วน. "บทบาทและการพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะ สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร." *Journal of the Faculty of Architecture King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang* ๒๒.๑ (๒๐๑๖): ๕๖-๖๙.

^{๒๘} เชมโซต ภูประเสริฐ. "การออกแบบวางผังบริเวณเพื่อปรับปรุงพื้นที่สวนสาธารณะ สวนร่มเกล้า กัลปพฤกษ์." *Built Environment Inquiry* ๑๔.๒ (๒๐๑๕).

แต่ที่น่าสนใจคือ สวนสาธารณะในต่างจังหวัดซึ่งเป็นสวนสาธารณะที่กำลังมีการปรับปรุงและสร้างใหม่ ได้ใช้แนวความคิดการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนมาใช้ ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ Yiemwattana, Suthat, และ Sasima Charoenkit^{๒๙} ที่นำเสนอการออกแบบสวนสาธารณะในยุคปัจจุบันของเทศบาลพิษณุโลก ที่ออกแบบมาเพื่อให้ทุกคนเข้ามาใช้งานได้อย่างเท่าเทียมกัน และมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเชื่อมต่อกับประวัติศาสตร์ของเมืองแบ่งปันช่วงเวลาที่น่าจดจำร่วมกัน และเรียนรู้เกี่ยวกับความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม มุ่งเสริมสร้างอัตลักษณ์ของชุมชน เชื่อมโยงกับสังคมกับมรดกของเมืองและคนผู้อื่น ดังนั้นสวนสาธารณะแห่งนี้จึงกลายเป็นสถานที่เสริมสร้างความสามัคคีในสังคมผ่านกิจกรรมสันทนาการและการพักผ่อนที่หลากหลาย สวนสาธารณะในเมืองแห่งนี้ได้รับการออกแบบมาเพื่อให้แต่ละคนมีส่วนร่วม ผู้เข้าชมกว่า ๑๐,๐๐๐ คนที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางวัฒนธรรมต่างๆ ในฐานะที่เป็นสถานที่สำหรับการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน สามารถเป็นห้องเรียนกลางแจ้งสำหรับผู้เยี่ยมชมในการคิดใหม่เกี่ยวกับการจัดการน้ำ ด้วยมัลติฟังก์ชัน. สวนสาธารณะในเมืองแห่งนี้จะเป็นพื้นที่ที่มีส่วนร่วมครอบคลุมและมีความหมายสำหรับเมืองพิษณุโลก. ตอกย้ำความน่าสนใจของสวนสาธารณะในต่างจังหวัดอีกหนึ่งจังหวัดคือ จังหวัดศรีสะเกษ จากงานวิจัยของทิวากร ใจก้อน^{๓๐} ศึกษากรณีสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ ซึ่งมีประชาชนเข้าไปใช้มากขึ้น กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งของจังหวัดศรีสะเกษ พร้อมๆกับการมีพื้นที่สำหรับพักผ่อนออกกำลังกายและวัตถุประสงค์อื่นๆ ตามความต้องการที่มีความหลากหลายและเปลี่ยนแปลงเสมอของประชาชนทั่วไป. งานวิจัยของเสกสรร นิยมเพ็ง, และ พชรินทร์ สิริสุนทร. ก็ยังระบุว่า แนวทางพัฒนาสวนสาธารณะหนองนารี จังหวัดเพชรบูรณ์ ต้องมีการพัฒนาทั้งทางด้านกายภาพพื้นที่ ด้านพื้นที่ทางสังคม ด้านเศรษฐกิจ โดยใช้กิจกรรมที่เป็นอัตลักษณ์ในพื้นที่เป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และการมีส่วนร่วม

^{๒๙} Yiemwattana, Suthat, and Sasima Charoenkit. "TOWARDS AN ENGAGING, INCLUSIVE AND MEANINGFUL PLANNING DEVELOPMENT OF AN URBAN PARK IN PHITSANULOK, THAILAND." *Geographia Technica* ๑๔ (๒๐๑๙).

^{๓๐} ทิวากร ใจก้อน. "สวนสาธารณะ กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของจังหวัดศรีสะเกษ พ. ศ. ๒๕๒๓-ปัจจุบัน." วารสารมนุษยและสังคม คณะมนุษยศาสตร์ และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ศรีสะเกษ ๑.๒ (๒๐๑๓): ๘๕-๑๐๑.

โดยอาศัยผู้นำทางสังคมเป็นตัวขับเคลื่อน^{๓๑} สอดคล้องกับงานวิจัยของ Devakula, Jiratip^{๓๒} ที่ระบุไว้ว่าสวนสาธารณะที่เกิดขึ้นควรมีพื้นที่รองรับกิจกรรมซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้แนวคิดสวนสาธารณะแบบยั่งยืน คุณค่าธรรมชาติและกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพที่สอดคล้องกับบริบทเมือง. โดยมีแนวทางในการออกแบบคือการสงวนรักษาการบำบัดสภาพแวดล้อมเดิมการปรับปรุง และการสร้างสรรค์ใหม่เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์และสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของพื้นที่

จากการสำรวจงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้เห็นว่าสวนสาธารณะในเมืองที่เปิดใช้มาอย่างยาวนานยังเน้นการดูแลความพร้อมทางกายภาพ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาใช้งานทั่วไป แต่ในทางปฏิบัติพบว่า การใช้งานยังคงมีลักษณะเฉพาะกลุ่ม และประสบปัญหาการใช้งานอย่างไม่ยุติธรรมเท่าเทียมกันของคนทุกคน ในขณะที่สวนสาธารณะในต่างจังหวัดซึ่งยังไม่ได้มีการปรับปรุงให้สมบูรณ์เต็มที่. ได้มีการริเริ่มโครงการปรับปรุงออกแบบสวนสาธารณะที่ยึดแนวคิดการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืน มีการนำอัตลักษณ์ของแต่ละพื้นที่มาเป็นแนวคิดการออกแบบ และเน้นอนการออกแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สามารถเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยเห็นว่าการวิจัยครั้งนี้จะเป็นการต่อยอดการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนในประเด็นของการนำเสนออัตลักษณ์ของพื้นที่ ด้วยการนำวัฒนธรรมเชิงพื้นที่มาเป็นส่วนหนึ่งของการออกแบบและจัดกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมที่น่าสนใจ จนสามารถส่งเสริมพื้นที่สวนสาธารณะให้เป็นพื้นที่สาธารณะที่มีสีสันหลากหลายภายใต้วัฒนธรรมพื้นที่ที่สวยงาม และต่อยอดสู่การยกระดับเศรษฐกิจชุมชนผ่านรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้กับชุมชนได้

ผู้วิจัยเห็นว่าสวนสาธารณะที่ประสบความสำเร็จ ต้องตระหนักถึงความต้องการและความสนใจที่แตกต่างกันของผู้เข้ามาใช้บริการสวนสาธารณะหลักของการพัฒนาที่ยั่งยืนควรนำมาพิจารณาและประยุกต์ใช้ ในกระบวนการวางแผนและพัฒนาสวนสาธารณะในเมือง เพื่อเป็นกาสนับสนุนคุณภาพชีวิตที่ดี และการเยียวยาจิตใจ ของคนในเมือง และคนทั่วไป ทุกเพศทุกวัย. สวนสาธารณะที่ได้รับการออกแบบและดูแลอย่างดีตามความต้องการของผู้ใช้และปรับให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทาง

^{๓๑} เสกสรร นิยมเพ็ง, and พชรินทร์ สิริสุนทร. "การพัฒนาพื้นที่สาธารณะแบบมีส่วนร่วมเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนเมือง: กรณี สวนสาธารณะหนองนารี อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์." *Phetchabun Rajabhat Journal (ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร)* ๑๗.๒ (๒๐๑๖): ๒๑-๒๘.

^{๓๒} Devakula, Jiratip. "Design guidelines for sustainable urban park in brownfield sites of Bangkok Metropolitan Area." *Journal of Architectural/Planning Research and Studies (JARS)* ๕.๓ (๒๐๐๗): ๑๒๓-๑๓๘.

ธรรมชาติ จะให้พื้นที่สีเขียวที่ใช้ประโยชน์ได้ ซึ่งส่งผลดีต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ และยังส่งผลกระทบต่อการพัฒนาสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดีของมนุษย์ ยังก่อเกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการส่งเสริมการท่องเที่ยว อันเกิดจากจำนวนผู้เข้าชมที่มากขึ้น ผู้วิจัยตั้งคำถามว่าสวนสาธารณะในเมืองไทยควรมีการดำเนินการอย่างไรเพื่อพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืน พร้อมทั้งเปิดพื้นที่การนำเสนอวัฒนธรรมไทยมีคุณค่าและสวยงามในสายตาคนทั่วโลก ได้สื่อสารและนำเสนอเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผ่านเทศกาลหรือนิทรรศการเชิงวัฒนธรรมทั้งด้านศิลปะ ดนตรี เทศกาล และประวัติศาสตร์ พร้อมๆกับการเรียนรู้และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อย่างหลากหลายและต่อเนื่องจากกลุ่มวัฒนธรรมต่างๆทั่วไทย เพื่อให้สวนสาธารณะในสังคมยุคปัจจุบันได้เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีของคนอย่างยุติธรรมและเท่าเทียม และเป็นต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาสวนสาธารณะในสังคมยุคปัจจุบันต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์การวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อวิเคราะห์บริบทและศักยภาพของสวนสาธารณะในประเทศไทยที่เอื้อต่อการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืน

๑.๒.๒ เพื่อสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนในประเทศไทยที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

๑.๒.๓ เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนในเมืองไทยที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

๑.๓ คำถามการวิจัย

๑.๓.๑ สถานการณ์ปัจจุบันและศักยภาพของสวนสาธารณะในประเทศไทยที่เอื้อต่อการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนเป็นอย่างไร

๑.๓.๒ ควรมีกระบวนการอย่างไรบ้างที่จะสามารถพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนในประเทศไทยที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

๑.๓.๓ รูปแบบการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนในเมืองไทยที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ควรเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งประกอบไปด้วย การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยเป็นกระบวนการศึกษาวิจัยที่มุ่งสังเคราะห์

วิเคราะห์ และพัฒนารูปแบบสวนสาธารณะที่สามารถตอบโจทย์ความต้องการของคนในยุคปัจจุบัน และอนาคตอย่างเท่าเทียมกันพร้อมทั้งสามารถสร้างมูลค่าด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งสวนสาธารณะกับคนในสังคมใหม่ควรได้มีการพัฒนาให้สอดคล้องอย่างสมดุลระหว่างผู้คน ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างลงตัว โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยมุ่งสำรวจเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลการพัฒนาสวนสาธารณะทั้งในรูปแบบกายภาพ และกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมสร้างสรรค์ รวมไปถึงรูปแบบการพัฒนาสวนสาธารณะทั้งในและต่างประเทศในประเด็นการพัฒนาย่างยั่งยืน เนื้อหาเกี่ยวกับการออกแบบสวนสาธารณะในสังคมสมัยใหม่ที่จะสามารถเปิดกว้างและดึงดูดใจให้ประชาชนหันมาใช้สวนสาธารณะอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งศึกษาเชิงลึกถึงสภาพปัญหาการบริหารสวนสาธารณะ เพื่อนำมาหาแนวทางในการยกระดับคุณภาพการให้บริการอย่างมีคุณภาพ จากข้อมูลสถิติ, ผลงานวิจัย, วิทยานิพนธ์ และข่าวหนังสือพิมพ์ รวมถึงบทความ ข้อมูลต่างๆ ในรูปสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เผยแพร่ ทางอินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ของสวนสาธารณะต่างๆ เป็นต้น

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้วิจัยเลือกกรณีศึกษาสวนสาธารณะระดับเมือง (City park) จำนวน ๒ แห่ง ได้แก่ สวนลุมพินี และสวนเบญจกิติ โดยใช้เกณฑ์การเป็นสวนสาธารณะที่ตั้งอยู่ในเขตชั้นในของกรุงเทพมหานครเนื่องจากมีความสะดวกต่อการเข้าถึงของผู้ใช้งานในพื้นที่เมืองซึ่งมีความหลากหลายทั้งในคุณสมบัติของผู้ใช้งานและกิจกรรม รวมถึงเป็นสวนสาธารณะที่มีแนวโน้มที่จะได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้เป็นสวนสาธารณะที่ยั่งยืน และเป็นสวนสาธารณะแบบเปิด(สวนสาธารณะโดยทั่วไปภายใต้การดูแลของสำนักสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม) มากกว่าแบบปิด เป็นสวนสาธารณะที่มีสถิติคนเข้าใช้มากมีความหลากหลายในเรื่องการใช้งานพื้นที่ และลักษณะทางกายภาพของสวนสาธารณะ

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านวิธีการ

งานวิจัยชิ้นนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณในลักษณะการวิจัยเชิงพรรณนาเน้นการสำรวจและวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลัก (Mixed Methodology) พร้อมทั้งใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ [Quality Research] เป็นหลัก โดยการสังเกตทั้งแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์นักออกแบบภูมิสถาปัตย์ คนทั้งเป็นแบบรายบุคคลและสนทนากลุ่ม [focus group] การระดมความคิด [brain storming] จากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบสวนสาธารณะอย่างยั่งยืน และผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการวัฒนธรรม ผสมกับการศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร ใช้วิธีเก็บข้อมูลทั้งเอกสารและเก็บข้อมูลภาคสนามประกอบกัน ดังนี้

(๑) ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบสวนสาธารณะอย่างยั่งยืน จำนวน ๔ คน
[focus group]

(๒) ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการวัฒนธรรม ใช้วิธีเก็บข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์และเวทีประชุมระดมความคิด จำนวน ๔ คน

๑.๕ นิยามศัพท์ในการวิจัย

สวนสาธารณะ หมายถึง บริเวณสาธารณะที่ภาครัฐ ซึ่งส่วนใหญ่มักเป็นหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) หรือองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จัดให้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจแก่ประชาชนตามชุมชนและเมืองต่าง ๆ โดยรัฐเป็นเจ้าของและเป็นผู้ดูแลรักษา ปัจจุบัน การจัดที่พักรผ่อนหย่อนใจถือเป็นหน้าที่ของรัฐ แต่สวนสาธารณะในความหมายนี้ อาจจัดสร้างโดยเอกชนแล้วอุทิศให้แก่ประชาชนก็ได้

สวนสาธารณะอย่างยั่งยืน หมายถึง สวนสาธารณะที่มีภารกิจสำคัญ ๓ ประการ ได้แก่ ๑) การตอบสนองความต้องการและความชอบของผู้คน ๒) การรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติในระดับท้องถิ่นระดับภูมิภาคและระดับชาติ และ ๓) การส่งเสริมให้เป็นวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า

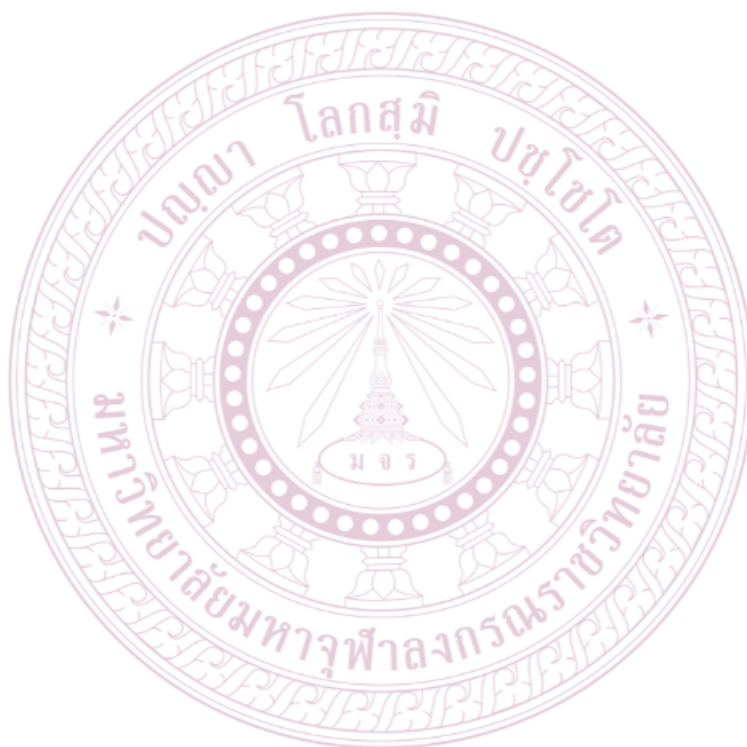
การส่งเสริมการท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสวนสาธารณะในเมืองไทย ที่จะช่วยให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์ จนสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเมืองไทย

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อชมสิ่งที่แสดงความเป็นวัฒนธรรมในพื้นที่ เช่น ปราสาท พระราชวังวัดโบราณสถาน โบราณวัตถุ ประเพณีวิถีการดำเนินชีวิต ศิลปะทุกแขนง และสิ่งต่างๆ ที่แสดงถึงความเจริญรุ่งเรืองที่มีการพัฒนาให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม การดำเนินชีวิตของบุคคลในแต่ละยุคสมัย นักท่องเที่ยวจะได้รับทราบประวัติความเป็นมาความเชื่อ มุมมองความคิดความศรัทธาความนิยมของบุคคลในอดีตที่ถ่ายทอดมาถึงคนรุ่นปัจจุบันผ่านการจัดการของสวนสาธารณะ

๑.๖ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลงานวิจัยในครั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์แก่สวนสาธารณะในเมืองไทยที่จะใช้ผลการวิจัยไปปรับใช้หรือนำไปเป็นแนวทางในการผลักดันไปสู่แผนการพัฒนาสวนสาธารณะซึ่งจะเป็นพื้นที่สำหรับประชาชนทั่วไปทุกเพศทุกวัยได้มีพื้นที่สาธารณะที่ช่วยสนับสนุนคุณภาพชีวิตที่ดี และการ

เยียวยาจิตใจ ของทุกๆคน อีกทั้ง ยังก่อเกิดประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการส่งเสริมการท่องเที่ยว อันเกิดจากจำนวนผู้เข้าชมที่มากขึ้น



บทที่ ๒

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์ของการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีมุมมองที่กว้างขึ้น รวมถึงเป็นการตรวจสอบประเด็นความซ้ำซ้อนกับงานวิจัยอื่นๆ และเติมเต็มช่องว่างทางความรู้ที่งานวิจัยอื่นๆ ยังไม่ได้นำเสนอ ดังนั้นผู้วิจัยจึงค้นหาเนื้อหาที่เกี่ยวข้องและเจาะจงกับงานวิจัยในครั้งนี้ โดยการสำรวจตรวจสอบบทความวิจัย/วิชาการ ที่เห็นว่ามีประโยชน์ในการนำเสนองานศึกษาเกี่ยวกับ แนวคิด การจัดการสวนสาธารณะ แนวคิดการออกแบบสวนสาธารณะอย่างยั่งยืน แนวคิดการส่งเสริมการท่องเที่ยว แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และในส่วนสุดท้ายของการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทำการสรุปสั้นๆ ให้เห็นภาพรวมทั้งหมดของแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่สำคัญในการวิจัยในครั้งนี้อีกด้วย ซึ่งแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้มีดังต่อไปนี้

๒.๑. แนวคิดเกี่ยวกับสวนสาธารณะ

๒.๒ แนวคิดสาธารณะของพื้นที่สาธารณะในเมือง

๒.๓. แนวความคิดเกี่ยวกับการออกแบบสวนสาธารณะที่ดี

๒.๔. แนวคิดการออกแบบสวนสาธารณะอย่างยั่งยืน

๒.๕. แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑. แนวคิดเกี่ยวกับสวนสาธารณะ

๒.๑.๑ ประเภทสวนสาธารณะ

ประเภทสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร มีการจัดทำการจำแนกประเภทด้วย องค์กร ๒ องค์กร คือ สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร และจัดทำโดย สำนักผังเมือง

^๑ Fisher, Researching and writing a dissertation - A guidebook for business students,

ซึ่งเป็นทีมงานจาก คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยดำเนินการ ศึกษา โดยเมื่อมองถึงพื้นที่สีเขียวในกรุงเทพมหานคร ถึงว่ามีพื้นที่น้อยที่สุดในเอเชีย ข้อมูลจากผล สํารวจของ The Economist Intelligence Unit ที่ประเทศอังกฤษ พบว่ากรุงเทพมหานครมีพื้นที่สีเขียว ๓ ตารางเมตรต่อประชากร ๑ คน โดยเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในอาเซียน เช่น สิงคโปร์ที่มีพื้นที่สีเขียวถึง ๖๖ ตารางเมตรต่อประชากร ๑ คน และกรุงกัวลาลัมเปอร์ประเทศ Ref. code: ๒๕๕๙๕๘๑๖๐๓๐๔๐๖JL ๒๐ มาเลเซีย มีพื้นที่สีเขียว ๔๔ ตารางเมตรต่อประชากร ๑ คน ซึ่งค่ามาตรฐานของเมืองน่าอยู่ ปลอดภัย มลพิษจากองค์การอนามัยโลกคือ ไม่ ต่ำกว่า ๑๐ ตารางเมตรต่อประชากร ๑ คน โดยเหตุผลที่ทำให้ กรุงเทพฯ มีพื้นที่สีเขียวน้อยนั้น เป็นเพราะว่ากฎหมายควบคุมอาคารไม่ให้ความสำคัญเรื่อง สิ่งแวดล้อม การประหยัดพลังงาน หรือการสร้างพื้นที่สีเขียว และเน้นที่ความปลอดภัย มั่นคงแข็งแรง และป้องกันเพลิงไหม้การลดภาวะโลกร้อนหรือเกาะเมืองร้อน (Urban Heat Island) ไม่เคยได้รับ ความสนใจ จนกระทั่งผลสํารวจของ The Economist ออกมาและพบว่าพื้นที่สีเขียวส่วนใหญ่กลายเป็นอาคารสิ่งก่อสร้าง พื้นที่สีเขียวแปลงใหญ่ๆ ที่เหลือที่เป็นปอดของ กรุงเทพฯ ก็กำลังจะ กลายเป็นอาคารพาณิชย์ขนาดใหญ่ เช่น พื้นที่สีเขียวมักกะสันของการรถไฟ หรือพื้นที่สีเขียวโรงเรียน เตรียมทหารเดิมของสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ก็กำลังจะหายไปเช่นกัน

๒.๑.๒ เกณฑ์การแบ่งสวนสาธารณะ สำนักงานสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม กรุงเทพมหานคร ได้แบ่งตาม ขนาดพื้นที่ของสวนสาธารณะแต่ละประเภทไว้ดังนี้

๑) สวนหย่อมขนาดเล็กย่านชุมชน หรือสวนใกล้บ้าน (Pocket Park หรือ Mini Tot Park) มีขนาดพื้นที่ไม่เกิน ๒ ไร่ รัศมีการสามารถเข้าถึงโดยถนนได้ดีโดยอยู่ในตำแหน่งที่ สามารถต่อเชื่อมได้จากเมืองโดยรอบ ตัวอย่างเช่น Paley Park ใน Midtown นิวยอร์ก ประเทศ สหรัฐอเมริกา พื้นที่สวนหย่อมขนาดเล็กที่แทรกตัวอยู่กลางเมือง ขนาดด้วยตึกสูงสองข้าง เป็นที่ พักผ่อนหย่อนใจสำหรับผู้คนในระแวกนั้น อีกทั้งง่ายต่อการเข้าถึงจากทางเท้าและถนน (ภาพที่ ๒.๑)



ภาพที่ ๒.๑ Paley Park, Midtown, New York. จากบทความ New York City's "Secret Gardens" under the radar parks. โดย Noble Black Real Estate, ๒๐๑๗.

๒) สวนหมู่บ้าน สวนละแวกบ้าน (Neighborhood Park)

มีขนาดพื้นที่ ๒ - ๒๕ ไร่ รัศมีการให้บริการประมาณ ๑ - ๓ กิโลเมตร เป็น สวนสำหรับผู้ที่พักอาศัยบริเวณนั้น มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากกว่าสวนแบบที่ ๑ เช่น สวนสันติภาพ ย่านอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ มีขนาดพื้นที่ ๒๐ ไร่ เป็นพื้นที่สวนสาธารณะที่คนเมืองเข้ามาวิ่งออกกำลังกายและพักผ่อนหย่อนใจกลางใจเมือง (ภาพที่ ๒.๒)



ภาพที่ ๒.๒ สวนสันติภาพ. กรุงเทพมหานคร, ปี ๒๕๕๙

๓) สวนชุมชน (Community Park)

มีขนาดพื้นที่ ๒๕ - ๑๒๕ ไร่ รัศมีการให้บริการประมาณ ๓ - ๘ กิโลเมตร มี สิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มมากกว่าสวนระดับที่ ๑ และระดับที่ ๒ คือมีที่เล่นกีฬา มีพื้นที่สำหรับการ พักผ่อนแบบเพิลิตเพลินกับสิ่งสวยงาม เช่น ไม้ดอกไม้ประดับ ตัวอย่างสวนเช่น สวนรมณีนาถ, กรุงเทพมหานคร (ภาพที่ ๒.๓) มีขนาดพื้นที่ ๒๙ ไร่ เป็นสวนที่มีประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่และมีความสำคัญต่อผู้คนในพื้นที่



ภาพที่ ๒.๓ สวนรมณีนาถ กรุงเทพมหานคร. จาก เทียวคุกเก่าได้ร่มเงา “สวนรมณีนาถ”, โดย หนุ่ม ลูกทุ่ง, ๒๕๕๔, ผู้จัดการออนไลน์.

๔) สวนระดับย่าน (District Park)

ขนาดพื้นที่ ๑๒๕ - ๕๐๐ ไร่ รัศมีการบริการมากกว่า ๘ กิโลเมตร การให้บริการ ผู้ที่อยู่ใกล้เคียงมาด้วยการเดิน ผู้ที่อยู่ไกลสามารถเดินทางมาด้วยระบบขนส่งมวลชน รถยนต์ มีสิ่งอำนวยความสะดวกบางอย่างที่ไม่มีในสวนระดับที่ ๑, ๒ และ ๓ เช่น บริเวณปิกนิก ที่จอดรถ ลาน อเนกประสงค์ บริเวณที่มีลักษณะเฉพาะ (Special Feature) เช่น สวนดอกไม้ขนาดใหญ่ สระเล่นเรือ จักรยาน บึงตกปลา ลำธาร เป็นต้น ตัวอย่างสวนเช่น สวนวชิรเบญจทัศ หรือสวนรถไฟ มีพื้นที่ทำ กิจกรรมที่หลากหลายพร้อมพื้นที่บริการต่าง ๆ เช่น ที่จอดรถ ร้านเช่าจักรยาน อุทยานผีเสื้อและ แมลง กรุงเทพฯ เป็นต้น (ภาพที่ ๒.๔)



ภาพที่ ๒.๔ สวนวชิรเบญจทัศ กรุงเทพมหานคร. จาก สวนรถไฟ,
โดย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ๒๕๕๙

๕) สวนระดับเมือง (City Park)

มีขนาดพื้นที่มากกว่า ๕๐๐ ไร่ขึ้นไป มีรัศมีบริการเป็นวงรอบแก่คนทั้ง เมืองและพื้นที่ใกล้เคียงในเขตอิทธิพลของเมือง มีลานกว้างสำหรับการจัดงานประเพณี ผู้มาใช้บริการ เดินทางมาจากทั่วกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่ใช้เวลาพักผ่อนนานกว่าครึ่งวัน มีกิจกรรมที่หลากหลาย และ เน้นหนักไปทางด้านกิจกรรมออกกำลังกายแบบนันทนาการ (Active Recreation) นอกเหนือจาก กิจกรรมต่างๆ ที่มีอยู่ในสวนสาธารณะระดับก่อนหน้านี้ เป็นกิจกรรมที่สนุกสนาน ตื่นเต้น ดึงดูดใจ เช่น สวนหลวง ร.๙ พื้นที่ ๕๐๐ ไร่ พร้อมกิจกรรมและพืชพรรณหลากหลายภายในสวน (ภาพที่ ๒.๕)



ภาพที่ ๒.๕ สวนหลวง ร.๙ กรุงเทพมหานคร. จาก เก็บตกคนสุดท้าย พรรณไม้งามอร่ามสวนหลวง ร.๙, โดย Rinsa Yoyolive, ๒๕๕๖

๖) สวนถนน (Street Park)

ลักษณะของสวนมี ๓ แบบคือ สวนไหล่ทางหรือทางจักรยาน (Linear Park หรือ Greenway) สวนเกาะกลาง (Island Park) สวนทางแยก (Junction Park) (ภาพที่ ๒.๖)



ภาพที่ ๒.๖ สวนถนน ทางจักรยาน บริเวณเลียบริมทางด่วน ถนนประดิษฐ์มนูธรรม. จาก รายงานการศึกษาสวนสาธารณะกรุงเทพมหานคร ๒๕๕๒ (น. ๕), โดย กลุ่มงานวิจัย ๑ กองนโยบายและแผนงานสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร, ๒๕๕๒

๗) สวนเฉพาะทาง (Special Purpose Park)

ลักษณะของสวนไม่จำกัดขนาด เช่น สวนอนุสาวรีย์ ลานอเนกประสงค์ สวนประวัติศาสตร์ สวนวัฒนธรรม เช่น สวนอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ สวนหย่อมลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์ ฯลฯ (ภาพที่ ๒.๗)



ภาพที่ ๒.๗ สวนหย่อมลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์ กรุงเทพมหานคร. สืบค้นจากเว็บไซต์ <http://www.fotorelax.com/forum/index.php?topic=๗๘๔๒๗.๐> โดย Jimmy๒, ๒๕๕๗.

๒.๑.๒ แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สวนสาธารณะ

ปัจจุบันการใช้พื้นที่สวนสาธารณะไม่ใช่เพียงการใช้สำหรับการพักผ่อนหย่อนใจอย่างเดียว กิจกรรมที่เกิดขึ้นในสวนสาธารณะมีความหลากหลาย เช่น การออกกำลังกาย การศึกษาระบบนิเวศน์ การเกิดสังคมของคนแต่ละกลุ่ม พฤติกรรมการใช้สวนสาธารณะของแต่ละบุคคลนั้นไม่เหมือนกัน การศึกษาด้านพฤติกรรมการใช้สวนสาธารณะในหลายประเทศมีความแตกต่างกัน ปัจจัยที่เป็นตัวทำให้เกิดความต่างด้านการใช้นั้น นอกจากจะเป็นเรื่องของวัย ปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรมวิถีชีวิต และสิ่งแวดล้อมก็มีผลต่อพฤติกรรมการใช้งานสวนสาธารณะเช่นกัน

๒.๑.๒.๑ แนวความคิดเกี่ยวกับกิจกรรมนันทนาการและการพักผ่อนนันทนาการ เป็นกิจกรรมที่ส่งผลดีต่อ ร่างกายและจิตใจ ต่อผู้เข้าร่วมกิจกรรม เป็นกิจกรรมที่ทำในเวลาว่างโดย

ความสมัครใจของผู้ร่วมกิจกรรม และกิจกรรมนั้น ๆ ต้องเป็นที่พึงประสงค์ของสังคมไม่ได้ส่งผลเสียหรือเป็นอบายมุข โดยมีองค์ประกอบสำคัญดังนี้

๑) นันทนาการจะต้องเป็นกิจ (Activity) กล่าวคือจะต้องปฏิบัติหรือกระทำโดยร่างกายกล้ามเนื้อหรืออวัยวะส่วนหนึ่งส่วนใดเคลื่อนไหว

๒) การเข้าร่วมกิจกรรมจะต้องสมัครใจเข้าร่วม (Voluntary) ปราศจากการบังคับ

๓) กิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ จะต้องเกิดขึ้นในเวลาว่าง อีกระจากภารกิจการงานต่าง ๆ

๔) กิจกรรมนั้น ๆ ต้องมีผลให้เกิดความพึงพอใจหรือรื่นรมย์

๕) ต้องเป็นกิจกรรมที่เป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่ส่งผลเสีย เป็นอบายมุขและผิดศีลธรรม เช่น การพนัน ดื่มสุรา

๖) กิจกรรมจะต้องไม่ยึดถือเป็นอาชีพ เช่น นักกีฬาต่างๆ การพักผ่อนหย่อนใจและกิจกรรมนันทนาการ (Recreation) เป็นการพักผ่อนหย่อนใจในเวลาว่าง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับพื้นที่โล่งในเมือง (Open Space) พื้นที่บางส่วนสามารถพัฒนาเป็นสวนสาธารณะในระดับต่าง ๆ ได้ เช่น สวนอุทยาน พื้นที่รับน้ำ ลานโล่งกลางเมือง เป็นต้น^๒

๒.๒ แนวคิดสาธารณะของพื้นที่สาธารณะในเมือง

ที่ผ่านมาจากมุมมองหลายๆ สาขาที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่สาธารณะทั้งจากมุมมองสถาปัตยกรรม การออกแบบชุมชนเมือง สังคมศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ได้ตั้งคำถามเกี่ยวกับพื้นที่สาธารณะในประเด็นต่างๆ ซึ่งเป็นประเด็นที่น่าสนใจควรพิจารณาควบคู่ไปด้วย การศึกษานี้มุ่งทำความเข้าใจแนวคิดของคู่ตรงข้าม “สาธารณะ” และ “ส่วนตัว” จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่มีอิทธิพลต่อทิศทางการมองพื้นที่สาธารณะอย่างฮานน่า อาเร็นท์ (Hannah Arendt, ๑๙๕๘), เจอร์เกน ฮาเบอร์มาส (Jürgen Habermas, ๑๙๘๙) และ สแตนลีย์ เบนน์ และ เจอรัลด์ กัส (Stanley Benn, Gerald Gaus, ๑๙๘๓) ในการศึกษาความเป็นสาธารณะผ่านทฤษฎีเหล่านี้ตามทีไมเคิล บริลล์ (Michael Brill, ๑๙๘๙) ได้เขียนถึงพื้นที่สาธารณะนั้นประกอบกันด้วยพื้นที่ทางกายภาพ ที่สัมพันธ์กับชีวิตสาธารณะซึ่งเข้าถึงได้และมีกลุ่มคนผู้ใช้ที่หลากหลายใช้พื้นที่ร่วมกันทั้งที่มีส่วนร่วมและร่วม สังเกตการณ์ โดยเป็นพื้นที่ทางสังคมที่คนทั้งในระดับบุคคล กลุ่มเพื่อน ครอบครัว

^๒ สุรเชษฐ์ เชษฐมาส. ๒๕๒๕. เอกสารประกอบการเรียนนันทนาการเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. สุรเชษฐ์ เชษฐมาส และคณะ, ๒๕๓๗.

^๓ กรมโยธาธิการและผังเมือง. (๒๕๔๗). หลักกฎหมายผังเมืองและระบบการผังเมืองของต่างประเทศ กรณีศึกษา ประเทศสหราชอาณาจักร. กรุงเทพฯ:ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

ชุมชนเมืองเข้าด้วยกันและรองรับ ความต้องการเพื่อผลประโยชน์ต่อสาธารณชน ซึ่งเป็นความหมาย
 ในนิยามของนักปรัชญาประชาธิปไตย ฮานน่า อาเร็นท์ (๑๙๕๘) ที่กล่าวว่าพื้นที่สาธารณะใน
 ความหมายที่เป็นอาณาบริเวณสาธารณะ เป็นพื้นที่ของการแสดงออกของ สังคมประชาธิปไตย ส่วน
 เจอร์เกน ฮาเบอร์มาส (๑๙๙๒) กล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่ผ่านมาของกลุ่มคน ชั้นกลางที่มี
 สิทธิเสรีภาพที่มีบทบาทสำคัญทำให้เกิดปริณทลสาธารณะ (Public Sphere) แบบใหม่ผ่าน
 เทคโนโลยี การสื่อสารอย่างเสรีที่ส่งผลให้เกิดการลดทอนและทำลายความเป็นประชาธิปไตยทาง
 กายภาพของพื้นที่สาธารณะที่ เป็น “พื้นที่จริง” ลง ซึ่งเป็นสิ่งที่ดอน มิทเชล (Don Mitchell,
 ๑๙๙๕), ไมเคิล ซอร์คิน (Michael Sorkin, ๑๙๙๒), ไมค์ เดวิส (Mike Davis, ๑๙๙๐) และมาร์กา
 เร็ท คราวฟอร์ด (Margaret Crawford, ๑๙๙๕) ได้ชี้ให้เห็นถึงสถานการณ์ ของการเกิดสภาวะ “The
 End of Public Space” ของพื้นที่สาธารณะ ส่วน เท็ด คิวเลียน Ted Kilian (๒๐๐๓) อ้างถึงสิ่งที่เจน
 จาคอบส์ (Jane Jacobs, ๑๙๙๔) อธิบายถึงสถานการณ์ที่เสื่อมถอยของพื้นที่สาธารณะที่ไร้ชีวิตชีวา
 รวมไปถึงงานเขียน “The Fall of Public Man” ของริชาร์ด เซ็นเนทท์ (Richard Sennett, ๑๙๘๐)
 ชี้ให้เห็นถึงความ ล้มเหลวของพื้นที่สาธารณะภาคเอกชน (Privatization of Public Space) ที่มุ่งเน้น
 ผลประโยชน์ทางการตลาดเป็น หลักผ่านบทความในประเด็นที่พื้นที่สาธารณะนั้นถูกสร้างบนแนวคิด
 ของ “Disneyfication and Privatization of Public Space” ซึ่งทำให้เห็นถึงการที่นักวิชาการจาก
 หลากๆ สาขาอธิบายถึงการเสื่อมถอยและนำไปสู่การสูญเสียการ เป็นพื้นที่สาธารณะตามที่ควรจะเป็น
 และส่งผลต่อคุณภาพชีวิตสาธารณะที่ตกต่ำลงอย่างต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นสิ่งที่สะท้อน
 ถึงพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงตามเงื่อนไขทางกายภาพ การเมือง และสังคม ซึ่งเป็นลักษณะ
 เฉพาะที่สำคัญของพื้นที่สาธารณะ ที่ตรงข้ามกับพื้นที่ส่วนตัว โดยที่มาดานีพัวร์ (๒๐๐๓) ให้
 ความหมายของสาธารณะ ในลักษณะที่กลุ่มคนจำนวนมากที่อยู่ในสังคมมีความคิดที่เป็นสาธารณะ
 ร่วมกัน ซึ่งประกอบเป็นชุมชนหรือรัฐเดียวกัน ในบทความนี้ตั้งข้อสังเกตถึงความเข้าใจเชิงอุดมคติที่ว่า
 โดยทั่วไปพื้นที่ของ เอกชนนั้นถูกควบคุมการใช้พื้นที่โดยกฎหมายข้อบังคับต่างๆ ส่วนพื้นที่
 สาธารณะเป็นพื้นที่สำหรับทุกคนในชุมชนที่ ไร้กฎข้อบังคับใดๆ แต่เมื่อพิจารณาถึงบริบทปัจจุบันจะ
 พบว่าทุกวันนี้ชีวิตสาธารณะมีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกัน ระหว่างความเป็นสาธารณะและความเป็น
 ส่วนตัวทั้งที่มีความสอดคล้องและขัดแย้งกันบนพื้นที่สาธารณะเดียวกัน ซึ่งมาร์ค ฟรานซิส (๑๙๘๙:
 ๑๕๐) อธิบายในบทความ Control as a Dimension of Public-Space Quality ถึงความ สัมพันธ์
 ระหว่างพื้นที่สาธารณะและการจัดการนั้นเชื่อมโยงกับรูปแบบชีวิตสาธารณะที่เปลี่ยนแปลงอันส่งผล
 ต่อ พัฒนาการการออกแบบและการจัดการของพื้นที่สาธารณะ ดังนั้น พื้นที่สาธารณะประเภทใหม่ที่
 เกิดขึ้นนั้นจึงเกิด พัฒนาการการเปลี่ยนแปลงตามลักษณะการใช้พื้นที่และระบบการจัดการของพื้นที่
 มาร์ค ฟรานซิสยังนิยามเพิ่มเติม ถึงคำ สาธารณะ ในบริบทเมืองสมัยใหม่ว่าเป็นตัวแทนของรัฐ

(State) และสังคม (Society) ส่วนตัว เป็นตัวแทนของการตลาด (Market) และความเป็นบุคคล (Persons) แสดงให้เห็นว่าการให้ความหมายนั้นมีความ เข้าใจถึงธรรมชาติของพื้นที่สาธารณะที่ แตกต่างกันไป และยังเป็นเหตุผลสำคัญในการขยายความรู้ความเข้าใจความ เป็นสาธารณะของพื้นที่ สาธารณะในบริบทปัจจุบัน ชาร์ลส์ กูดเซลล์ (Goodsell, ๒๐๐๓) ได้แบ่งหมวดแนวความคิดของพื้นที่ สาธารณะไว้ในบทความ The Concept of Public Space and Its Democratic Manifestations เพื่อแสดงความแตกต่างซึ่งสามารถจำแนกได้ ดังนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบแนวคิดของพื้นที่สาธารณะของชาร์ลส์ กูดเซลล์

	<i>Political Philosophy and Democratic Theory</i>	<i>Urban Planning and Design</i>	<i>Political Interpretation of Architecture</i>
Reference	A social realm	An urban site	A public building
Focus	Public discourse	Urban life	Social meaning
Issues	Alienation and state sponsorship	Revival or replacement	Intimidation or identification

ที่มา: (Goodsell, 2003)

ส่วนแรก เป็นการมองถึงปัจจัยหลักของปริณิธลสาธารณะ คือการเข้าถึงที่เป็นสากล (Universal Access) เช่นเดียวกับพื้นที่ทางสังคม (Universal Access as a Social Realm) ที่ผู้คน สามารถแสดงออกถึงการกระทำที่เป็น สาธารณะภายใต้เงื่อนไขของสังคมเดียวกัน ในมุมมองนี้เป็นการมองพื้นที่สาธารณะในเชิงสังคม (Socially-oriented) ที่สอดคล้องกับการนิยามพื้นที่สาธารณะของอาเร็นท์ (๑๙๙๘) ที่ว่า “บรรยากาศของการแสดงออกในเรื่องสาธารณะ เป็นสิทธิของพลเมือง” ครอบคลุมถึงความคิดเรื่องพื้นที่สาธารณะของฮาเบอร์มาส (๑๙๙๒) ที่อธิบายปริณิธลสาธารณะว่า สำคัญอยู่ที่การสื่อสารที่เป็นกลาง๒ ดังนั้น ในนิยามของปริณิธลสาธารณะในหมวดนี้จึงมุ่งทำความเข้าใจพื้นที่ สาธารณะในขอบเขตของความเป็นรัฐและความเป็นสังคมที่เป็นองค์รวมเดียวกันโดยให้ความสำคัญกับความเป็น เอกภาพ (Unity) และความเท่าเทียม (Equality) กันของสังคม

ส่วนที่สอง เป็นมุมมองของการวางผังเมือง กูดเซลล์ (๒๐๐๓) กล่าวถึงพื้นที่สาธารณะนั้น เกี่ยวข้องกับ การสร้างพื้นที่เปิดโล่งทางกายภาพเพื่อทำให้เกิดความสัมพันธ์กับลักษณะการใช้ที่เป็น สาธารณะและเป็นการสร้าง ปฏิสัมพันธ์ที่ดีให้กับคนในเมือง จากมุมมองนี้จะสังเกตได้ว่าพื้นที่ สาธารณะบางพื้นที่นั้นไม่ได้รองรับการใช้งานเพียง แคเป็นพื้นที่นันทนาการ พักผ่อน ของชุมชน เท่านั้น แต่ในบางกรณียังกลายเป็นพื้นที่ที่รองรับและแสดงบทบาทของ การเป็นสถานที่เชิงการเมือง ด้วย (Low, ๒๐๐๐) มากไปกว่านั้น สตีเวน คาร์ (Carr, ๑๙๙๒) มองว่า “พื้นที่” กับ ประสบการณ์ ของคนนั้นสามารถเชื่อมต่อกันในเรื่องของความทรงจำในอดีต ยกตัวอย่างเช่น พื้นที่ทางประวัติศาสตร์ กับพื้นที่สาธารณะในเมืองที่ให้ผู้คนมีประสบการณ์ร่วมกับเมืองทั้งพักผ่อน นันทนาการ และการเมือง ตามช่วงยุคสมัย อีกนัยหนึ่ง พื้นที่ต่างๆ เหล่านี้ยังทำหน้าที่เชื่อมโยงการเข้าถึงกับพื้นที่อื่นๆ ภายใน

เมืองเข้าด้วยกัน แม้กระทั่งถนนสายหลักกลางเมืองที่กลายเป็นพื้นที่จัดแสดงมหรสพ การละเล่น งานแสดงศิลปะ ถนนคนเดิน ตามเทศกาลประจำปี ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางกายภาพระหว่าง คนพื้นที่ และลักษณะการใช้งานที่เป็นสาธารณะได้เป็นอย่างดี ส่วนที่สาม กูดเชลล์ (๒๐๐๓) มองพื้นที่สาธารณะในฐานะที่เป็นสถาปัตยกรรมสาธารณะ (Public Architecture) โดยอ้างว่ารูปแบบการออกแบบของพื้นที่เชิงสัญลักษณ์มีผลต่อการเป็นพื้นที่แสดงอำนาจทางการเมือง ดังจะเห็นได้จากอาคารสาธารณะ อาคารราชการและอาคารประเภทอนุสาวรีย์นั้น มีความหมายเชิงสังคมที่ผูกติดกับความทรงจำและการเข้าถึงพื้นที่กายภาพเชิงสัญลักษณ์ของผู้คนในเมือง เห็นได้ว่าปริณทลสาธารณะเป็นพื้นที่ที่มีแนวคิดในมิติที่หลากหลาย ก่อรูปขึ้นจากทั้งความคิดเห็นสาธารณะ และความคิดเห็นที่เป็นปัจเจกเข้าด้วยกันผ่านพื้นที่สาธารณะทางกายภาพของเมือง อย่างที่เห็นได้ชัดเจนกับบทบาทของพื้นที่สาธารณะที่เป็นที่รวมตัวกันของผู้คนอย่างอโกรา (Greek Agora) ในสังคมกรีกโบราณจนถึงพื้นที่โล่งสาธารณะ ในปัจจุบันอย่างเช่น พื้นที่ลานโล่ง จัดรส์เมือง สวนสาธารณะ และพื้นที่สาธารณะอย่างสกาฟาแฟ (Coffee House) ที่เริ่มต้นตั้งแต่ช่วงศตวรรษที่ ๑๖ ของเมืองต่างๆ ในยุโรป (Madanipour, ๒๐๐๔) ซึ่งสะท้อนถึงบรรยากาศสาธารณะ ผ่านพื้นที่ทางกายภาพของเมืองที่ถือเป็นต้นแบบของพื้นที่สาธารณะที่แท้จริงที่ผู้คนมีประสบการณ์ร่วมกันเกิดเป็นชีวิต สาธารณะ อย่างที่ฮาเบอร์มาสอธิบายว่าเป็นตัวแทนของความเป็นสาธารณะ (Representative Publicness) ดังนั้นบทความนี้จึงศึกษาทำความเข้าใจแนวความคิดของพื้นที่สาธารณะจากแนวคิดของอาเร็นท์ ฮาเบอร์มาส สแตนลีย์ เบนนี และ เจอรัลด์ กัส เป็นแนวทางการศึกษาในการวิพากษ์ถึงความเป็นสาธารณะของพื้นที่สาธารณะในลำดับต่อไป

ทฤษฎีปริณทลสาธารณะของฮานน่า อาเร็นท์ (The Public Sphere Theory of Hannah Arendt)

ฮานน่า อาเร็นท์(๑๙๕๘: ๕๒) นิยามพื้นที่สาธารณะเป็น “Public Space as the Common World” ที่เกิดขึ้น จากการที่ผู้คนอยู่ร่วมกันอย่างมีส่วนร่วมซึ่งเป็นโลกที่มีการแบ่งปันกัน ในทฤษฎีนี้มองว่า โลก (World) ไม่ได้หมายถึง โลกมนุษย์ (Earth) หรือธรรมชาติ (Nature) หากแต่เป็นโลกในส่วนที่สัมพันธ์กับวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น (Human Artifact) ซึ่งหมายถึง ความสัมพันธ์ที่ดำเนินไปแล้วทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันได้ในสังคม เช่น ในโลกที่มนุษย์สร้างความสัมพันธ์ในแบบสังคมมวลชน (Mass Society) รวมกันและแยกกันซึ่งอาเร็นท์อธิบายว่าอาณาบริเวณสาธารณะ เหมือนกับโต๊ะ (Table) ที่มีผู้คนนั่งล้อมวงร่วมกันที่ประกอบด้วยคนที่มีความสัมพันธ์กันและคนที่แยกตัวจากคนอื่น แม้ว่าจะนั่งอยู่ในโต๊ะเดียวกัน ดังนั้นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นพร้อมๆ กันในโลกแบบนี้คือ การอยู่ร่วมกัน (Together) มีความสัมพันธ์กัน (Relate) และในขณะเดียวกันก็มีการแบ่งแยกกัน (Separate) นอกจากนี้ อาเร็นท์ได้นิยามเพิ่มเกี่ยวกับ คำว่า สาธารณะ ว่ามีความเป็นลักษณะของชุมชนทางการเมืองที่ผู้คนตระหนัก

ถึงการดำรงอยู่ร่วมกัน ทำให้เกิดชุมชน ทางการเมืองบนพื้นฐานของความแตกต่างหลากหลายซึ่งเชื่อมโยงด้วยการพูดคุยกันในประเด็นสาธารณะที่เป็นความ เห็นและความสนใจร่วมกัน โดยพื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ทางกายภาพที่มีผลประโยชน์ร่วมกันสามารถมองเห็นได้และ เข้าถึงได้จากสมาชิกทุกคนในชุมชน แสดงให้เห็นถึงรูปแบบเชิงความสัมพันธ์ระหว่างอาณาบริเวณสาธารณะและ อาณาบริเวณส่วนตัวในแนวคิดของการอยู่ร่วมกัน (Being Together) บนเงื่อนไขของการแบ่งปันผลประโยชน์สาธารณะ (Public Interest) บนพื้นที่เดียวกัน อาเร็นท์นิยามหลักเกณฑ์สำคัญของอาณาบริเวณสาธารณะไว้ ๓ หลักเกณฑ์ดังนี้ (๑) พื้นที่เข้าถึงได้ทุกคน (๒) พื้นที่สามารถใช้ได้ทุกคน (๓) เป็นพื้นที่ถาวร จากหลักเกณฑ์ข้างต้น ลูอิส ไดจ์สตราร์ (Dijkstra, ๒๐๐๐) ตีความ อาณาบริเวณสาธารณะเพื่อเป็นการนิยามหลักเกณฑ์ของพื้นที่สาธารณะ มีประเด็นดังนี้ (๑) ไม่แบ่งแยกกีดกันทางสังคม (๒) ระดับของการยอมรับในเสรีภาพส่วนบุคคลในพื้นที่สาธารณะ และ (๓) คุณค่าทางอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ทฤษฎีปริมณฑลสาธารณะของเจอร์เกน ฮาเบอร์มาส (The Public Sphere Theory of Jürgen Habermas) “We call events and occasions ‘public’ when they are open to all, in contrast to closed or exclusive affairs”

การศึกษาพื้นที่สาธารณะที่ผ่านมาโดยอาศัยทฤษฎีของ เจอร์เกน ฮาเบอร์มาส (Jürgen Habermas) เริ่มจากแนวคิดของวิวัฒนาการของปริมณฑลสาธารณะ ในศตวรรษที่ ๑๘ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาเป็นพื้นที่ประชาธิปไตย ในสังคมสมัยใหม่ ฮาเบอร์มาสอธิบายถึงปริมณฑลสาธารณะในความหมายที่สอดคล้องกับอาเร็นท์ว่าเป็นอาณาบริเวณ ของการสนทนาและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่มีผลประโยชน์สาธารณะร่วมกันซึ่งปริมณฑลสาธารณะนั้นมีลักษณะ สำคัญของการเข้าถึงได้จากทุกคนโดยไม่มีการปิดกั้นในการแลกเปลี่ยนสื่อสารกัน (Habermas, ๑๙๗๔) จากทัศนะ ดังกล่าว ทำให้เห็นว่าการนิยามพื้นที่สาธารณะต้องสามารถเข้าถึงได้จากทุกคนและเป็นพื้นที่ประชาธิปไตยเชิงอุดมคติ ที่เป็นการรวมกันของสาธารณะและส่วนตัว รวมถึงการเป็นพื้นที่ที่สามารถเกิดการวิพากษ์วิจารณ์ในสังคมเมืองเดียวกัน ได้ ซึ่ง กูดเชลล์ (๒๐๐๓: ๓๖๓) ระบุถึงปริมณฑลสาธารณะของฮาเบอร์มาสว่าเป็นพื้นที่ที่เป็นตัวกลางของการสื่อสาร สาธารณะที่สำคัญ โดยมีความเชื่อมโยงพื้นที่สาธารณะตามแนวคิดของอาเร็นท์ว่า เป็นพื้นที่ของการแสดงออกทางการเมืองของผู้คนในเมือง ฮาเบอร์มาสยังนิยามถึงปริมณฑลสาธารณะนั้นเกี่ยวข้องกับควมมีเหตุผล (Rationality) ระบบทุนนิยม (Capitalism) และความเป็นสมัยใหม่ (Modernity) ซึ่งนำไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยโดยอาศัยทั้งวาทกรรมและ การมีส่วนร่วมซึ่งเห็นที่จอห์น บรูค (Brooke, ๑๙๙๘: ๕๒) แย้งว่าในความเป็นจริงนั้น ปริมณฑลสาธารณะ ของฮาเบอร์มาสนั้นเป็นพื้นที่ชั่วคราวและเป็นพื้นที่ที่ถูกติดกับวาทกรรมเชิงเหตุผลทางสังคม ที่ทำให้เกิดการรวมกลุ่ม กันในลักษณะเป็นการเกิดขึ้นของชนชั้นกลางในสังคม อีกทั้งยังชี้ให้เห็นถึงว่าปริมณฑลสาธารณะของฮาเบอร์มาสนั้น ไม่ได้เป็นเหมือนพื้นที่ที่ถูกนิยามไว้ทั้งหมด แต่อย่างไรก็ตาม ฮาเบอร์มาสชี้ให้เห็นว่าอิทธิพลของระบบทุนนิยมและ การเกิดรัฐเสรีนิยม

ทำให้ปริณิพจน์สาธารณะกลายเป็นพื้นที่ตัวแทนในการต่อรอง ระหว่างประชาสังคมกับรัฐ แนวความคิดนี้กลายเป็นรูปแบบของชนชั้นกลางในสังคมสมัยใหม่ ที่มีการผลิตสร้างปริณิพจน์สาธารณะเฉพาะกลุ่มชนชั้นกลาง ในปัจจุบัน ที่ทำให้เกิดการนิยามพื้นที่สาธารณะเชิงสังคมที่มีขนาดใหญ่ ที่มีการรองรับลักษณะทางกายภาพและ โครงสร้างสังคมที่แสดงออกถึงเสรีภาพ (Lofland, ๑๙๗๓) ซึ่งทำให้เกิดพื้นที่รองรับในรูปแบบนั้นหนากการ พื้นที่รองรับ การพักผ่อน พื้นที่รองรับกิจกรรมของชุมชนต่างๆ เกิดขึ้นเป็นพื้นที่สาธารณะทั้งที่เป็นพื้นที่กายภาพ (Physical Access) พื้นที่ที่มองเห็นได้ (Visual Access) และพื้นที่เชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Access) ที่เข้าถึงได้ซึ่งตอบสนองความต้องการ ของชีวิตเมืองสมัยใหม่

การศึกษาที่ผ่านมา นักวิชาการหลายๆ สาขาได้เพิ่อนิยามพื้นที่สาธารณะแบ่งประเด็นออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ พื้นที่สาธารณะทางกายภาพที่จับต้องได้และพื้นที่สาธารณะเชิงการเมืองที่เป็นนามธรรม ในส่วนของมุมมองของ Anne Vernez-Moudon (๑๙๙๐) นักวิชาการสาขาสถาปัตยกรรม และออกแบบชุมชนเมืองให้ความสำคัญเรื่องของ คุณภาพของพื้นที่สาธารณะในการเป็นพื้นที่ถูกสร้างสรรค์ด้วยการรับรู้พื้นที่ผ่านตัวสถาปัตยกรรม ประเภท ขนาด และ กิจกรรมของพื้นที่สาธารณะที่รองรับลักษณะการใช้ที่ดินของเมืองในย่านต่างๆ จากทัศนะดังกล่าวทำให้เห็นได้ว่าพื้นที่ สาธารณะเป็นตัวแทนของพื้นที่ทางการเมืองในแนวคิดของอาเร็นท์และอาเบอร์มาสซึ่งในการมองพื้นที่ในแนวคิดของ ทั้งสองเป็นการมองพื้นที่ที่เป็นกายภาพและที่เป็นนามธรรมที่ไม่ได้อ้างอิงถึงเพียงตำแหน่งที่ตั้งและความเป็นสถานที่ ซึ่งกลายเป็นโครงสร้างที่ทำให้เกิดการเป็นสถาบัน (Institutions) องค์กร (Organizations) มากกว่าการนิยามพื้นที่ เพียงแค่ลักษณะกายภาพในเมือง ส่วนนักสังคมเมืองและนักภูมิศาสตร์เมืองมองว่าพื้นที่สาธารณะนั้นเป็นแกน หลักสำคัญของการสร้างประสบการณ์ของเมือง ที่กลายเป็นพื้นที่ที่ทุกๆ คนมารวมตัวกัน พบปะ สังสรรค์ เกิดเป็นการ สื่อสารขึ้น ซึ่งยังกลายเป็นข้อตกลงในการออกกฎ ข้อบังคับ กฎหมายร่วมกัน และมากไปกว่านั้นพื้นที่กลายเป็นตัวแทน เชิงสัญลักษณ์ของความเป็นสาธารณะของชีวิตเมืองต้นแบบแนวความคิดของสแตนลีย์ เบนน์ และ เจอรัลด์ กัส (Stanley I. Benn, Gerald F. Gaus) เบนน์ และกัส (๑๙๘๓) เสนอต้นแบบ (Model) แนวคิดเพื่อค้นหาความแตกต่างระหว่างสาธารณะ และ ส่วนตัว ด้วยหลักเกณฑ์ ๓ ส่วน: การเข้าถึง (Access) ตัวแทน (Agency) ผลประโยชน์ (Interrest) บนพื้นที่สาธารณะ ทางกายภาพ

หลักเกณฑ์แรก การเข้าถึงนั้นยังประกอบด้วย ๔ เกณฑ์ย่อยที่ลงรายละเอียดในการนิยามถึงพื้นที่สาธารณะ และพื้นที่ส่วนตัว เกณฑ์ย่อยที่หนึ่ง คือ การเข้าถึงเชิงกายภาพ ที่เป็นการเข้าถึงสู่สภาพแวดล้อมทางกายภาพบน หลักเกณฑ์ที่ว่าพื้นที่สาธารณะเปิดสำหรับทุกคน เป็นสถานที่ที่ทุกคนมีสิทธิในการใช้พื้นที่ ในแนวคิดของ เบนน์ และ กัส ยังให้ความเห็นว่า สถานที่และพื้นที่ (Places and Spaces) นั้นจะเป็นสาธารณะเมื่อผู้คนเข้าถึงได้และพื้นที่จะ กลายเป็นพื้นที่ส่วนตัวเมื่อมีการใช้สิทธิเหนือพื้นที่ในการเลือกสรรผู้คนที่ถูกอนุญาตและถูกกีดกันในการเข้าใช้สถานที่ และพื้นที่ดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม จากนิยามดังกล่าวพื้นที่ส่วนตัวนั้นสามารถเข้าถึงได้และมีสิทธิในการใช้พื้นที่ได้จาก ทั้งที่เป็นบุคคลหรือกลุ่มคนจากหลายๆ กลุ่ม ทั้งนี้ต้องอยู่บนเงื่อนไขของการปฏิเสธหรือได้รับอนุญาตให้มีสิทธิในการ เข้าถึงพื้นที่ เกณฑ์ย่อยที่สอง คือ การเข้าถึงกิจกรรมและการมีปฏิสัมพันธ์ (Access to Activities and Intercourse) จากหลักเกณฑ์นี้พื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ที่มีการแลกเปลี่ยนเชิงกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นกระบวนการทำให้เกิดความ สามารถในการเข้าถึงพื้นที่ได้จากทุกๆ คนในการ เลี่ยงไม่ให้เกิดสิทธิพิเศษที่ทำให้เป็นพื้นที่ส่วนตัว เกณฑ์ย่อยที่สาม คือ การเข้าถึงข้อมูล (Access to Information) ที่สัมพันธ์กับการควบคุมของการเผยแพร่ข้อมูล เบนน์ และกัส มองว่า ข้อมูลนั้นจะเป็น ข้อมูลส่วนตัวถ้าข้อมูลนั้นอยู่ภายใต้การควบคุม ในทางกลับกัน ข้อมูลจะเป็นสาธารณะได้ถ้าข้อมูลนั้น ถูกเผยแพร่ต่อสาธารณะ เกณฑ์สุดท้าย คือ การเข้าถึงทรัพยากร (Access to Resources) ตาม ความหมายนี้ทรัพยากรที่เป็นสาธารณะนั้นเป็นของทุกคนในสังคมและสาธารณชนสามารถใช้ได้ใน ฐานะที่เป็นทรัพยากรสาธารณะ ในทางกลับ กัน ทรัพยากรจะไม่ใช่เป็นสาธารณะถ้ามีการหวงห้ามหรือ ถูกจำกัดการใช้งานโดยบางคนหรือบางกลุ่ม ในเกณฑ์นี้ทำให้เกิดคำถามว่าใครเป็นผู้ควบคุมการเข้าถึง ทรัพยากรซึ่งมีผลต่อการกำหนดพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ส่วนตัว

หลักเกณฑ์ที่สอง ตัวแทน ตามแนวคิดของ เบนน์ และกัส ความเป็นสาธารณะหรือความเป็น ส่วนตัวนั้น ถ้าตัวแทนแสดงบทบาทเหมือนเป็นผู้ดูแลผลประโยชน์สาธารณะเพื่อคนในชุมชน เมือง รัฐ นั้นเรียกว่า ตัวแทนสาธารณะ ในทางตรงข้าม การกระทำดังกล่าวเพื่อประโยชน์ส่วนตัวย่อมกลายเป็น ตัวแทนเอกชน การกระทำ และการตัดสินใจดังกล่าวของตัวแทนนั้นมีความสำคัญอย่างมากต่อการ เป็นพื้นที่สาธารณะหรือพื้นที่ส่วนตัว ทั้งในกรณี การที่พื้นที่จะเป็นทรัพยากรสาธารณะหรือส่วนตัว โดยที่มีการควบคุมผ่านตัวแทนนั่นเอง พื้นที่สาธารณะและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่อยู่ภายใน พื้นที่ที่เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องได้รับการดูแลเพื่อสาธารณะโดยภาครัฐ ในขณะที่พื้นที่ของ เอกชนและสิ่ง อำนวยความสะดวกต่างๆ บนพื้นที่ก็ต้องได้รับการควบคุมดูแลจากภาคเอกชน หลักเกณฑ์สุดท้าย คือ ผลประโยชน์ ในมิติของความแตกต่างของสาธารณะและส่วนตัวเป็นความเกี่ยวเนื่อง กับสถานภาพ ของคนและหรือกลุ่มคนที่ได้รับผลประโยชน์บางอย่าง หรืออีกนัยหนึ่งเป็นการได้รับผลประโยชน์จาก พื้นที่ในฐานะที่เป็นเจ้าของทรัพยากร จากการนิยามผลประโยชน์ในแนวคิดดังกล่าวนี้ มีผลต่อการ กำหนดกลุ่ม ผู้ใช้ ผู้ที่สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้ในแง่ของการเป็นทรัพยากร ทั้งที่ได้รับผลประโยชน์และ เสียผลประโยชน์ที่สัมพันธ์กับ ทั้ง ๓ หลักเกณฑ์ในการพิจารณาถึงความแตกต่างระหว่างสาธารณะ และส่วนตัว ที่นำไปสู่การนิยามที่เป็นไปได้ของ พื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนตัว ที่นำไปสู่การนิยาม ความเป็นสาธารณะในลำดับต่อไป

ความเป็นสาธารณะของพื้นที่สาธารณะเชิงกายภาพ (Publicness of Physical Public Space) แนวความคิดของความเป็นสาธารณะเป็นการอ้างอิงถึงคุณลักษณะทางกายภาพของพื้นที่และ ลักษณะ พฤติกรรมทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับผู้คนในพื้นที่ (Forrest and Paxson, ๑๙๗๙) พื้นที่

สาธารณะมีระดับของความเป็น สาธารณะที่แปรผันตามลักษณะของการครอบครองและการจัดการของผู้มีส่วนร่วมในพื้นที่ที่มีความหลากหลายที่ รวมถึงทั้งช่วงอายุ เพศ กลุ่มชาติพันธุ์ ระดับชนชั้น รวมถึงกลุ่มคนอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์ในเชิงพฤติกรรมในสังคม จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า ความเป็นสาธารณะของพื้นที่สาธารณะนั้นมีแนวโน้มลดลงอย่าง เห็นได้ชัดอย่างต่อเนื่อง ปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบโดยตรงต่อการสูญเสียปฏิสัมพันธ์กันทางสังคมภายในเมือง อย่างมาก จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่สาธารณะนั้นยืนยันว่า พื้นที่สาธารณะนั้นไม่ได้ทำให้เกิดการพัฒนาเพียงแค่ว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพของเมืองให้ดีขึ้น แต่ยังสามารถส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้คนในเมืองได้เป็นอย่างดี (Compton, ๑๙๙๓; Llyod and Auld, ๒๐๐๓; Logan and Molotch, ๑๙๘๗; Madanipour, ๒๐๐๓; Young, ๑๙๙๐) ซึ่งจะเห็นว่าทัศนคติเกี่ยวกับการที่พื้นที่จะเป็นพื้นที่สาธารณะที่มีคุณค่าได้นั้น ต้องเป็นพื้นที่ที่สามารถเปิดโอกาสให้ เกิดปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และมีการแลกเปลี่ยนกันทั้งเชิงความหมายและเชิงคุณค่าทางวัฒนธรรม พื้นที่สาธารณะและพื้นที่ส่วนตัวนั้นแยกออกจากกันไม่ได้ หรือเป็นเหมือนองค์ประกอบซึ่งกันและกันที่อยู่ ภายในเมืองในฐานะพื้นที่ทางกายภาพของเมืองซึ่งปรากฏอยู่ในหลายๆ รูปแบบ เช่น ถนน ตลาด ลานพลาซ่า ลานเมือง สวนสาธารณะ เป็นต้น ซึ่งแต่ละพื้นที่ต่างมีลักษณะทางกายภาพที่แตกต่างกัน โดยทั่วไปแล้วพื้นที่ที่ถูกใช้และ ทำหน้าที่เชื่อมระหว่างกลุ่มอาคารและกิจกรรมต่างๆ ในเมืองเข้าด้วยกัน อย่างที่ สตีเวน คาร์ (๑๙๙๒: ๓๐) กล่าวว่า ถนนเป็นส่วนประกอบหนึ่งของระบบการสื่อสารของเมือง ในที่นี้ความหมายของวัตถุที่เคลื่อนที่ รวมถึงคนและข้อมูล ที่มีการเคลื่อนจากตำแหน่งหนึ่งไปอีกตำแหน่งหนึ่ง ที่มากไปกว่านั้น พื้นที่ยังรองรับชีวิตสาธารณะทั้งในเชิงสัญลักษณ์ และหน้าที่ใช้สอยไปพร้อมกัน โดยทั่วไปพื้นที่สาธารณะทางกายภาพนั้นถูกนิยามถึงการเข้าถึง (Accessibility) ซึ่ง เป็นการรับรู้ถึงธรรมชาติเชิงสัญลักษณ์ (Symbolic Nature) ของพื้นที่ กิจกรรมต่างๆ (Activities) ผลประโยชน์ (Interest) สิทธิ (Right) ของผู้คนในพื้นที่ที่แสดงถึงตำแหน่งที่ตั้ง (Location) และการออกแบบ (Design) ของพื้นที่ ส่วน เบร์โตโลนี (Bertoloni, ๒๐๐๓: ๓๑) กล่าวว่าพื้นที่สาธารณะที่เป็นพื้นที่ที่ผู้คนมากมายเข้ามาสู่พื้นที่และสามารถ ทำกิจกรรมที่มีความแตกต่างกันได้ ซึ่งในประเด็นของการเข้าถึงสามารถศึกษาทำความเข้าใจได้ผ่านทั้ง ๔ เกณฑ์; การเข้าถึงทางกายภาพของพื้นที่ การเข้าถึงกิจกรรม การเข้าถึงข้อมูล และการเข้าถึงทรัพยากร ในบริบทปัจจุบัน การวิเคราะห์พื้นที่สาธารณะเพื่อประเมินความเป็นสาธารณะนั้นเป็นเรื่องที่ซับซ้อน เนื่องจากพื้นที่นั้นประกอบด้วยปัจจัยที่หลากหลาย โดยธรรมชาติที่แท้จริงของพื้นที่สาธารณะนั้นสามารถแปลงพื้นที่ เองให้เป็นได้ทั้งพื้นที่เชิงอำนาจ เช่น กลายเป็นพื้นที่ของการประท้วงและยังเป็นพื้นที่สำหรับการเฉลิมฉลองของคนใน เมืองได้ (Davison, ๑๙๙๔: ๔-๙) เนื่องจากพื้นที่นั้นมีศักยภาพของการใช้สอยโดยที่ผู้คนมารวมตัวกันเพื่อแสดงออกตาม วัตถุประสงค์ แต่ละกลุ่มคนผ่านพื้นที่ตัวแทน ในขณะที่เดียวกันยังเป็นการใช้สอยพื้นที่ในลักษณะพื้นที่เชิงสัญลักษณ์ ึ่งแสดงถึงการปรากฏตัวของกลุ่มคนในพื้นที่ ซึ่งในประเด็นของการเปิดให้เข้าถึงของพื้นที่ จึงเป็นการ

แสดงถึงความ เป็นสาธารณะนั่นเอง ปัจจัยอื่นๆ ของความเป็นสาธารณะหรือความเป็นส่วนตัวของพื้นที่สามารถพิจารณาได้จากการรับรู้ของ ผู้ใช้งานหรือประสบการณ์ของพื้นที่ขึ้นอยู่กับความเป็นสถานที่ กิจกรรม ผู้ใช้พื้นที่ที่จะสร้างความเป็นสาธารณะของพื้นที่ สาธารณะ ยกตัวอย่าง ลานที่เป็นพื้นที่สาธารณะที่รองรับกับการใช้งานเพื่อสาธารณชน แต่เมื่อมีคนหรือกลุ่มคนที่จับ กลุ่มย่อยเพื่อคุยกัน หรือทำกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม ลานนั้นจะรองรับการเป็นพื้นที่ส่วนตัวด้วยไปพร้อมกัน ซึ่งในกรณีนี้ชี้ให้เห็นว่าระดับความเป็นสาธารณะหรือระดับความเป็นส่วนตัวของพื้นที่นั้น มีเงื่อนไขทั้งจากการรับรู้และวิธีการมอง พื้นที่ของผู้ใช้และบริบทที่เกี่ยวข้อง นอกจากปฏิสัมพันธ์ของผู้ใช้และประสบการณ์ที่กล่าวข้างต้น ที่เป็นปัจจัยในการรับรู้ความเป็นสาธารณะ ยังต้องคำนึงถึงในทางภาคปฏิบัติที่มีปัจจัยทางด้านกฎหมายและข้อบังคับ ที่มีอิทธิพลต่อความเป็นสาธารณะในการ จัดการพื้นที่ อย่างที่ สตีเวน คาร์ (๑๙๙๒) ระบุว่าความเป็นสาธารณะประกอบด้วยสิทธิเหนือพื้นที่ ๕ ประการดังนี้ (๑) สิทธิในการเข้าถึงและอยู่ในพื้นที่สาธารณะ (๒) สิทธิเสรีภาพในการกระทำกิจกรรมในพื้นที่สาธารณะ (๓) สิทธิในการเรียกร้องและใช้ทรัพยากรในพื้นที่สาธารณะ (๔) สิทธิในการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพื้นที่สาธารณะ (๕) สิทธิในการ เป็นเจ้าของพื้นที่สาธารณะ ซึ่งการเข้าถึงเป็นส่วนประกอบหลักที่ชัดเจนของพื้นที่สาธารณะ ซึ่งเมื่อพิจารณาในเรื่อง ของสิทธิในการเข้าถึงนั้น นำไปสู่ประเด็นว่าใครควบคุมพื้นที่และการกำหนดว่าใครบ้างจะได้รับอนุญาตใช้พื้นที่ได้ ดังนั้น จากหลายๆ ปัจจัยในการวิเคราะห์แนวคิดความเป็นสาธารณะ จะเห็นได้ว่าปัจจัยการเข้าถึงพื้นที่สาธารณะ เชิงกายภาพ จึงเป็นปัจจัยที่ชัดเจนที่สุดในการศึกษาถึงการเพิ่มหรือการลดความเป็นสาธารณะของพื้นที่ และยัง ครอบคลุมมิติทางกายภาพในนิยามที่เป็นอาณานิคมสาธารณะด้วย นอกจากนี้ สตีเวน คาร์ (๑๙๙๒) ยังแบ่งประเด็นการเข้าถึงเป็น ๓ ส่วน ดังนี้ (๑) การเข้าถึงเชิงกายภาพ (๒) การเข้าถึงทางการมองเห็น (๓) การเข้าถึงเชิงสัญลักษณ์ ในการเข้าถึงเชิงกายภาพเป็นการอ้างอิงถึงสภาพแวดล้อม ทางกายภาพ และลักษณะทางเข้าสู่สถานที่ที่ทุกๆ คนใช้สอยได้ ที่แสดงถึงทางเข้าโดยมีการออกแบบที่เป็นรูปธรรมที่ ชัดเจน เช่น การออกแบบทางเดินเท้าและทางลาดสำหรับผู้พิการและผู้สูงอายุ เป็นต้น

๒.๓ แนวความคิดเกี่ยวกับการออกแบบสวนสาธารณะที่ดี

อาจารย์จรัสพิมพ์ บุญญานันต์ ภาควิชาภูมิทัศน์และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมคณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ได้กล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับการออกแบบสวนสาธารณะที่ดีสวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่ประสบความสำเร็จนั้น การออกแบบต้องอาศัยความร่วมมือกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทำความเข้าใจถึงความต้องการของคนในชุมชน และหน้าที่ที่สวนสาธารณะจะให้บริการแก่กลุ่มคนเหล่านั้น สวนสาธารณะและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในชุมชนเป็นสถานที่สำคัญที่สามารถให้ผู้คนได้เข้ามาพบประสบการณ์ ที่แตกต่างจากในชีวิตประจำวันได้พบบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติ และมุมมองที่สงบให้พื้นที่ในการทำกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น เดินหรือวิ่ง

ออกกำลังกาย ดูนก รับประทานอาหารกลางวัน จิบกาแฟ หรือนั่งพักผ่อนองค์ประกอบพื้นฐานของสวนสาธารณะควรมี และก่อให้เกิดเป็นสถานที่ที่ดึงดูดความสนใจและกิจกรรมมีหลายประการ ได้แก่ สถานที่สาธารณะที่ดีจะให้โอกาสในการทำกิจกรรมที่หลากหลาย (Uses and activities) เป็นสถานที่ที่ง่ายต่อการเข้าถึงและเชื่อมโยงกับชุมชนที่อยู่โดยรอบ (Access) มีความปลอดภัยสะอาดและดึงดูดใจ (Comfort and image) และที่สำคัญที่สุดคือ เป็นสถานที่ที่ผู้คนได้มาพบปะสังสรรค์กัน (Socialbility) (ภาพที่ ๒.๘)



ภาพที่ ๒.๘ องค์ประกอบพื้นที่สวนสาธารณะที่ดี. จาก Placemaking What if we built our cities around places?, โดย Placemaking Leadership Council, New York, USA, ๒๕๕๒

นอกจากการสร้างสรรคพื้นที่สวนสาธารณะที่ประสบความสำเร็จต้องคำนึงถึงองค์ประกอบกายภาพของสวนด้วย เพื่อให้ความรู้สึกสบาย เป็นที่ต้อนรับที่ดีแก่คนที่มาสวน เช่น การจัดให้มีม้านั่ง หรือจัดสวนให้สวยงาม การจัดทางเท้าที่ดี การพัฒนาให้เกิดความสัมพันธ์กับพื้นที่โดยรอบ และกิจกรรมที่เกิดภายในสวนสาธารณะ

สรุปแล้วสวนสาธารณะที่ดีและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจที่ดี จะช่วยให้ผู้คนรู้สึกสดชื่นและผ่อนคลาย รู้สึกดีที่ได้ไปทีนั้น รู้สึกอบอุ่นและเป็นส่วนหนึ่งกับสวน ไม่ใช่เพียงด้านความสวยงามอย่างเดียวที่ทำให้สวนสาธารณะนั้นประสบความสำเร็จ ความรู้สึกที่ผู้เข้าใช้ได้รับต่างหาก ที่ทำให้ผู้คนเข้าใช้ การได้ร่วมกิจกรรมกับคนอื่น ๆ สถานที่เชื่อมโยงคนในชุมชนเข้าด้วยกัน เมื่อพวกเขาใช้เวลาด้วยกันในสถานที่สวนสาธารณะแห่งนั้น

๒.๒.๑ กิจกรรมและประโยชน์ใช้สอย

กิจกรรมเป็นส่วนเหมือนแม่เหล็กดึงดูดใจ ให้ผู้คนเข้ามาทำกิจกรรมต่าง ๆ สวนสาธารณะจัดสถานที่ให้ผู้คนสามารถวิ่งเล่น ออกกำลังกาย ในขณะที่บริเวณใกล้เคียงก็อาจเป็นพื้นที่พักผ่อน นั่งพูดคุยกันได้ พร้อมทั้งมีพื้นที่บริการอาหารและเครื่องดื่มในบริเวณใกล้เคียง สามารถนำมารับประทาน บริเวณนั่งพักผ่อนได้ สถานที่ดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะดึงดูดผู้คนให้เข้ามาใช้ได้ดียิ่งขึ้นสาเหตุง่าย ๆ คือ มีกิจกรรมมากมายทำให้ ดึงดูดผู้คนที่มีความแตกต่างกัน สถานที่ที่ดีควรเปิดบริการต้อนรับผู้คนในช่วงเวลาส่วนใหญ่ของวันและทุกวัน เพื่อให้ผู้คนสามารถเข้ามาใช้ได้บ่อยครั้ง และทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมผู้คนและกิจกรรมเข้าด้วยกัน ดึงดูดให้ผู้คนเข้ามาพบปะ พักผ่อนและคลายเครียดอีกด้วย สถานที่ที่ดีดึงดูดผู้คนได้ดี เช่น ร้านกาแฟ สนามเด็กเล่น สนามกีฬา เป็นต้น

๒.๒.๓ การเข้าถึงและการเชื่อมโยงกับพื้นที่ใกล้เคียง

สถานที่ที่ดีควรจะง่ายในการมองเห็นและง่ายต่อการเข้าถึง ผู้คนต้องการที่จะมองเห็นว่ามีกิจกรรมที่จะต้องทำ มองเห็นว่าคนอื่นกำลังเข้าสู่พื้นที่ที่น่าสนใจนั้น ๆ ในทางตรงกันข้ามถ้าสวนสาธารณะไม่สามารถมองเห็นได้จากถนน หรือถนนเส้นนั้นเป็นสถานที่ที่อันตรายเกินไปสำหรับเด็กและคนชราที่จะเดินข้าม สวนสาธารณะแห่งนั้นก็จะมีคนเข้าไปใช้ ยิ่งสถานที่สาธารณะนั้นเป็นสถานที่ดีและประสบความสำเร็จมากเท่าไร ก็จะมีเพิ่มความดึงดูดใจและเพิ่มการประสบความสำเร็จของสวนให้ทวียิ่งขึ้นไปอีกเท่านั้น ถ้าเป็นสถานที่ที่ดีดึงดูดใจผู้คนจะพากันเดินทะลุผ่าน แม้ว่าพวกเขาจะเป็นเป้าหมายที่มุ่งหน้าไปที่อื่น

๒.๒.๔ ความสะดวกสบายและภาพลักษณ์

การสร้างสถานที่ที่มีความสะดวกสบายและมีภาพลักษณ์ที่ดี ต้องอาศัยการออกแบบอย่างเอาใจใส่ในรายละเอียดอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งรายละเอียดขององค์ประกอบทางภูมิทัศน์ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ ห้องน้ำ การปลูกต้นไม้ ที่จอดรถจักรยาน ม้านั่ง เป็นต้น

๒.๒.๕ กิจกรรมทางสังคม

สถานที่ที่ส่งเสริมกิจกรรมทางสังคม เป็นสถานที่ที่ผู้คนต้องการที่จะไปทำการสังเกตการณ์ถึงบรรยากาศรอบ ๆ ตัว ได้พบปะพูดคุยกับเพื่อนฝูง และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนมากมายที่มีความแตกต่างกัน ผู้คนมีแนวโน้มที่จะมีความพึงพอใจที่ได้พูดคุยกับคนอื่นเมื่อมีกิจกรรมที่มีความสนใจร่วมกัน เช่น ที่ตลาด หรือระหว่างชมกีฬา เป็นต้น

๒.๔. แนวคิดการออกแบบสวนสาธารณะอย่างยั่งยืน

จากการศึกษาของ Cranz และ Boland^๔ ซึ่ง ศึกษาจากกรณีสวนสาธารณะที่เกิดขึ้นในช่วงปี ค.ศ. ๑๙๘๒- ๒๐๐๒ จำนวน ๑๒๕ แห่ง โดยพิจารณาจากลักษณะทาง กายภาพ กิจกรรมผู้จัดตั้งสวน และผู้ได้รับผลประโยชน์จาก สวนเหตุผลและจุดประสงค์การเกิดสวน เป็นต้น ซึ่งได้สรุป แนวความคิด และรูปแบบของสวนสาธารณะแบบยั่งยืนว่าเกิด ขึ้นในช่วงปีค.ศ. ๑๙๙๐ จนถึงปัจจุบัน ซึ่งเกิดขึ้นจากความ สนใจปัญหาทางด้านสิ่งแวดล้อม ไม่ว่าจะเป็นภาวะโลกร้อน อุณหภูมิเปลี่ยนแปลง และการ สูญเสียระบบนิเวศและ ความหลากหลายของสิ่งมีชีวิต ดังนั้น สวนสาธารณะแบบ ยั่งยืนจึงคำนึงถึง ความสัมพันธ์ทางระบบนิเวศของเมืองที่ เป็นที่ตั้งของสวนสาธารณะนั้น ๆ อันประกอบด้วยสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติเช่น สภาพดิน น้ำ อากาศ สิ่งมีชีวิตทาง ชีวภาพ เช่น สัตว์คนที่อาศัยอยู่ในเมือง และระบบของเมือง เช่น สิ่งก่อสร้าง ระบบโครงสร้างพื้นฐานของเมือง ระบบ สาธารณูปโภค ระบบคมนาคม เป็นต้น นอกจากนี้ในแง่ของ สังคม คือ เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการสวน ไม่ว่าจะเป็นในขั้นตอนของการออกแบบก่อสร้างและการ ดูแลรักษาสวนโดยมีหลักการของสวนสาธารณะแบบยั่งยืน อันประกอบด้วย

๒.๔.๑ การคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรภายในสวนทั้งจาก ธรรมชาติและมนุษย์อย่างคุ้มค่า และพอเพียง ตามปกติแล้วในการดูแลรักษาสวนสาธารณะจะ สิ้นเปลืองพลังงานและ ทรัพยากรธรรมชาติแรงงานคน ใช้ สารฆ่าแมลง น้ำเสียและเกิดขยะ ซึ่งเป็นที่มาของรายจ่ายใน การบำรุงรักษาสวนที่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เป็นปัญหาในการ หาเงินงบประมาณจากทางภาครัฐมา สนับสนุนค่าใช้จ่ายของ สวนและทำให้สวนทรุดโทรมลงในระยะต่อมา ในขณะที่สวน สาธารณะแบบ ยั่งยืนสามารถลดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ที่สิ้นเปลือง และใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ได้อย่าง คุ้มค่า ครอบคลุมทั้งกระบวนการออกแบบ การก่อสร้าง และการ ดูแลรักษา โดยมีวิธีการคือ การใช้ พืชพรรณในท้องถิ่น การใช้ พื้นที่ชุ่มน้ำ (wetland) ในการกักเก็บน้ำฝนและบำบัดโดยใช้ วิธีทาง ธรรมชาติการใช้วัสดุพื้นที่มีรูปทรงซึ่งน้ำสามารถ ไหลผ่านได้หรือเพื่อรักษาน้ำใต้ดิน ทนทาน และไม่ เกิด มลพิษแก่สิ่งแวดล้อม การรีไซเคิลวัสดุต่างๆ เพื่อนำมาทำ ปู การบูรณาการการใช้เทคโนโลยี และโครงสร้างภายใน สวนที่ช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและประหยัด พลังงาน เป็นต้นดัง กรณีศึกษาสวนสาธารณะ Crissy Field Park, USA ตามรูปที่ ๑.๕

^๔ Cranz, G., & Boland M. (๒๐๐๒). Defining the sustainable park: A fifth model for urban parks. Landscape Journal, ๑๙, ๑๐๒-๑๒๐.



ภาพที่ ๑.๕ ภาพจาก Crissy Field Park, San Francisco, USA ซึ่งเป็นตัวอย่างของสวนสาธารณะแบบยั่งยืนในการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและพอเพียง

๒.๔.๒ การผสมผสานสวนสาธารณะให้เป็นส่วนหนึ่งของระบบ เมือง สวนสาธารณะแบบยั่งยืน ทำหน้าที่เป็นส่วนหนึ่งของ โครงสร้างพื้นฐานสีเขียวของเมือง กล่าวคือเป็นระบบที่มี การออกแบบให้เป็นองค์ประกอบหนึ่งของเมือง และเลียน แบบกระบวนการทางธรรมชาติเพื่อพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ของเมือง^๕ โดยมีส่วนในการช่วยลดปัญหาต่างๆ อันได้แก่

๑. ปัญหาที่เกิดจากระบบโครงสร้างพื้นฐานของ เมือง โดยการผสมผสานส่วนหนึ่งของระบบ โครงสร้างพื้นฐาน (เช่น ระบบน้ำและถนน) ลงในสวนสาธารณะ เช่น เป็นพื้นที่ รับน้ำ โดยใช้พื้นที่ของสวนในการบำบัดน้ำเสียหรือน้ำฝน ของส่วนที่พังกาศัย ซึ่งนอกจากจะได้ประโยชน์ในด้านสร้าง แหล่งอาหารและถิ่นที่อยู่ให้สัตว์แล้วยังสามารถพัฒนาพื้นที่ ในการพักผ่อนและมีความสวยงามทางธรรมชาติอีกด้วย

๒. ปัญหาพื้นที่เมืองที่ถูกทิ้งให้รกร้างหรือเสื่อมโทรมซึ่งเกิดจากการขยายตัวของเมืองอย่างรวดเร็ว ซึ่งดินใน พื้นที่เหล่านี้จะประกอบด้วยสารเคมีตะกั่ว เหล็กหนักเป็นต้น การสร้างสวนสาธารณะในพื้นที่เหล่านี้จึงเป็นวิธีการในการ พัฒนาพื้นที่ดังกล่าว เช่นการปลูกพืชบางชนิดที่สามารถสกัด สารเคมีออก โดยสร้างพื้นที่ชุ่มน้ำภายในสวน เพื่อเป็นแหล่ง เจริญเติบโตของพืชพรรณท้องถิ่น

๓. ปัญหาด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและความ สัมพันธ์ในสังคม กล่าวคือ ในชีวิตสังคมเมืองปัจจุบัน ผู้คน ได้ตัดขาดจากธรรมชาติจากการดำเนินชีวิต ดังนั้น สวน สาธารณะแบบยั่งยืนจึงทำหน้าที่เชื่อมโยงความเป็นธรรมชาติ และระบบนิเวศในบริบทนั้น ๆ กับความรู้สึกในความ รับผิดชอบ

^๕ Schneekloth, L. H. (๒๐๐๕). Time-saver standards for urban design. New York: McGraw-Hill.

ต่อธรรมชาติของคนในชุมชน โดยผ่านการจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เช่น การตั้งโครงการ พัฒนาในหลักสูตรโรงเรียน การจัดตั้งโปรแกรมอาสาสมัคร ภายในสวนสาธารณะ ซึ่งนอกจากการสร้างความรู้สึกรักใน ความเป็นเจ้าของพื้นที่เพื่อส่งเสริมความรับผิดชอบร่วมกัน แล้ว ยังลดการทำลายภายในสวนและประหยัดงบประมาณ ในการดูแลสวนอีกด้วยนอกจากนี้ยังเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบธรรมชาติและนิเวศวิทยาแก่ผู้ใช้ งานสวนซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญของการพัฒนาสวนได้ใน ระยะยาว^๖

๒.๓.๓ การแสดงออกทางด้านสุนทรียภาพใหม่ๆ ในแง่ของ การออกแบบสวนสาธารณะ ลักษณะทางกายภาพของสวน บทบาทความ สัมพันธ์ระหว่างเมือง และการจัดการภายในสวนที่ มุ่งเน้นไปในเรื่องการรักษาระบบนิเวศน์ของเมือง ซึ่งส่งเสริมต่อ การเปลี่ยนแปลงแนวความคิดในการ ออกแบบรูปแบบภูมิทัศน์ ของนักออกแบบ จากหลักการสวนสาธารณะแบบยั่งยืน ดังกล่าวสามารถสรุปได้ดังตารางที่ ๑.๑

ลักษณะของสวน	รายละเอียด
ขนาด	มีขนาดหลากหลาย
ลักษณะพื้นที่ตั้ง	พื้นที่ที่ต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พื้นที่รกร้างในเมือง พื้นที่ส่วนที่เหลือจากการพัฒนาโครงการสาธารณูปโภค พื้นที่รอบนอกของเมืองเพื่อเป็นแนวกันชน
จุดประสงค์ในการเกิดสวนสาธารณะ	เกิดปัญหาทางสิ่งแวดล้อม มลพิษ สูญเสียระบบนิเวศน์ของเมือง และปรับปรุงสุขภาพของคนในเมือง
องค์ประกอบย่อย	พรรณพืชท้องถิ่น (native plants) วัสดุพื้นที่มีรูพรุน (permeable surface) พื้นที่ชุ่มน้ำเพื่อการบำบัด หรือพื้นที่ที่ต้องการอนุรักษ์ การบูรณาการการใช้เทคโนโลยีและโครงสร้างภายในสวนที่ช่วยในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและประหยัดพลังงาน องค์ประกอบย่อยอื่น ๆ เช่น สะพาน สิ่งก่อสร้าง วัสดุที่ไม่เกิดมลพิษ
กิจกรรมและกิจกรรมพิเศษ	กิจกรรมแบบผ่อนคลาย เช่น เดินเล่น ชมธรรมชาติ ดูนก กิจกรรมที่เกี่ยวกับการศึกษา กิจกรรมแบบออกแรง เช่น วิ่ง ขี่จักรยาน เป็นต้น กิจกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน
ผู้จัดตั้งและผู้ได้รับประโยชน์	- ผู้จัดตั้ง ได้แก่ นักสิ่งแวดล้อม คนในชุมชน กลุ่มอาสาสมัคร นักภูมิสถาปัตยกรรม - ผู้ได้ประโยชน์ ได้แก่ ผู้ที่อยู่อาศัย ชีวตลสัตว์ เมือง และโลก
การบริหารจัดการ	เกิดการร่วมมือกันระหว่างคนในชุมชนโดยมีส่วนร่วมในการออกแบบสวน หรือจัดตั้งองค์กรพิเศษของคนในชุมชนโดยตั้งโปรแกรมอาสาสมัครในการปลูกต้นไม้และดูแลรักษาภายในสวน

^๖ Thompson, C. W. (๒๐๐๒). Historic American and contemporary needs. Landscape Journal, ๑๗, ๑-๒๕.

ตารางที่ ๑.๑ สรุปลักษณะสวนสาธารณะแบบยั่งยืนทางด้านลักษณะทางกายภาพ กิจกรรม และการบริหารจัดการ

๒.๕. แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

๑. ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อ ชมสิ่งๆที่แสดงความเป็นวัฒนธรรม ได้แก่พระราชวัง ปราสาทหิน วัดโบราณสถาน โบราณวัตถุศิลปะขนบธรรมเนียม ประเพณีและวิถีชีวิตที่แสดงถึงความรุ่งเรืองและมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับการดำเนินชีวิตและสภาพแวดล้อมใน แต่ละยุค ที่ถ่ายทอดและส่งทำให้นักท่องเที่ยวได้ทราบประวัติความเป็นมา ศรัทธา มุมมองความคิด”

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ^{๙๗} ได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมไว้ว่า หมายถึง วิธีการศึกษาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมผ่านการเดินทางท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่เน้น การพัฒนา ด้านภูมิปัญญา สร้างสรรค์ เคารพต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ศักดิ์ศรีและวิถีชีวิตผู้คนหรือ สามารถกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ผู้อื่นและย้อนกลับมามองตนเอง อย่างเข้าใจความเกี่ยวพันของสิ่งต่างๆในโลกที่มีความเกี่ยวโยงพึ่งพา ไม่สามารถแยกออกจากกันได้

อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์^{๙๘} ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง เป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่ครอบคลุมทุกแง่มุมของการท่องเที่ยวที่มนุษย์สามารถศึกษา ถึงวิถีชีวิต และความนึกคิดซึ่งกันและกัน

สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย^{๙๙} ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวที่มุ่งเสนอลักษณะทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์

^{๙๗} กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.(๒๕๕๘). การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน. กรุงเทพฯ,

^{๙๘} ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (๒๕๔๐). การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.๑-๑๐)

^{๙๙} อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์. (๒๕๔๒). ชุมชน ทรัพยากร และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม. เอกสารประกอบการสอน สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

^{๑๐๐} สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย. (๒๕๔๒).รายงานขั้นสุดท้าย การดำเนินการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

โบราณคดี และสถานที่ต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น และเกี่ยวเนื่องกับความเป็นอยู่ของสังคม เป็นการท่องเที่ยวในเชิงการให้ความรู้ และความภาคภูมิใจ

ภูสวัสต์ สุขเลี้ยง^{๑๑} ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ผู้อื่น และย้อนกลับมามองตนเองอย่างเข้าใจ วัฒนธรรมกับมนุษย์มีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก เพราะวัฒนธรรมเข้ามามีบทบาทในวิถีชีวิตมนุษย์อยู่ตลอดเวลา

วาลิกา แสนคำ (๒๕๔๕ : ๓๔) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การเคลื่อนไหวของผู้คนที่เกิดขึ้นจากปัจจัยกระตุ้นทางวัฒนธรรม เช่น การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชื่นชมศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เทศกาล การเข้าเยี่ยมชมอนุสรณ์สถาน การเดินทางเพื่อศึกษาขนบธรรมเนียมความเชื่อที่สืบทอดกันมาของชุมชนท้องถิ่น ตลอดจนความเชื่อทางศาสนา

ไกรฤกษ์ ปิ่นแก้ว (๒๕๕๕) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การท่องเที่ยวที่ได้นำเอาวัฒนธรรมมาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันและยุโรป ที่ต่างสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรม มรดกทางประวัติศาสตร์ เยี่ยมชมงานสถาปัตยกรรม และสัมผัสวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนใน ประเทศนั้น จากการทบทวนเอกสารดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ให้ความหมายการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม หมายถึง การเดินทางของผู้คนหรือกลุ่มคนออกจากสถานที่ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยประจำไปยังท้องถิ่นอื่น ในระยะเวลาหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์ที่หลากหลายเช่น การท่องเที่ยวเพื่อการแสวงหาประสบการณ์ใหม่ๆ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ หรือการท่องเที่ยวเพื่อประกอบการเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งในการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรมนั้นจะมีสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ได้แก่ การชื่นชมกับเอกลักษณ์ความงดงามทางวัฒนธรรมของชนต่างสังคมไม่ว่าจะเป็นในด้านของ ศิลปะ สถาปัตยกรรมโบราณสถาน โบราณวัตถุ เรื่องราวและ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ รูปแบบวิถีชีวิต ภาษา การแต่งกายการบริโภค ความเชื่อ ศาสนา จารีต ประเพณี เป็นต้น

^{๑๑} ภูสวัสต์ สุขเลี้ยง. (๒๕๔๕). การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม: กรณีศึกษาหมู่บ้านห้วยโป่งผาลาด อำเภอเวียงป่าเป้าจังหวัดเชียงราย.การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย เชียงใหม่

๒. ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีรูปแบบและลักษณะที่หลากหลาย เนื่องจากในปัจจุบันการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากขึ้น โดยบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (๒๕๔๘) ได้ แบ่งลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมประกอบด้วย ๑) ประวัติศาสตร์และร่องรอยทางประวัติศาสตร์ ๒) โบราณคดีและพิพิธภัณฑ์ ๓) งานสถาปัตยกรรมเก่าแก่ดั้งเดิม ๔) ศิลปะ หัตถกรรม ประติมากรรม ภาพวาด รูปปั้นและแกะสลัก ๕) ศาสนารวมถึงพิธีกรรมต่างๆทางศาสนา ๖) ดนตรี การแสดงละคร ภาพยนตร์ ๗) ภาษาและวรรณกรรม ๘) วิถีชีวิต เสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย อาหาร ๙) ประเพณี วัฒนธรรมพื้นบ้าน เทศกาลต่างๆ ๑๐) ลักษณะงานและเทคโนโลยี ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาใช้เฉพาะท้องถิ่น เนื่องจากสภาพแวดล้อม และความเป็นอยู่ที่มีความแตกต่างกัน จึงส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยว เชิงวัฒนธรรมมีลักษณะที่แตกต่างกัน เช่น ร่องรอยทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี โบราณวัตถุ ภาษา วิถีชีวิต และประเพณีต่างๆ เป็นต้น ล้วนเป็นสิ่งที่มีความคุณค่าและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว

๓. ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในปัจจุบันมีความหลากหลายมากขึ้น โดยโครงการเศรษฐกิจ สร้างสรรค์ กระทรวงวัฒนธรรม (๒๕๕๕) ได้แบ่งลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ ดังนี้

๓.๑ มรดกโลก สิ่งที่บ่งบอกถึงคุณค่าของสิ่งที่มีมนุษยชาติหรือธรรมชาติสร้างขึ้นมา ควรแก่การอนุรักษ์ปกป้อง ให้ตกทอดไปยังชนรุ่นหลังและเป็นสิ่งที่ทุกคนในโลกปัจจุบันนี้เป็นเจ้าของร่วมกัน แบ่งออกเป็น มรดก แห่งความทรงจำของโลก มรดกโลกทางวัฒนธรรม และมรดกโลกทางธรรมชาติ

๓.๒ อุทยานประวัติศาสตร์ บริเวณที่มีหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์สมัยใดสมัยหนึ่งของประเทศ หลักฐานและ ความสำคัญดังกล่าวอาจเป็นทางวัฒนธรรม การเมือง และสังคมวิทยาก็ได้

๓.๓ พิพิธภัณฑ์ หน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไร เป็นสถาบันที่ถาวรในการรวบรวม สงวนรักษา ศึกษาวิจัย สื่อสาร และจัดแสดงนิทรรศการ ให้บริการแก่สังคมเพื่อการพัฒนา โดยมีความมุ่งหมายเพื่อการค้นคว้า การศึกษา และความเพลิดเพลิน โดยแสดงหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวกับมนุษย์และสภาพแวดล้อม สิ่งซึ่งสงวนรักษาและจัดแสดงนั้นไม่ใช่เป็นเพียงวัตถุ แต่ได้รวมถึงสิ่งที่มีชีวิตด้วย โดยรวมไปถึง สวนสัตว์ สวนพฤกษชาติวนอุทยาน สถานที่สงวนสัตว์น้ำ และสถานที่อันจัดเป็นเขตสงวนอื่นๆ รวมทั้ง โบราณสถานและแหล่งอนุสรณ์สถาน ศูนย์วิทยาศาสตร์และท้องฟ้าจำลอง

๓.๔ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตรงกับข้ามกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เมืองขนาดใหญ่ ๆ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปเที่ยวชมสิ่งก่อสร้างและสถาปัตยกรรมทางประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน สถานที่ที่รัฐบาลก่อสร้างขึ้นเช่น พระราชวัง หรืออาคารเก่าแก่ที่มีประวัติความเป็นมาที่สำคัญ

๓.๕ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เกิดจากสภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ ประกอบด้วย สภาพภูมิอากาศ (Climate) ทิวทัศน์ที่สวยงาม (Scenery) และสัตว์ป่า (Wildlife) นับได้ว่าเป็นแหล่ง

ท่องเที่ยวที่ประสบความสำเร็จในการ ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด แต่แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว เหล่านี้จะต้องได้รับการดูแลและบำรุงรักษา เป็นอย่างดีจากทุกฝ่าย เนื่องจาก นักท่องเที่ยวที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์อาจทำลายความสวยงามอัน ทรงคุณค่าเหล่านี้ลงได้ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นผลมาจาก วัฒนธรรม องค์ความรู้ และการให้คุณค่าของสังคมทำให้ใน แต่ละพื้นที่สามารถแสดงออกให้เห็นถึงความสวยงาม สภาพความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคสมัยที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปท่องเที่ยว

๒.๖. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รจันมพร เกษเกษมสุข (๒๕๕๒) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาพื้นที่รกร้างว่างเปล่า เพื่อประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน : กรณีศึกษาย่านคลองตัน กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ เสนอแนะแนวทางการพัฒนาพื้นที่รกร้างว่างเปล่าเพื่อประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน จากการศึกษาพบว่า ชุมชนที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดีควรจะต้องมีลักษณะ ๖ ประการ คือ มีการวางแผน โครงสร้างพื้นฐานที่สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน มีโครงข่ายการสัญจรที่เป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อม มีความผสมผสานของที่อยู่ ที่ทำงาน สาธารณูปการ ที่พักผ่อนหย่อนใจที่หลากหลาย และมีความหนาแน่นที่เหมาะสม มีความสมดุลของพื้นที่สีเขียวกับพื้นที่พัฒนาลักษณะอื่นๆ รวมถึง มีการนำแนวความคิดการออกแบบอย่างยั่งยืนมาประยุกต์ใช้กับการออกแบบ ซึ่งลักษณะทั้ง ๖ ประการนั้นสามารถวิเคราะห์การออกแบบพื้นที่รกร้างที่อยู่ใกล้เคียงเพื่อให้สามารถสร้างประโยชน์ ด้านสิ่งแวดล้อมแก่ชุมชนโดยรอบได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ คือ การปรับปรุงระบบการสัญจรให้มีประสิทธิภาพโดยมีการเชื่อมต่อโครงข่ายการสัญจรหลักเข้ากับ การสัญจรทางเลือกที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม เปลี่ยนพื้นที่รกร้างเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อเพิ่มพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจ และส่งเสริมการอนุรักษ์เกษตรกรรมชุมชน รักษาระบบนิเวศให้ชุมชนมี สภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น และที่สำคัญยังมีการเปิดโอกาสในการสร้างศักยภาพในการใช้ประโยชน์ ที่ดินให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่นการพัฒนาพื้นที่รกร้างเป็นพื้นที่พาณิชยกรรมและพื้นที่พักอาศัย เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย

วัทธัญญา นามบุรี (๒๕๕๖) ได้ศึกษาความเหมาะสมในการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเลือกใช้ระบบขนส่งมากที่สุดคือ ความถี่ในการให้บริการของระบบขนส่งสาธารณะใหม่ (Headway) ราคาค่าธรรมเนียมของรถยนต์ (Fee) การครอบครองรถยนต์ของนักท่องเที่ยว (Owner of car) จำนวนผู้ร่วมเดินทาง (Companion) และค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาของนักท่องเที่ยว (Cost) ซึ่งอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่นิยมมาก มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นทุกๆปี และนักท่องเที่ยวจะนิยมใช้ยานพาหนะ รถยนต์

ส่วนตัวในการเดินทางมาเที่ยวที่นี้ ส่งผลให้เกิดปัญหาการจราจรคับคั่งยิ่งช่วงในเทศกาลจะมีปัญหา มาก ทำให้เกิดมลภาวะและปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ตามมา ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีความ เหมาะสมที่จะ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยว โดยการออกแบบขนส่งสาธารณะ เพื่อให้เป็นระบบ ขนส่งสาธารณะแทน ทั้งนี้ระบบขนส่งสาธารณะที่ออกแบบนั้นจะต้องรองรับและตอบสนองต่อความ ต้องการของนักท่องเที่ยวได้

ธนกร จตุาศรี (๒๕๕๘) ได้ทำการศึกษาแนวทางการออกแบบพื้นที่สาธารณะที่ตอบรับกับ พฤติ กรรของคนรุ่นใหม่ พบว่า พื้นที่สาธารณะที่ตอบรับกับพฤติกรรมของกลุ่มคนรุ่นใหม่ จะต้องคำนึงถึง ปัจจัยด้านความริบเร่งในชีวิตประจำวัน พื้นที่สาธารณะที่ตอบรับกับพฤติกรรมของคนรุ่น ใหม่นั้น จะต้องมีการเชื่อมโยงกับลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน หรือกิจกรรมการใช้ประโยชน์ที่ดิน ที่ หลากหลายประเภท ทั้งนี้เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่มีชีวิตชีวา เนื่องจากมีคนผ่านไปมาตลอดเวลา รวมไปถึงสามารถเชื่อมต่อการเดินทางได้หลากหลายรูปแบบ ที่ไม่จำเพาะเจาะจงแค่รูปแบบการ เดินทางเพียงแบบเดียว จึงต้องมีการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ เพื่อเพิ่มช่องทางการเข้าถึง การ ปรับปรุงทางเท้าหรือพื้นผิวถนน ให้มีความสะดวกต่อการใช้งาน ทันสมัยเป็นที่นิยม และมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ครบครันเพื่อให้พื้นที่สาธารณะนั้นตอบรับกับความต้องการของกลุ่มคน รุ่นใหม่ มากที่สุด

กนกวรรณ จันทรพรหม (๒๕๖๐) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการพื้นที่สาธารณะในเขตเมือง : กรณีศึกษาสุสานแต่จิว กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนะแนวทางการจัดการและ วางแผนพัฒนาสุสานแต่จิว จากการศึกษาพบว่า ผู้วิจัยได้มีการเสนอแนะแนวทางการจัดการพื้นที่ สุสานแต่จิวที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการในการใช้งานอนาคต ซึ่งผู้วิจัยได้มีการแบ่ง ข้อเสนอแนะออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๑) ด้านกายภาพ ซึ่งควรมีการปรับปรุงสภาพพื้นที่บริเวณที่รกร้างให้เป็นทีโล่ง เพื่อให้มีความ ปลอดภัยมีความสวยงาม นอกจากนี้พื้นที่บริเวณฟุตบอลควรปรับปรุงให้สามารถใช้ งานเพื่อการ พักผ่อนหย่อนใจหรือทำกิจกรรมนันทนาการต่างๆ ได้ทั้งนี้ควรมีปรับปรุงทางเท้าให้สามารถเดิน เข้าถึงไปสะดวกมากขึ้น และปรับทัศนียภาพให้สวยงามเพิ่มไฟฟ้าส่องสว่างเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเดิน เ้ามากยิ่งขึ้น

๒) ด้านพฤติกรรม ควรมีกิจกรรมที่ต่อเนื่อง เช่น การจัดกิจกรรมอาจกำหนดเป็น สองช่วงเวลา เข้าและเย็น เพื่อให้คนในชุมชนได้มีทางเลือกในการเข้ามาทำกิจกรรม และควรมีการ ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับกิจกรรมที่จะจัดขึ้นในพื้นที่ ซึ่งอาจจะใช้ วิธีการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นตัวกลางในการสื่อสารให้บุคคลทั่วไปหรือผู้ที่สนใจ ได้รับทราบข้อมูล กิจกรรมของพื้นที่อย่างทั่วถึง

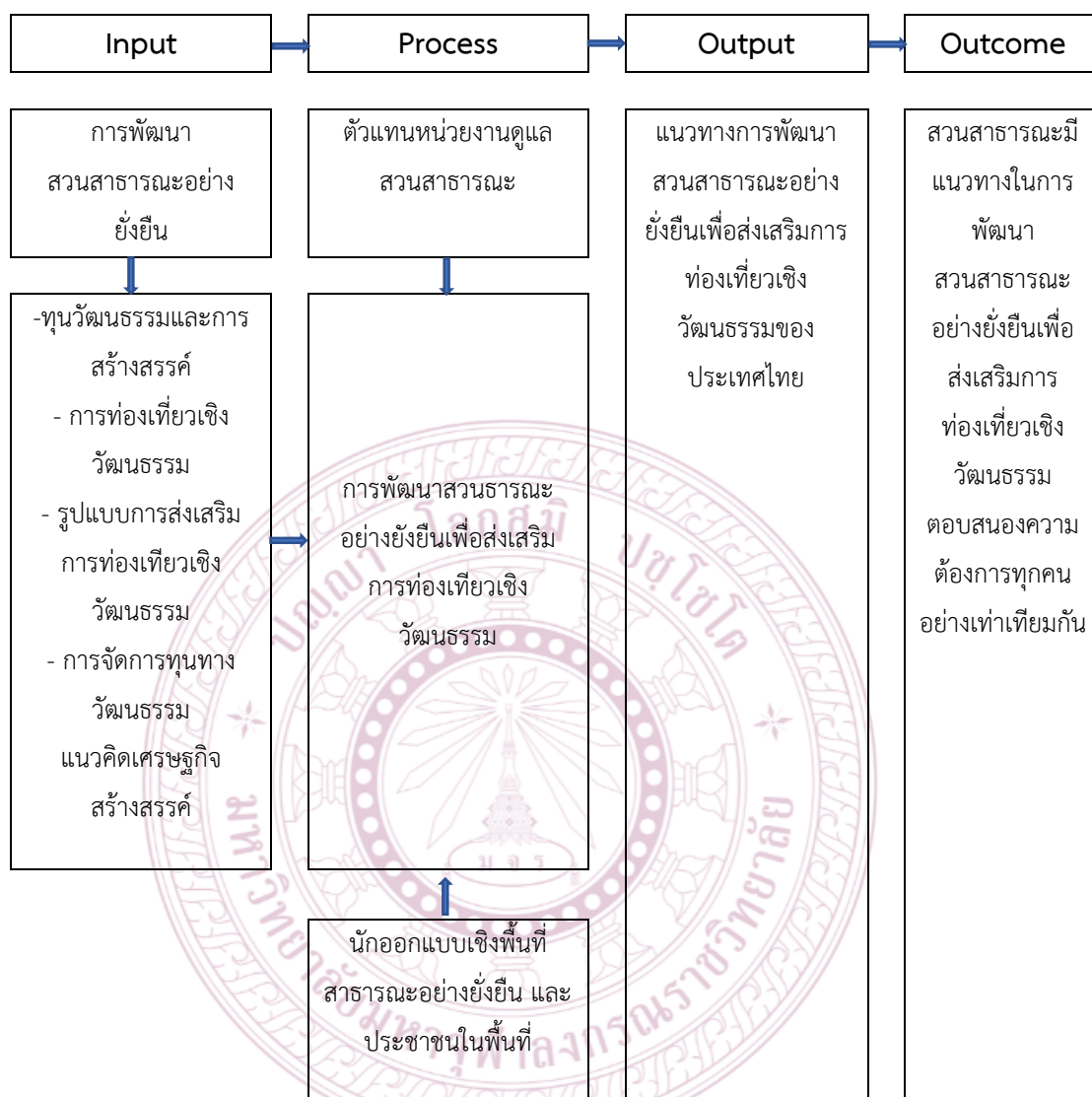
๓) ด้านนโยบายในการจัดการพื้นที่ ควรมีการกำหนดโครงการที่จะทำขึ้นใน อนาคต เพื่อให้บุคคลภายนอกรับรู้และช่วยเหลือในการระดมทุนในการทำให้โครงการสามารถ บรรลุวัตถุประสงค์ ตามกำหนดหรือมีการจัดหาผลประโยชน์ที่ไม่ขัดต่อข้อตกลงในการใช้พื้นที่ เพื่อผลประโยชน์ที่ได้มา สนับสนุนโครงการหรือนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ ทั้งยังช่วยลดข้อจำกัดในด้าน งบประมาณ ที่จะนำมาใช้ในการจัดการและการพัฒนาพื้นที่ในด้านต่างๆ ได้

ศุภรัฐ วลัยเสถียร (๒๕๖๑) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการออกแบบ สวนสาธารณะ ในที่ดินที่เป็นบึงน้ำขนาดใหญ่ : กรณีศึกษาสวนสาธารณะบึงน้ำลาดพร้าว ๗๑ เพื่อหา ปัจจัยที่มีผล และแนวทางการพัฒนาการออกแบบสวนสาธารณะ ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อ การออกแบบ ประกอบด้วย ๑) ข้อมูลจากการสำรวจซึ่งไม่ตรงกับข้อมูลเบื้องต้นทำให้มีผลต่อความ เหมาะสมใน การปรับพื้นที่ ๒) ระบบโครงสร้างที่ต้องพิจารณาเลือกใช้ เป็นโครงสร้างระบบคอนกรีต เสริมเหล็ก ลอยอยู่เหนือผิวน้ำเหมาะสมที่สุด ๓) ข้อพิจารณาในการจัดแบ่งและออกแบบ ส่วนประกอบของ โครงการตามลักษณะการใช้งานและความสัมพันธ์กับที่ตั้ง ๔) วัสดุพืชพันธุ์ที่ เหมาะสม มีการแบ่งประเภทต้นไม้ที่เลือกใช้ตามตำแหน่งที่ปลูกและดูแล

สาลินีภวายน. (๒๕๔๐). ศึกษาขีดความสามารถทางสังคมของสวนสาธารณะในเขต กรุงเทพมหานคร : ศึกษาเฉพาะกรณีสวนลุมพินีโดยใช้แบบสอบถาม ประกอบการสัมภาษณ์แบบ เจาะลึก วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการศึกษา พบว่า ระดับการศึกษา รายได้ กิจกรรมภายในสวนลุมพินีที่ต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการใช้พื้นที่สวนลุมพินีแตกต่างกัน

พงศธร เนตรวิเชียร (๒๕๕๒) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทและการใช้พื้นที่ในสวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทการใช้พื้นที่ทางด้านกายภาพภายในสวนลุมพินี สำรวจข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับผู้เข้ามาใช้สวน และสังเกตการณ์เพื่อทำการบันทึก รูปแบบ กิจกรรมที่เกิดขึ้น ผลการศึกษาพบว่า ผู้เข้ามาใช้บริการภายในพื้นที่สวนลุมพินี ส่วนใหญ่เป็น ระดับ รายได้ ๑๐,๐๐๐-๑๕,๐๐๐ บาท ซึ่งอยู่ระดับชนชั้นกลางมากที่สุด ระดับการศึกษาที่เข้ามาใช้พื้นที่ มากที่สุดคือ ระดับปริญญาตรี โดยมีช่วงอายุระหว่าง ๑๘ -๒๓ ปีเป็นนักเรียนนักศึกษามากที่สุด ช่วง อายุ ๒๔-๓๕ ปีและ ๓๖-๔๕ ปีประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชนมากที่สุด ผู้ไม่ได้ทำงานและ เกษียณอายุมากที่สุด อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป การใช้พื้นที่ที่มีการกระจายอยู่ทั่วบริเวณภายในพื้นที่สวน ลุมพินีได้แก่ อาคารบริการ สนามกีฬา พื้นที่ริมสระน้ำ เส้นทางสัญจรหลักและทางสัญจรรอง โดยมี การเข้ามาใช้ในทุกเพศทุกวัย และมีระยะเวลาในการใช้พื้นที่ที่มีความคุ้มค่า คือใช้เวลาประมาณ ๑-๒ ชั่วโมงต่อพื้นที่ชอบทำกิจกรรมในลักษณะพื้นที่ ที่ร่มเงามากที่สุดมีกิจกรรมที่ หลากหลาย เช่น กิจกรรมออกกำลังกายแบบออกแรงมาก กิจกรรมออกกำลังกายแบบออกแรงน้อย และมีการเคลื่อนไหวของ คนที่เข้ามาในพื้นที่ อยู่ตลอดเวลาในช่วงที่เปิดให้บริการ

๒.๗ กรอบแนวคิดการวิจัย



บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “The Park: การพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” เป็นการวิจัยเชิงปริมาณในลักษณะการวิจัยเชิงพรรณนาเน้นการสำรวจและวิเคราะห์เนื้อหาเป็นหลัก (Mixed Methodology) โดยมีการดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ๓.๑ การกำหนดแหล่งข้อมูล
- ๓.๒ ตัวแปรในการวิจัย
- ๓.๓ การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- ๓.๔ การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก
- ๓.๕ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๖ การเก็บรวบรวมข้อมูล
- ๓.๗ การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้

๓.๑ การกำหนดแหล่งข้อมูล

ในการกำหนดแหล่งข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดแหล่งข้อมูล ๒ ประเภท คือ

๑. แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ ผู้วิจัยเลือกกรณีศึกษาสวนสาธารณะระดับเมือง (City park) จำนวน ๒ แห่ง ได้แก่ สวนลุมพินี และสวนเบญจกิติ โดยใช้เกณฑ์การเป็นสวนสาธารณะที่ตั้งอยู่ในเขตชั้นในของกรุงเทพมหานครเนื่องจากมีความสะดวกต่อการเข้าถึงของผู้ใช้งานในพื้นที่เมืองซึ่งมีความหลากหลายทั้งในคุณสมบัติของผู้ใช้งานและกิจกรรม รวมถึงเป็นสวนสาธารณะที่มีแนวโน้มที่จะได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้เป็นสวนสาธารณะที่ยั่งยืน และเป็นสวนสาธารณะแบบเปิด(สวนสาธารณะโดยทั่วไปภายใต้การดูแลของสำนักสวนสาธารณะ สำนักสิ่งแวดล้อม) มากกว่าแบบปิด เป็สวนสาธารณะที่มีสถิติคนเข้าใช้มากมีความหลากหลายในเรื่องการใช้งานพื้นที่และลักษณะทางกายภาพของสวนสาธารณะ

๒. แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ สำหรับค้นหาเพื่อรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัย เกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ และกิจกรรมการใช้งานของสวนสาธารณะลักษณะ องค์ประกอบภายในของสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร ประกอบกับการอ้างอิงจากการจำแนก ประเภทของสวนสาธารณะโดยสำนักงานสวนสาธารณะ และเกณฑ์มาตรฐานของพื้นที่สวนสาธารณะ ซึ่งจัดอยู่ในหมวดบริการสังคม

๓.๒ ตัวแปรในการวิจัย

ในการศึกษาสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานครครั้งนี้ กำหนดตัวแปรในการศึกษา วิจัยซึ่งประกอบไปด้วย ๑) ขนาด ๒) ลักษณะพื้นที่ที่ตั้งและการเข้าถึง ๓) จุดประสงค์ในการเกิด สวนสาธารณะ ๔) องค์ประกอบย่อย และ ๕) กิจกรรมหรือกิจกรรมพิเศษ

๓.๓ การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ระบุประชากรที่เข้ามาใช้สวนสาธารณะใน พื้นที่ที่เลือกศึกษาจำนวน ๒ สวน ได้แก่ สวนลุมพินี และสวนเบญจกิติ รวมจำนวนทั้งสิ้น ๒๐๐ คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Sample Random Sampling) โดยเป็นประชาชนที่เข้ามาใช้ บริการสวนลุมพินี จำนวน ๑๕๐ คน และสวนเบญจกิติ จำนวน ๕๐ คน

๓.๔ การกำหนดผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยในครั้งนี้ได้นำวิธีวิจัยเชิงคุณภาพรวมในการเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเกี่ยวกับการ พัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยกำหนดให้ผู้ให้ ข้อมูลหลักคือ นักออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม จำนวน ๔ คน โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์

๓.๕ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมีจำนวน ๒ ชิ้น คือ

๑. แบบสอบถามผู้ใช้งานสวนสาธารณะอันได้แก่สวนลุมพินี และสวนเบญจกิติ

๒. แบบสัมภาษณ์ที่ได้กำหนดแนวทางสัมภาษณ์ จำนวน ๑ ฉบับ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ รายบุคคล (Interview) โดยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาเอกสารนำมาศึกษาวิเคราะห์เพื่อ กำหนดแบบสัมภาษณ์โดยมุ่งหมายให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการศักยภาพในการขับเคลื่อนสวนสาธารณะสู่ สวนสาธารณะอย่างยั่งยืนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม รวมไปถึงรูปแบบที่ เหมาะสมที่ในการขับเคลื่อนเป็นส่วนสาธารณะอย่างยั่งยืนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม

๓.๖ การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้มีการวิจัยเชิงปริมาณในลักษณะเชิงพรรณานำเน้นการสำรวจและวิเคราะห์เนื้อหา (Mixed Methodology) ดังนั้นการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงมีดังนี้

๑. ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะกิจกรรมกับพื้นที่ในสวนสาธารณะ เก็บรวบรวมจากการสอบถามและการสังเกตผู้ใช้งานสวนสาธารณะในพื้นที่ทำการศึกษา ๒ แห่ง สวนข้อมูลในการออกแบบและพัฒนาสวนสาธารณะแบบยั่งยืนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เก็บรวบรวมจากการสอบถามทัศนคติผู้ใช้งานสวนสาธารณะทั้ง ๒ แห่ง นอกจากนี้ยังมีการเก็บข้อมูลอื่นเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีสวนสาธารณะแบบยั่งยืนรวมถึงการออกแบบสวนสาธารณะที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักออกแบบภูมิสถาปัตยกรรม โดยใช้การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้สัมภาษณ์และกำหนดแนวทางการสัมภาษณ์

๒. ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทางกายภาพ และกิจกรรมการใช้งานของสวนสาธารณะลักษณะองค์ประกอบภายในของสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร ประกอบกับการอ้างอิงจากการจำแนกประเภทของสวนสาธารณะโดยสำนักงานสวนสาธารณะ และเกณฑ์มาตรฐานของพื้นที่สวนสาธารณะซึ่งจัดอยู่ในหมวดบริการสังคม

๓.๗ การวิเคราะห์และสถิติที่ใช้

เก็บรวบรวมแบบสอบถามแล้วดำเนินการลงรหัสเพื่อมาบันทึกและประมวลผลด้วยโปรแกรม SPSS เพื่อวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาตลอดจนแปรข้อมูลตามคุณลักษณะข้อมูลดังนี้

๑. นำข้อมูลที่ได้จากการจดบันทึกและบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์ และสังเกตการณ์ จากผู้ให้ข้อมูลมาทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล
๒. นำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงในรูปแบบของข้อความเพื่อง่ายต่อการแยกประเด็น
๓. วิเคราะห์และจัดแยกแต่ละประเด็นเนื้อหาข้อมูลตามกลุ่มของข้อมูลที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดในการวิจัย
๔. วิเคราะห์แนวทางการออกแบบสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว
๕. ตีความข้อมูลที่ได้โดยเปรียบเทียบกับทฤษฎีหลักที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์
๖. สรุปข้อมูลที่ได้ และนำไปเปรียบเทียบที่ละประเด็น
๗. อภิปรายผล เพื่อสร้างข้อสรุปและข้อเสนอแนะ

บทที่ ๔

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบันและศักยภาพของสวนสาธารณะในประเทศไทยที่เอื้อต่อการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืน รวมไปถึงแสดงให้เห็นถึงกระบวนการที่เหมาะสมในการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืน และสุดท้ายเป็นการนำเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนในเมืองไทยที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

๔.๑ บริบทและศักยภาพของสวนสาธารณะในประเทศไทยที่เอื้อต่อการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืน

ในส่วนนี้เป็นการรวบรวมข้อมูลในด้านบริบทเชิงพื้นที่ของสวนลุมพินี และสวนเบญจกิติ อันเป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับขนาดพื้นที่ ลักษณะที่ตั้ง การเข้าถึง วัตถุประสงค์ของสวนสาธารณะ พร้อมทั้งองค์ประกอบย่อยที่เกี่ยวข้องกับอาคารสถานที่ภายในสวนสาธารณะ รวมไปถึงกิจกรรมต่างๆที่สวนสาธารณะจัดให้บริการเพื่อให้เห็นศักยภาพเชิงพื้นที่ที่จะเป็นสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนของคนเมือง

๔.๑.๑ บริบทสวนสาธารณะในประเทศไทย

ในส่วนนี้จะเป็นการนำเสนอข้อมูลจากการรวบรวมบริบทสวนสาธารณะในพื้นที่ทำการศึกษา เพื่อให้เห็นภาพรวมของสวนสาธารณะทั้ง ขนาด ที่ตั้ง จุดประสงค์ในการเกิดสวนสาธารณะ องค์ประกอบย่อย กิจกรรมหรือกิจกรรมพิเศษ ผู้จัดตั้งและผู้ได้รับประโยชน์ และรูปแบบการบริหารจัดการสวนสาธารณะ ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นภาพรวมเชิงพื้นที่ อันจะส่งผลต่อการวิเคราะห์ให้เห็นบริบทเชิงศักยภาพที่จะเอื้อต่อการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืน คณะวิจัยได้ศึกษากรณีศึกษาสวนสาธารณะในทุกภูมิภาคของประเทศ จำนวน ๕ แห่ง ดังนี้

สวนลุมพินี

ขนาด: มีพื้นที่รวม ๓๖๐ ไร่ ซึ่งจัดเป็นสวนสาธารณะระดับเมือง หรือ City Park มีจำนวนผู้เข้ามาใช้พื้นที่ประมาณ ๑๔,๕๐๐ คน โดยในวันธรรมดาจะมีผู้เข้ามาใช้พื้นที่ประมาณ ๖,๐๐๐ คน และในวันหยุดสุดสัปดาห์ ประมาณ ๘,๕๐๐ คน

ลักษณะพื้นที่ตั้ง: ตั้งอยู่แขวงลุมพินีเขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร เวลาเปิด ๐๔.๓๐ - ๒๑.๐๐ น. สามารถเดินทางเข้ามาถึงสวนลุมพินีได้อย่างสะดวก โดยใช้ ทางม้าลายและสะพานลอยข้ามถนน ซึ่งอยู่โดยรอบพื้นที่ทั้ง ๔ ด้านและมีประตูทางเข้าอยู่โดยรอบพื้นที่ จำนวน ๘ ประตู

สำหรับการโดยสารด้วยรถประจำทาง จะมีรถโดยสารประจำทางที่ผ่านสวนลุมพินีที่จุดจอดรถโดยสารประจำทางอยู่โดยรอบพื้นที่ทั้ง ๔ ด้านของสวนลุมพินีดังนี้

ถนนพระราม ๔ สาย ๔ ๑๔ ๔๖ ๔๗ ๕๐ ๗๔ ๗๖ ๑๐๖ ๑๐๙ ๑๑๕

ถนนวิฑู สาย ๑๓ ๑๗ ๖๒ ๗๖ ๑๐๖

ถนนราชดำริ สาย ๑๔ ๑๕ ๗๔ ๗๗ ๑๑๙

ถนนสารสิน สาย ๑๑๖

ผู้ที่เดินทางมาสวนลุมพินีด้วยรถส่วนตัว ประกอบด้วย รถยนต์ส่วนตัว และรถจักรยานยนต์ รถยนต์ส่วนตัว สวนลุมพินีมีพื้นที่ บริการสำหรับรถยนต์ส่วนตัว โดยอนุญาต ให้เข้ามาจอดได้ในพื้นที่ จอดรถ โดยใช้ทางเข้า ประตูที่ ๑ วิฑู (ทางเข้า โรงเรียนสวนลุมพินี) ซึ่งเปิดให้เข้ามาในช่วงเวลา ๔.๓๐-๑๐.๐๐น. กับ ๑๕.๐๐-๒๑.๐๐น. รถจักรยานยนต์สวนลุมพินีไม่มีพื้นที่บริการสำหรับจอดรถจักรยานยนต์ แต่ส่วนใหญ่สามารถจอดได้บริเวณด้านหน้าประตู ๔ พระรูปรัชกาลที่๖ และบริเวณ ประตู ๑ ถนนวิฑู

สำหรับผู้เดินทางมาด้วยรถไฟฟ้า (BTS) สามารถใช้สถานีศาลาแดงกับสถานีราชดำริในการ เดินทาง และใช้การเดินเท้าเข้ามาถึงในพื้นที่สวนลุมพินี รถไฟใต้ดิน (MRT) สามารถใช้สถานีสีลมกับสถานีลุมพินีในการเดินทาง และ ใช้วิธีการเดินเท้าเข้ามาถึงในพื้นที่สวนลุมพินี

จุดประสงค์ในการเกิดสวนสาธารณะ:

สวนลุมพินี ปอดใจกลางกรุงเทพฯ แห่งนี้คือสวนสาธารณะแห่งแรกในประเทศไทย เกิดขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ครั้งนั้นพระองค์ได้พระราชทานที่ดินส่วนพระองค์จำนวน ๓๖๐ ไร่ ให้เป็น “วนสาธารณะ” หรือ “สวนสาธารณะ” แก่ประชาชน สวนลุมพินีเดิมชื่อ “ทุ่งศาลาแดง” โดยทุ่งศาลาแดงที่ว้านเดิมทีเป็นทุ่งนา และเป็นสถานที่ประกอบพระราชพิธีจรดพระนังคัล (แรกนาขวัญ) ประจำปีในสมัยรัชกาลที่ ๖ บริเวณโดยรอบมีไม้ใหญ่พันธุ์พื้นเมือง โดยปี พ.ศ.๒๔๖๗ เจ้าพระยายมราช (ปั้น สุขุม) เสนาบดีกระทรวงนครบาล ทูลเกล้าฯ ถวายแบบสร้างวนสาธารณะ หรือ สวนสาธารณะที่ ตำบลศาลาแดง แขวงสีลม เขตบางรัก จังหวัดกรุงเทพมหานคร ตามพระราชประสงค์ของรัชกาลที่ ๖ และเริ่มทำการก่อสร้างสวนลุมพินี รัชกาลที่ ๖ พระราชทานนามสวนสาธารณะแห่งนี้ไว้ตั้งแต่ก่อนที่สวนจะสร้างเสร็จว่า “สวนลุมพินี” ตามชื่อสถานที่ประสูติของพระพุทธเจ้า ต่อมา พ.ศ.๒๔๖๘ รัชกาลที่ ๖ โปรดเกล้าฯ ให้เตรียมการจัด “งานสยามรัฐพิพิธภัณฑ์” ขึ้นในบริเวณสวนนี้ ซึ่งงานสยามรัฐพิพิธภัณฑ์เป็นงานแสดงสินค้าของแต่ละจังหวัดในไทย คล้ายกับ “งานแสดงผลผลิตลุลูตสาหกรรมแห่งชาติ” เพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ทว่าระหว่างทำการก่อสร้าง รัชกาลที่ ๖ เสด็จสวรรคต ต่อมาสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ จึงโปรดเกล้าฯ ให้จัดการจัดงานสยามรัฐพิพิธภัณฑ์ แต่ยังไม่ทันให้สร้างสวนสาธารณะต่อจนกระทั่งสำเร็จ และเปิดบริการครั้งแรกในปีเดียวกัน ถัดมาใน พ.ศ. ๒๔๘๕

องค์ประกอบย่อย:

ในพื้นที่สวนลุมพินีมีอาคารสถานที่ไว้ให้บริการแก่ประชาชนอย่างหลากหลาย ดังนี้

บริเวณที่ ๑ เขตบริการและเขตนันทนาการแบบใช้พละกำลัง เป็นบริเวณ พื้นที่ซึ่งมีลักษณะยาวขนานไปกับบริเวณส่วนหน้าทางด้านทิศใต้ของสวนลุมพินี ติดกับถนนพระราม ๔ สามารถเดินทางเข้าสู่พื้นที่ได้ใกล้สุดโดยใช้ประตู ๒ หอนาฬิกา, ประตู ๓ ถนนพระราม ๔ และประตู ๔ พระรูปรัชกาลที่ ๖ สามารถแบ่งเป็นพื้นที่ส่วนย่อย ได้ดังนี้

๑) พระบรมรูปรัชกาลที่ ๖ สร้างในปี ๒๔๘๕ เพื่อระลึกถึงมหากรุณาธิคุณขององค์ผู้ให้กำเนิดสวนลุมพินี มีลักษณะเป็นลานโล่ง พื้นที่โดยรวม ๒,๔๕๐ ตร.ม.

๒) สวนหรรษา ลักษณะเป็นลานที่มีม้านั่งพักผ่อน และศาลานั่งพักผ่อน ๑ หลัง พื้นที่โดยรวมประมาณ ๖๐๐ ตร.ม.

๓. อาคารฝึกซ้อมกีฬาศูนย์เยาวชน (อยู่ในความรับผิดชอบของสำนัก วัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยวกรุงเทพมหานคร) เป็นอาคารยิมเนเซียมใช้ในการฝึกซ้อม กับการแข่งขันกีฬา และภายนอกประกอบด้วยสนามเซปักตะกร้อ ๑ สนาม สนามตระวง ๑ สนาม สนาม วอลเลย์บอล ๑ สนาม พื้นที่โดยรวมประมาณ ๒,๘๐๐ ตร.ม.

๔. อาคารศูนย์เยาวชนลุมพินี (อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร) เป็นอาคารยิมเนเซียม ใช้ในการฝึกซ้อม กับการแข่งขันกีฬาในร่ม พื้นที่โดยรวมประมาณ ๑,๕๗๕ ตร.ม.

๕. สระว่ายน้ำศูนย์เยาวชนลุมพินี (อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร) เป็นอาคาร ประกอบด้วยสระว่ายน้ำระยะสั้น ขนาดมาตรฐาน พื้นที่โดยรวมประมาณ ๘๗๕ ตร.ม.

๖. สนามเทนนิสเฉลิมพระเกียรติกรุงเทพ ๑ (อยู่ในความรับผิดชอบของ สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร) จำนวน ๒ สนาม พื้นที่โดยรวมประมาณ ๑,๔๐๐ ตร.ม.

๗. ศูนย์อาหารลุมพินีประกอบด้วยร้านค้าขายอาหาร เพื่อให้บริการแก่ ประชาชน จำนวน ๑๖ ร้าน และมีศาลาขายเครื่องดื่ม จำนวน ๒ หลังกับศาลาพักผ่อนจำนวน ๒ หลัง เปิดให้บริการตั้งแต่เวลา ๐๔.๓๐ – ๑๐.๐๐ น. พื้นที่โดยรวมประมาณ ๑,๐๕๐ ตร.ม.

๘. สนามเด็กเล่น ประกอบด้วยเครื่องเล่นสำหรับเด็ก พื้นที่โดยรวมประมาณ ๖๒๕ ตร.ม.

๙. สวนสุขภาพ เป็นสวนสุขภาพที่มีสถานียออกกำลังกายเป็นจุด และมี เส้นทางวิ่งออกกำลังกายขนาดเล็กโดยรอบพื้นที่สวนสุขภาพ พื้นที่โดยรวมประมาณ ๘,๐๐๐ ตร.ม.

๑๐. บริเวณเครื่องออกกำลังกาย เป็นจุดที่มีเครื่องเล่นและอุปกรณ์เพื่อออกกำลังกาย พื้นที่โดยรวมประมาณ ๕๒๕ ตร.ม.





บริเวณที่ ๒ เขตนั้นหนาแน่นการแบบสงบเงียบและแบบใช้พลละกำลัง เป็นบริเวณที่อยู่ตรงกลางพื้นที่ของสวนลุมพินี โดยสามารถเดินทางเข้าสู่พื้นที่ได้จากทุกๆ ประตูทางเข้าของสวนลุมพินี โดยบริเวณที่ ๒ สามารถแบ่งพื้นที่ส่วนย่อยหลักๆ ได้ดังนี้

1. อาคารลุมพินีสถาน (อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักวัฒนธรรม กีฬา และการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร) เป็นอาคารเอนกประสงค์ในร่มใช้สำหรับการจัดกิจกรรมพิเศษใน โอกาสต่างๆ ภายในอาคารพื้นที่โดยรวมประมาณ ๓,๙๐๐ ตร.ม.
2. ศาลาการไฟฟ้าสามเสน เป็นศาลาทรงไทยเปิดโล่ง พื้นที่โดยรวมประมาณ ๑๒๘ ตร.ม.
3. ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี (อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร) เป็นอาคารทรงไทยประยุกต์เป็นห้องสมุดเพื่อ บริการประชาชน พื้นที่โดยรวมประมาณ ๖๖๔ ตร.ม.

4. บริเวณเครื่องออกกำลังกาย เป็นจุดที่มีเครื่องเล่นและอุปกรณ์เพื่อออกกำลังกาย พื้นที่โดยรวมประมาณ ๔๐๐ ตร.ม.
5. ทางเข้าหลักเป็นทางเดินที่ต่อเนื่องจากส่วนลานทางเข้าหลัก (บริเวณที่๑) เป็นที่พื้นที่มีกิจกรรมที่เกิดขึ้นพื้นที่โดยรวมประมาณ ๔,๘๐๐ ตร.ม.
6. สนามหญ้า โดยรอบอาคารลุมพินีสถาน

ในบริเวณที่ ๒ จะมีป้อมยามรักษาการณ์ จำนวน ๒ จุด และมีห้องน้ำจำนวน ๑ หลัง สำหรับให้บริการ



ภาพที่ ๘ ภาพพื้นที่บริเวณที่ ๒ ในสวนลุมพินี

บริเวณที่ ๓ เขตนั้นหนาการแบบสงบเงียบ เป็นบริเวณที่อยู่ทางด้านทิศ ตะวันตกของพื้นที่สวนลุมพินี ติดกับถนนราชดำริ โดยสามารถเดินทางเข้าสู่พื้นที่ได้ใกล้สุดโดยใช้ประตู ๕ ถนนราชดำริ, ประตู ๖ ถนนสารสิน สามารถแบ่งเป็นพื้นที่ส่วนย่อย ได้ดังนี้

๑. เกาะลอย เป็นพื้นที่เป็นเกาะอยู่กลางสระน้ำ มีสะพานเข้าถึงเกาะ ๒ จุด พื้นที่เกาะลอยมีลักษณะเป็นจุดที่มีม้านั่งพักผ่อน พื้นที่สนามหญ้า ทางวิ่งหรือเดินออกกำลังกาย

๒. อาคารเรือนกระจก เป็นอาคารชั้นเดียว พื้นที่ ประมาณ ๓๗๔ ตร.ม.

๓. ศาลาไทยลานนา เป็นศาลาทรงไทยลานนา จำนวน ๒ หลัง

๔. บริเวณเครื่องออกกำลังกาย เป็นจุดที่มีเครื่องเล่นและอุปกรณ์เพื่อออกกำลังกาย พื้นที่ โดยรวม ประมาณ ๒๒๕ ตร.ม.

๕. จุดเตรียมความพร้อมของร่างกาย เป็นจุดที่มีอุปกรณ์สำหรับยืด กล้ามเนื้อ เพื่อการออกกำลังกาย พื้นที่โดยรวม ประมาณ ๑๐๐ ตร.ม.

๖. ศาลาบริการเช่าเรือจักรยานน้ำ เป็นศาลาเพื่อบริการให้ประชาชนเช่า เรือ จักรยานน้ำและเรือพาย สำหรับกิจกรรมปั่นเรือจักรยานและพายเรือในสระ

๗. สนามหญ้าโดยรอบพื้นที่บริเวณที่ ๓

๘. สระน้ำโดยรอบพื้นที่บริเวณที่ ๓

ในบริเวณที่ ๓ จะมีป้อมยามรักษาการณ์ จำนวน ๓ จุด และมีห้องน้ำจำนวน ๓ หลัง สำหรับ ให้บริการ



ภาพที่ ๙ ภาพพื้นที่บริเวณที่ ๓ ในสวนลุมพินี

บริเวณที่ ๔ เขตถนนการแบบใช้พละกำลัง เป็นบริเวณที่อยู่ทางด้าน

ทิศเหนือ ตรงกลางบางส่วนของพื้นที่สวนลุมพินีติดกับถนนสารสิน โดยสามารถเดินทางเข้าสู่พื้นที่ได้ ใกล้สุดโดยใช้ประตู ๗ บริเวณลานจอดรถ, ประตู ๘ ที่เพาะชำ, ประตู ๑ ถนนวิฑู สามารถแบ่งเป็น พื้นที่ส่วนย่อย ได้ดังนี้

1. สวนปาล์ม ถูกล้อมรอบด้วยทางสัญจร พื้นที่โดยรวมประมาณ ๗,๘๕๐ ตร.ม.
2. ศาลาแปดเหลี่ยม เป็นศาลาเปิดโล่ง จำนวน ๒ หลัง พื้นที่โดยรวมประมาณ ๓๖๐ ตร.ม.

3. ศูนย์ผู้สูงอายุ (อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร) พื้นที่โดยรวมประมาณ ๕๐๐ ตร.ม.
 ๔. ลานตะวันยิ้ม เป็นสนามเด็กเล่นที่มีประกอบด้วยเครื่องเล่นสำหรับเด็กขนาดมาตรฐาน (ขนาดใหญ่กว่าสนามเด็กเล่นในบริเวณที่ ๑) พื้นที่โดยรวมประมาณ ๗๕๐ ตร.ม.
 ๕. ลานเอนกประสงค์บริเวณที่ ๔ พื้นที่โดยรวมประมาณ ๔๐๐ ตร.ม.
 ๖. ศาลาเยาวชน เป็นศาลาเปิดโล่ง ๑ หลังพื้นที่โดยรวมประมาณ ๑๘๐ ตร.ม.
 ๗. สนามบาสเก็ตบอล ขนาดมาตรฐานจำนวน ๑ สนาม พื้นที่ประมาณ ๕๑๐ ตร.ม.
 ๘. สนามตระกร้อ ขนาดมาตรฐานจำนวน ๑ สนามพื้นที่ โดยรวมประมาณ ๒๗ ตร.ม.
 ๙. ศาลาบริการเช่าเรือจักรยานน้ำ เป็นศาลาเพื่อบริการให้ประชาชนเช่าเรือจักรยานน้ำ และเรือพายเพื่อทำกิจกรรมปั่นเรือจักรยานและพายเรือในสระน้ำ
 ๑๐. ลานจอดรถ ใช้เป็นที่จอดรถสำหรับบริการประชาชนที่เข้ามาใช้บริการ สวนลุมพินี พื้นที่โดยรวมประมาณ ๑๑,๔๐๐ ตร.ม.
 ๑๑. สนามหญ้าโดยรอบพื้นที่บริเวณที่ ๔
 ๑๒. สระน้ำโดยรอบพื้นที่บริเวณที่ ๔
- ในบริเวณที่ ๔ จะมีป้อมยามรักษาการณ์ จำนวน ๑ จุด และมีห้องน้ำจำนวน ๑ หลัง สำหรับให้บริการ



ภาพที่ ๓ ภาพพื้นที่บริเวณที่ ๔ ในสวนลุมพินี

บริเวณที่ ๕ เขตถนนการแบบสงบเงียบ เป็นบริเวณที่อยู่ทางด้าน ทิศตะวันออกของพื้นที่สวนลุมพินี ติดกับถนนวิฑูรย์สามารถเดินทางเข้าสู่พื้นที่ได้ไกลที่สุด โดยใช้ ประตู ๑ ถนนวิฑูรย์, ประตู ๒ หอนาฬิกา โดยบริเวณที่ ๕ สามารถแบ่งเป็นพื้นที่ส่วนย่อย ได้ดังนี้

๑. สนามหญ้าหอนาฬิกา ที่หอนาฬิกาที่ดำรงการก่อสร้างในสมัยรัชกาลที่ ๖ พื้นที่โดยรวมประมาณ ๑,๒๕๐ ตร.ม.

๒. อาคารบันเทิง เป็นอาคารเวทีแสดงกลางแจ้งและลานเอนกประสงค์พื้นที่โดยรวมประมาณ ๖๐๐ ตร.ม.

๓. ศาลาเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบพระชนพรรษา ลักษณะเป็นศาลาใน รูปแบบกังจัน พื้นที่โดยรวมประมาณ ๒๘ ตร.ม.

๔. ศาลามิตรภาพไทยจีน เป็นศาลาหินอ่อน พื้นที่ประมาณ ๘ ตร.ม.

๕. ศูนย์สร้างโอกาสเด็ก เป็นอาคารชั้นเดียว พื้นที่ประมาณ ๘ ตร.ม.

๖. ลานเอนกประสงค์บริเวณที่ ๕ พื้นที่โดยรวมประมาณ ๒๒๕ ตร.ม.

๗. จุดเตรียมความพร้อมของร่างกาย เป็นจุดที่มีอุปกรณ์สำหรับยืด กล้ามเนื้อ พื้นที่โดยรวมประมาณ ๑๕๐ ตร.ม.

๘. ศาลาบริการเช่าเรือจักรยานน้ำ เป็นศาลาเพื่อบริการให้ประชาชนเช่า เรือจักรยานน้ำ และเรือพาย สำหรับกิจกรรมปั่นเรือจักรยานและพายเรือในสระน้ำ

๙. สนามหญ้า โดยรอบพื้นที่บริเวณที่ ๕

๑๐. สระน้ำโดยรอบพื้นที่บริเวณที่ ๕

ในบริเวณที่ ๕ จะมีป้อมยามรักษาการณ์ จำนวน ๑ จุด และมีห้องน้ำจำนวน ๑ หลัง สำหรับให้บริการ



ภาพที่ ๑๑ ภาพพื้นที่บริเวณที่ ๕ ในสวนลุมพินี

กิจกรรมและกิจกรรมพิเศษ: กิจกรรมภายในพื้นที่สวนสาธารณะลุมพินี จากปัจจัยด้านกายภาพ ทำให้สวนสาธารณะ ลุมพินี มีความเหมาะสมทั้งบริเวณที่ตั้ง และสภาพแวดล้อมที่อยู่โดยรอบ มีกิจกรรมต่างๆ ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้คนที่เข้ามาใช้ พื้นที่ ทั้งกิจกรรมด้านการออกกำลังกาย กิจกรรมเพื่อการพักผ่อน กิจกรรมด้านการเรียนรู้ กิจกรรมในพิเศษในโอกาสต่างๆ รวมทั้งการจัดการแสดงหรือนิทรรศการ สรุปได้ดังนี้

๑. กิจกรรมด้านการออกกำลังกาย ประกอบด้วย

กิจกรรมเต้นแอโรบิค มีรูปแบบการจับจองพื้นที่บริเวณลานหลังพระรูป รัชกาลที่ ๖ สวน พรรษา สวนสุขภาพ ในบริเวณที่ ๑ ช่วงเวลาการใช้มากที่สุดคือ ช่วงเช้า ๐๕.๓๐ - ๐๖.๓๐ น. และ ช่วงเย็น ๑๖.๓๐ - ๑๗.๓๐ น. กลุ่มผู้ใช้เป็นวัยทำงาน และวัยสูงอายุ

กิจกรรมรำไทเก๊ก มีรูปแบบการจับจองพื้นที่บริเวณ สวนพรรณา สวนสุขภาพ ในบริเวณที่ ๑, อาคารลุมพินีสถาน บริเวณทางเข้าหลัก ในบริเวณที่ ๒, เกาะลอย ศาลาไทยในบริเวณ ที่ ๓ พื้นที่ โดยรอบสวนปาล์ม ลานเอกเนกประสงค์ ในบริเวณที่ ๔, สนามหญ้าหอนาฬิกา ลานเอกเนกประสงค์ ในบริเวณที่ ๕ ช่วงเวลาการใช้มากที่สุดคือ ช่วงเช้า ๐๕.๓๐ - ๐๖.๓๐ น. และ ช่วงเย็น ๑๖.๓๐ - ๑๗.๓๐ น. กลุ่มผู้ใช้เป็นวัยทำงาน และวัยสูงอายุ

กิจกรรมการเล่นกีฬา ประกอบด้วย สนามวอลเลย์บอล สนามตระกร้อ สระว่ายน้ำ สนาม เทนนิส สนามเด็กเล่น ในบริเวณที่ ๑ สนามบาสเก็ตบอล ในบริเวณที่ ๔ ช่วงเวลา การใช้มากที่สุดคือ ช่วงเช้า ๐๖.๓๐ - ๘.๓๐ น. ช่วงเย็น ๑๖.๓๐ - ๑๘.๓๐ น. กลุ่มผู้ใช้เป็นวัยเด็ก วัยทำงาน และวัย สูงอายุ

กิจกรรมการฟิตเนส ตามเครื่องกายบริหาร มีรูปแบบการจับจองพื้นที่บริเวณ ที่ตั้งเครื่อง ออกกำลังกายในบริเวณที่ ๑, ๒ และ ๓ ช่วงเวลาการใช้มากที่สุดคือช่วงเช้า ๐๖.๓๐ - ๘.๓๐ น. ช่วง เย็น ๑๖.๓๐ - ๑๘.๓๐ น. กลุ่มผู้ใช้เป็นวัยทำงาน



ภาพที่ ๑๒ ภาพกิจกรรมด้านการออกกำลังกาย

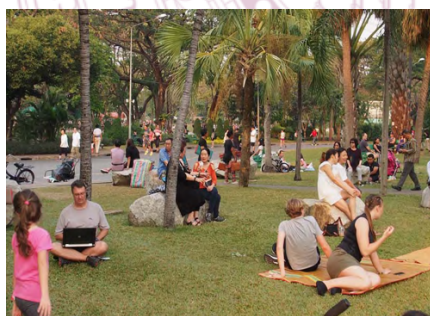
กิจกรรมในการฝึกซ้อมลีลาศ มีรูปแบบการจับจองพื้นที่บริเวณในบริเวณ ศาลาการไฟฟ้าสามเสน ในบริเวณที่ ๒ สนามตระกร้อ ในบริเวณที่ ๔ ช่วงเวลาการใช้มากที่สุดคือ ช่วงเช้า ๐๖.๓๐ – ๑๒.๐๐ น. กลุ่มผู้ใช้เป็นวัยทำงาน และวัยสูงอายุ

กิจกรรมโยคะ มีรูปแบบการจับจองพื้นที่ในบริเวณที่ ๓ และ ๕ กระจายตามพื้นที่ รอบสวน ช่วงเวลาการใช้มากที่สุดคือ ช่วงเช้า ๐๖.๓๐ – ๐๘.๐๐ น. กลุ่มผู้ใช้เป็นวัยทำงาน และ วัยสูงอายุ

กิจกรรมวิ่ง มีรูปแบบการจับจองเส้นทางการวิ่ง โดยจะมีจุดเตรียมร่างกายใน บริเวณที่ ๓ และ ๕ ช่วงเวลาการใช้มากที่สุดคือ ช่วงเช้า ๐๖.๓๐ – ๘.๓๐ น. ช่วงเย็น ๑๖.๓๐ – ๑๘.๓๐ น. กลุ่มผู้ใช้มีทุกวัย

๒. กิจกรรมเพื่อการพักผ่อน

ส่วนใหญ่ผู้ใช้งานจะเลือกใช้พื้นที่ตามอัธยาศัย เพื่อทำกิจกรรมพักผ่อน อาทิ นั่งเล่น นั่งพักผ่อน ชมวิว กิจกรรมพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด กิจกรรมทานอาหาร ปิกนิก หรือจิบน้ำชา กิจกรรมอ่านหนังสือ กิจกรรมแบบสร้างสรรค์เช่น วาดรูป ถ่ายรูป เล่นดนตรี โดยทางสวนสาธารณะมีสนามหญ้าและม้านั่งให้บริการโดยรอบพื้นที่ ช่วงเวลาที่ใช้มากที่สุด จะเป็นในวันหยุดสุดสัปดาห์ เสาร์ – อาทิตย์ กลุ่มผู้ใช้มีทุกวัย



ภาพที่ ๑๓ ภาพกิจกรรมเพื่อการพักผ่อน

ในสวนลุมพินี มีการจัดให้บริการเช่าเรือ จักรยานน้ำและพายเรือในพื้นที่สระน้ำ ภายในสวน มีรูปแบบการจับจองพื้นที่บริเวณที่ ๔ และ ๕ ช่วงเวลาที่ใช้มากที่สุดตลอดทั้งวัน กลุ่มผู้ใช้เป็นวัยเด็ก และวัยทำงาน

4. กิจกรรมด้านการเรียนรู้

ในบริเวณสวนลุมพินี มีห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้สวนลุมพินี ตั้งอยู่ด้านหลังพระบรมรูปอนุสาวรีย์รัชกาลที่ ๖ เป็นห้องสมุดประชาชนแห่งแรกในกรุงเทพมหานคร ก่อตั้งเมื่อปีพ.ศ. ๒๔๙๘ มีลักษณะอาคารชั้นเดียว ขนาดพื้นที่ ๔๙๙ ตารางเมตร ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระเทพ

รัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ทรงเห็นถึงความสำคัญในการเรียนรู้ ได้ทรงเสด็จพระราชดำเนิน เปิดห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้สวนลุมพินี ในวันที่ ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๘



ภาพที่ ๑๕ ภาพห้องสมุดประชาชนเพื่อการเรียนรู้

ภายในห้องสมุดให้บริการสืบค้นข้อมูลด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมี บรรณารักษ์คอยให้บริการข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบันและทันสมัย บรรณารักษ์ของห้องสมุดมีการ ออกแบบให้มีชีวิตชีวา มีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย มุมมองโปร่งสบาย ทันสมัย สวยงาม เป็นห้องสมุดใน สวนที่สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ โดยจัดแบ่งพื้นที่ใช้สอยออกแบบโซน ตามความสนใจของ ผู้ใช้บริการ เช่น โซนนิทรรศการหนังสือใหม่ โซนเทคโนโลยีสารสนเทศ โซนมุมสงบ โซนเด็กและ เยาวชน เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งข้อมูลของหนังสืออันทรงคุณค่า โดยมีมุมจัดแสดงหนังสือเก่า หายากและมูรวบรวมหนังสือพระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเทพรัตนราชสุตาฯ สยามบรมราชกุมารี ให้ประชาชนผู้เข้ามาศึกษาความรู้ได้ร่วมชื่นชมในพระอัจฉริยภาพด้านวรรณกรรมของพระองค์ ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้สวนลุมพินี เปิดให้บริการ วันอังคาร - เสาร์ ระหว่างเวลา ๐๘.๓๐ - ๒๐.๐๐ น. วันอาทิตย์ และวันหยุดนักขัตฤกษ์ ระหว่างเวลา ๐๙.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. ปิดบริการในวันจันทร์ (ที่มา: ห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้สวนลุมพินี (๒๕๕๘) เข้าถึงข้อมูลเมื่อ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐ เข้าถึงได้จาก <https://www.microsoft.com/thailand /lumpini />)

๔. กิจกรรมในพิเศษในโอกาสต่างๆ การจัดการแสดงหรือนิทรรศการ

ดนตรีในสวน (Concert In The Park) จัดขึ้น ณ ศาลาภิรมย์ภักดี บริเวณสวน บริเวณสวน ปาล์มในสวนลุมพินี เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบรรยากาศทางดนตรีสากล ออร์เคสตรา ก่อให้เกิดสุนทรีย์ทางอารมณ์ สร้างเสริมสนับสนุนให้ประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร ได้มีสถานที่ พักผ่อนหย่อน

ใจ และทำกิจกรรมทางด้านดนตรีร่วมกันภายในครอบครัว เป็นการช่วยสร้างความสามัคคีและความใกล้ชิดให้สมาชิกในครอบครัว การแสดงดนตรีในสวนจะจัดขึ้นในเดือน ธันวาคม – กุมภาพันธ์ ของทุกปี ไม่มีการเสียค่าใช้จ่ายในการชม



ภาพที่ ๑๖ ภาพเทศกาล ดนตรีในสวน

กิจกรรม เทศกาลเที่ยวเมืองไทย สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท) จัดกิจกรรม “เทศกาลเที่ยวเมืองไทย” เป็นประจำทุกปี ซึ่งเป็นการนำเสนอประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยว ได้สัมผัส เพื่อวางแผนเดินทางในแหล่งท่องเที่ยวจริงทั่วประเทศ ณ สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร กิจกรรมเทศกาลเที่ยวเมืองไทยนี้ ให้มุมมองใหม่ในการส่งต่ออัตลักษณ์ท้องถิ่น ออกแบบแลนด์มาร์ก กิจกรรมชุมชน และการแสดงเชิงวัฒนธรรมและร่วมสมัยของพื้นที่ในภาคต่างๆของไทย ซึ่งมีการจัดเป็นประจำทุกปีเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยโดยใช้พื้นที่สวนลุมพินีเป็นพื้นที่จัดกิจกรรม ดังตัวอย่างการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวไทยในปี ๒๕๖๕ ผ่าน ๙ โซนกิจกรรม ได้แก่

โซนที่ ๑ โฉมใหม่ท่องเที่ยวไทย AMAZING NEW CHAPTERS จุดเริ่มต้นพลิกโฉมการท่องเที่ยว TAT Studio ศูนย์ควบคุมการออกอากาศ กิจกรรมจาก อ.ส.ท. กิจกรรมท่องเที่ยวไทยสไตล์ New Chapters by TAT Modeling” โซนนวัตกรรมท่องเที่ยวใหม่ๆ Metaverse Virtual Influencer และการให้บริการข้อมูล ของ TAT Contact Center และกิจกรรม Coffee Showcase : ชุมกาแฟที่ตอกย้ำ “เที่ยวเมืองไทย Amazing ยิ่งกว่าเดิม ยิ่งไปยิ่งให้ ยิ่งสุขกว่าเดิมที่เคย” ชิมกาแฟพร้อมร่วมบริจาคแกมุลนิธิต่าง ๆ ผ่าน QR code

โซนที่ ๒ หมู่บ้านภาคตะวันออก นำเสนอแนวคิด “East at Ease สบายสบายภาคตะวันออก” (อิมสิ Emerald) สาธิตสินค้าชุมชน OTOP เล่าเรื่องราวอาหารภาคตะวันออกในสไตล์ “Food Explorer” ตอบโจทย์การกินของคนยุคใหม่ที่ชื่นชอบการแสวงหาของอร่อย ร้านลับ และอาหารท้องถิ่น เช่น ก๋วยเตี๋ยวผัดปู หมูชะมวง ข้าวมันปู แจงรอนย่าง ข้าวหลามหนองมน สับปะรดตราดสีทอง และเก็บภาพแลนด์มาร์กประภาคารแหลมงอบ จ.ตราด

โซนที่ ๓ หมู่บ้านภาคกลาง นำเสนอแนวคิดท่องเที่ยว “เทรนด์ C๒ ภาคกลาง : ๖ พลังบวก ในหมู่บ้านภาคกลาง” (ธีมสี Crimson) โดดเด่นด้วยแลนด์มาร์กเรือนไทยสีขาว สไตล์โมเดิร์น กับ ชุม ประตูป้านระจันสีขาว เพิ่มพลังใจ ด้วยศรัทธากับการจำลอง “ตะกรุดยักษ์มหารอด” วัดป่าสัก จ. ชัยนาท พร้อมอิมเมอร์สกับร้านอาหารอร่อยเด็ด ๗ ย่านน้ำในบรรยากาศตลาดย้อนยุค

โซนที่ ๔ หมู่บ้านภาคเหนือ นำเสนอแนวคิด “เสน่ห์วันวานเมืองเหนือ (North Nostalgia) “ (ธีมสี Navy) พาสัมผัสแลนด์มาร์กบันไดพญานาคทางเข้าวัดหลวงขุนวิน จังหวัดเชียงใหม่ เปิด ประสบการณ์เส้นทางชา - กาแฟ เทศกาลประเพณี และสาธิตงาน Craft สมัยใหม่ ตลอดจนย้อน วันวาน จำลองบรรยากาศเมืองเหนือ ในจังหวัดอุทัยธานี สุโขทัย และเชียงใหม่

โซนที่ ๕ หมู่บ้านภาคใต้ นำเสนอแนวคิด “Savory South หรอยแรงแหล่งใต้ “ (ธีมสี Silver) ผ่าน “Art of Southern” ศิลปะ วัฒนธรรมภาคใต้ การแสดงมโนราห์ หนังตะลุง และลิเกฮูลู มอบประสบการณ์ Once in a lifetime เช็กอินแลนด์มาร์กชิมประตูป ๓ วัฒนธรรม และ Street Art ภาคใต้ หรอยแรงกับอาหารปักษ์ใต้ รสจัดจ้านแบบพื้นถิ่น และเฟลิตเฟลินการแสดงวัฒนธรรม พื้นบ้านและมโนราห์ ศิลปะรางวัลระดับโลกจาก UNESCO

โซนที่ ๖ หมู่บ้านภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เสนอแนวคิด “Isan in love หลงรักแผ่นดินถิ่นอีสาน” (ธีมสี Ivory) ชูแหล่งท่องเที่ยว Unseen New series ๕ แห่ง ได้แก่ หอโหวด จ.ร้อยเอ็ด ภู พระ จ.เลย พญานาค ๓ พิภพ จ.มุกดาหาร เมืองลอยฟ้าและเมืองใต้พิภพ จ.นครราชสีมา และ โลก ของช้าง จ.สุรินทร์ นำเสนอเรื่องราวในมุมมองใหม่ผ่านสินค้าทางการท่องเที่ยว เชื่อมโยงวัฒนธรรม ประเพณีฮัตติบสองคองสิบสี่ สัมผัสความเข้มข้นของอาหารถิ่นจากร้านดังภาคอีสาน ๒๐ จังหวัด ม่วน ชื่นกับอีสานสราญศิลป์ จำลองเวทีการแสดงหมอลำรูปแบบมัลติมีเดียและเก็บภาพแลนด์มาร์กหอ โหวด จ.ร้อยเอ็ด กลางโซนกิจกรรม

โซนที่ ๗ STREET FOOD กทม. นำเสนอสีสันมหัศจรรย์ของการท่องเที่ยวกรุงเทพฯ ความ พิเศษของ Street Food อาหารเด็ดของกรุงเทพฯ ของดีบางกอก ๕๐ ร้าน และ Street Art จาก คลองโอ่งอ่าง

โซนที่ ๘ เวทีกลาง (MAIN STAGE) การแสดงศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและวิถีชีวิต แต่ละภูมิภาค

โซนที่ ๙ เทียวไทยแบบใหม่ STYLE NEW NORMAL นำเสนอแนวคิด เส้นทาง ความสุข “เที่ยวไทยมั่นใจไปกับ SHA” ผ่านจิ๊กซอว์สำคัญเทรนด์การท่องเที่ยวของโลกยุคปัจจุบันสู่ การท่องเที่ยวอย่างปลอดภัยและยั่งยืน (Responsible Tourism)



กิจกรรมการจัดแสดงศิลปะริมถนน (Bangkok Street Show หรือ Busking Festival)

จัดขึ้นที่สวนลุมพินีของทุกปี เปิดให้เข้าชมฟรี แต่ละการแสดงจะใช้พื้นที่แสดงโชว์อย่าง จำกัด ในลักษณะการแสดงริมถนนหรือกลางแจ้ง โดยผู้มาเที่ยวชมงานพากันล้อมวงเข้ามาดู ทำให้ นักแสดง Street Show ของไทยมีเวทีแสดงออกและพัฒนาฝีมือไปสู่ระดับสากลได้อีกด้วย



ภาพที่ ๒๐ ภาพเทศกาลจัดแสดงศิลปะริมถนน

ที่มา: เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐, เข้าถึงได้จาก

<http://soimilk.com/events/news/Bangkok-Street-Show-๒๐๑๖>

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมในโอกาสพิเศษอื่นๆ รวมทั้งการจัดแสดงและนิทรรศการตามโครงการและกิจกรรมที่กำหนดขึ้นในแต่ละปี และได้รับการตอบรับจากผู้เข้าชมทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศที่ได้เข้ามาเที่ยวชม ได้รับความบันเทิงและเพลิดเพลิน กิจกรรมทุกกิจกรรมที่จัดขึ้นก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการมีปฏิสัมพันธ์อันดีต่อกัน



ภาพที่ ๒๑ ภาพเทศกาลจัดแสดงศิลปะริมถนน

ที่มา: เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๐, เข้าถึงได้จาก <http://www.Bk.asia-city.com>

กิจกรรม Bangkok Street Show เป็นกิจกรรมที่มีการรวบรวมเอาการแสดงจากนักแสดงทั่วโลกและไทย โดยมุ่งหวังที่จะมอบ "ของขวัญ" ให้กับคนดูชาวไทย และสร้างพื้นที่ที่ไม่มีข้อจำกัดของภาษาที่สามารถเป็นกิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติได้ รวมถึงยังสร้างความเป็น "มหานครแห่งความสุขและวัฒนธรรม" ของกรุงเทพมหานคร ขณะเดียวกันยังทำให้นักแสดง Street Show ของไทยได้มีเวทีแสดงออกและพัฒนาฝีมือไปสู่ระดับสากลอีกด้วย

กิจกรรม บุญใส่บาตรข้าวเหนียวที่สวนลุม

"บุญใส่บาตรข้าวเหนียวที่สวนลุมฯ" เป็นกิจกรรมงานบุญวิถีพุทธกับครูบาอาจารย์แดนอีสาน" จัดโดย สำนักสิ่งแวดล้อม ร่วมกับ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) และมูลนิธิหอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ ณ เกาะลอย สวนลุมพินี สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร



สวนป่าเบญจกิติ

ขนาด: ขนาด ๓๒๐ ไร่

ลักษณะพื้นที่ตั้ง: ตั้งอยู่ที่ถนนรัชดาภิเษก แขวงคลองเตย เขตคลองเตยกรุงเทพมหานคร โดยอยู่ในบริเวณพื้นที่โรงงานยาสูบเดิม ติดกับสวนเบญจกิติทางฝั่งตะวันออก สวนป่าเบญจกิติถือเป็นโครงการสวนสาธารณะระยะต่อเนื่องจากสวนเบญจกิติที่ยึดแนวคิดของ "สวนน้ำ" ส่วนสวนป่าเบญจกิติยึดแนวคิดของ "ป่าในเมือง" (urban forest)

สวนป่าเบญจกิติ ได้วางแผนการดำเนินงานไว้ ๓ ระยะ ระยะที่ ๑ มีเนื้อที่ประมาณ ๖๑ ไร่ เน้นการปลูกพันธุ์ไม้ไทยหายาก ระยะที่ ๒ และ ๓ มีเนื้อที่ประมาณ ๒๕๙ ไร่ เน้นแนวคิดพื้นที่ทางธรรมชาติ พื้นที่เส้นทาง และพื้นที่อาคารเดิม สวนป่าเบญจกิติได้รับการออกแบบโดยทีมงานภูมิสถาปนิก บริษัทสถาปนิกชุมชนและสิ่งแวดล้อม อาศรมศิลป์ จำกัด และบริษัท ฌมา จำกัด นอกจากนี้ยังมีศาสตราจารย์วู้ซ่งเจียน (Kongjian Yu) จากTurenlandscape ภูมิสถาปนิกเจ้าของแนวคิดเมืองฟองน้ำ (sponge city) มาร่วมให้คำปรึกษาในส่วนแนวคิดการออกแบบ ซึ่งสวนป่าเบญจกิตินำ

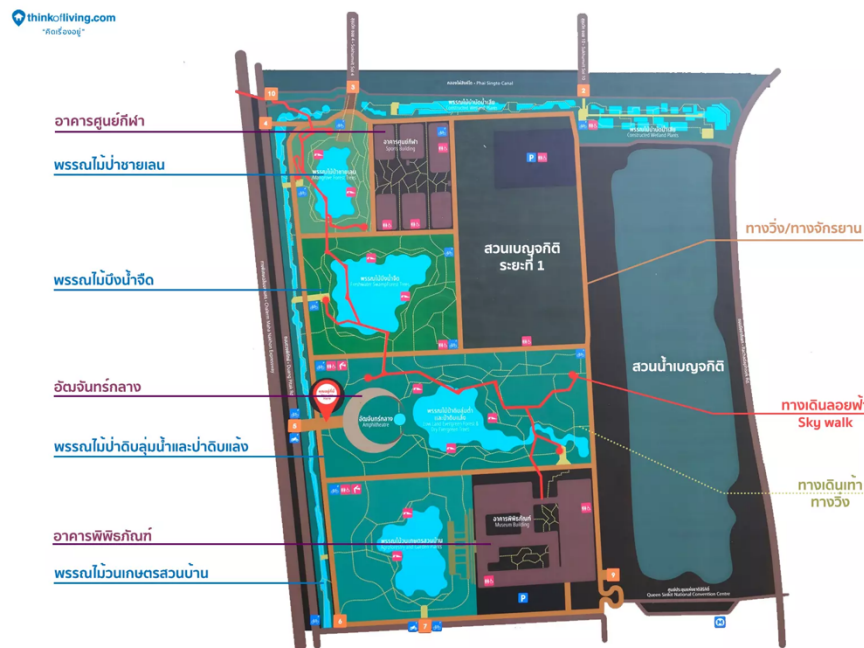
แนวคิดเรื่องของเมืองพองน้ำมาใช้ในการออกแบบในภาพรวมระยะที่ ๒ และ ๓ ทั้งการใช้บึงรับน้ำขนาดใหญ่จำนวน ๔ บึง มีจุดเด่นคือ เกาะต้นไม้ทรงกลมเพื่อการกักเก็บน้ำและหนองน้ำ การทำสวนฝน (rain garden) ตลอดเส้นทางสัญจรในโครงการ โดยทั้งหมดใช้พืชพรรณท้องถิ่นตามธรรมชาติ ไม่เน้นการตัดแต่งเพื่อให้คงแนวคิดสวนป่าตามนิเวศธรรมชาติเดิมให้มากที่สุด สวนป่าเบญจกิตียังถือเป็นสวนขนาดใหญ่แห่งแรก ๆ ในกรุงเทพมหานครที่นำแนวคิดการออกแบบภายใต้การแก้ปัญหาที่อาศัยธรรมชาติเป็นพื้นฐาน (Nature-based Solution)

สวนป่าเบญจกิติ ได้เริ่มดำเนินการก่อสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๙ และได้เปิดให้เข้าชมพื้นที่บริเวณสวนป่าในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๔ ต่อมาเมื่อวันที่ ๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๕ พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี เสด็จพระราชดำเนินไปทรงเปิดสวนป่าเบญจกิติอย่างเป็นทางการ โดยกระทรวงการคลัง กรมธนารักษ์ เป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการจัดสร้างและการยาสูบแห่งประเทศไทยเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง

ภายในสวนประกอบด้วยพันธุ์ไม้เดิม ๑,๗๓๓ ต้น และต้นไม้ที่ลงใหม่ ๗,๑๕๕ ต้น หลากหลายชนิดพันธุ์ มีอัตราพื้นที่สวนป่าใหญ่รองรับกิจกรรมกลางแจ้ง ทางเดินลอยฟ้าระยะ ๑.๖ กิโลเมตร ทางวิ่งทางจักรยาน และทางเดินโดยรอบโครงการ นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงอาคารเดิม ได้แก่ อาคารโกดังยาสูบ อาคารพิพิธภัณฑ์ และอาคารศาลาสำหรับกีฬาในร่ม

จุดประสงค์ในการเกิดสวนสาธารณะ: จุดเริ่มต้นของสวนแห่งนี้คือสร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในโอกาสทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕

องค์ประกอบย่อย: ออกแบบที่มุ่งเน้นให้เป็นสวนน้ำแห่งแรกของ กรุงเทพมหานคร พื้นที่ ๒ ใน ๓ จำนวน ๘๖ ไร่ บริเวณด้านหน้าสวนจึงถูกสร้างให้เป็นบึงน้ำขนาดใหญ่ ภายใต้แนวคิด ปาร์กซ์น้ำ เชื่อมโยงเข้ากับพื้นที่ด้านหลัง ซึ่งถูกกำหนดให้เป็นสวนป่าที่จำลองลักษณะ ทางธรรมชาติของป่าไม้ในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ตลอดจนพื้นที่ใช้สอยอื่น ๆ สำหรับให้ประชาชนทั่วไปได้เข้ามาทำกิจกรรม เช่น ลานเบญจกิติ ลานองค์พระ ลานการแสดงกลางแจ้ง สวนสุขภาพ สนามเด็กเล่น ทางเดิน ลู่วิ่งทางจักรยาน ศาลาพักผ่อน และลานจอดรถ



จากผังทางด้านบนพื้นที่ภายในสวนออกเป็น ๓ ส่วนหลักๆ ได้แก่ ๑) ผืนป่า ๒) สิ่งปลูกสร้าง และ ๓) ทางสัญจร ๑. ผืนป่า สวนป่าเบญจกิติให้ความสำคัญของพื้นที่ป่าซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของสวนสาธารณะ โดยภายในสวนป่าเบญจกิตินี้จะมีการออกแบบเป็นสวนป่าโดยคำนึงถึงเรื่องระบบนิเวศเป็นหลัก มีจุดเด่นคือการออกแบบบึงน้ำ ๔ บึง แต่ละบึงจะแบ่งโซนปลูกพรรณไม้ที่แตกต่างกัน และใช้ตัวบึงนี้เป็นพื้นที่รองรับน้ำไปในตัว บึงทั้ง ๔ ส่วนจะแบ่งปลูกพรรณไม้ที่แตกต่างกัน คือ ๑) พรรณไม้ป่าชายเลน ๒) พรรณไม้บึงน้ำจืด ๓) พรรณไม้ป่าดิบชื้นน้ำ และป่าดิบแล้ง ๔) พรรณไม้วนเกษตรสวนบ้าน





เกาะต้นไม้



จุดที่ถือเป็นไฮไลท์ของสวน เป็นจุด check-in ถ่ายรูปเป็นที่ระลึก เป็นพื้นที่เกาะต้นไม้เล็กเรียงรายอยู่กลางบึง ซึ่งเกาะเหล่านี้จัดทำขึ้นภายใต้แนวคิดจากภูมิปัญญาดั้งเดิมของชาวสวนที่ใช้ร่องสวนเพื่อยกให้รากต้นไม้สูงกว่าระดับน้ำได้ดิน เมื่อมีน้ำอยู่รอบๆเกาะก็ทำให้น้ำซึมเข้าสู่ดิน รากต้นไม้สามารถดูดซับน้ำ ช่วยให้ต้นไม้เจริญเติบโตได้ดี อีกทั้งยังช่วยลดการระเหยของน้ำ ช่วยลดอุณหภูมิของพื้นที่ต่างๆ ภายในสวนอีกด้วย นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่หน่วงน้ำเมื่อฝนตกหนัก ลดการระบายน้ำออกสู่พื้นที่ข้างเคียงได้ด้วย

อัมจันทร์กลางแจ้ง

พื้นที่ส่วนอัมจันทร์นี้สำหรับใช้ในการจัดกิจกรรมกลางแจ้งต่างๆ เช่นแสดงดนตรีกลางแจ้ง หรือจัดเวิร์กต่างๆ โดยตัวพื้นที่นี้ไม่ได้เป็นการหล่อปูนให้เป็นพื้นที่ลาดแข็งหรือว่า hard scape เดียว

แต่มีการแทรกต้นไม้ ต้นหญ้าที่เป็น land scape อยู่ด้วย ลดความร้อนให้กับอัมจันทร์ที่นั่ง ในอนาคต ต้นไม้ที่ปลูกเอาไว้ก็น่าจะให้ร่มเงาพอสมควร ถือเป็นอีกจุดที่น่ามานั่งเล่นชมตึกสูงในเมืองที่อยู่รอบๆ สูดอากาศบริสุทธิ์ไปพร้อมกัน



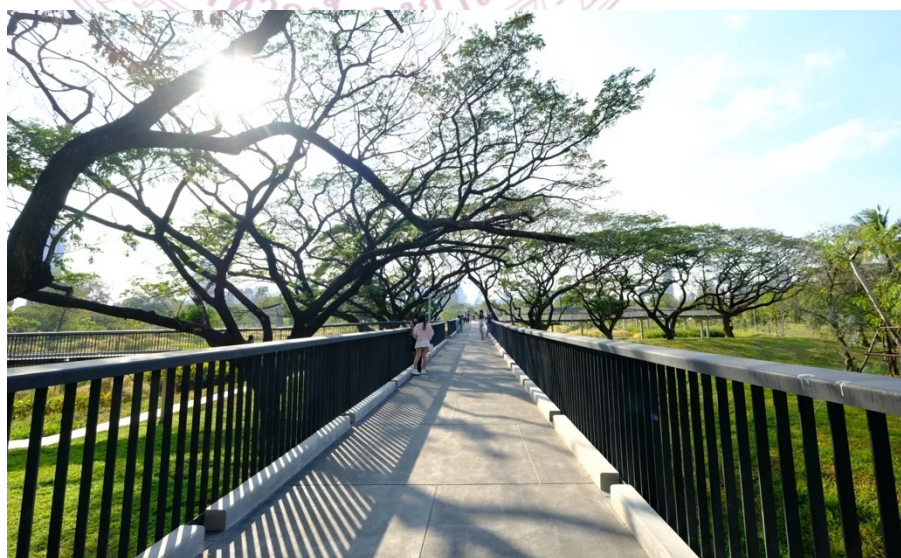
เส้นทางสัญจร

พื้นที่เส้นทางสัญจรภายในสวนออกแบบมาให้สอดคล้องกับกิจกรรมที่หลากหลายความต้องการของผู้ใช้ในหลากหลายช่วงวัย ซึ่งมีทั้งทางเดิน ทางวิ่ง ทางปั่นจักรยาน หลากหลายเส้นทาง มีทั้งเป็น Grid รอบๆสวนในแต่ละโซน และมีเส้นทางเดินเล็กๆ แทรกไปในสวนด้วย สามารถปั่นจักรยานและมีทางวิ่งให้ใช้ ส่วนใครที่อยากมาเดินเล่น เดินเร็ว ชมสวนก็เส้นทางเดินกลางสวนหรือ Sky walk ได้ ซึ่ง ทางวิ่ง ปั่นจักรยาน ทางเดินกลางสวน Sky walk สูงจากพื้น ๔-๘ ม. เส้นทางวิ่งและทางปั่นจักรยานเป็นเส้นทางที่ออกแบบพื้นให้ราบเรียบอยู่รอบๆ โซนต่างๆในสวน มีลักษณะเป็น Grid ที่ชัดเจน ทั้งนี้การออกแบบพื้นที่เรียบและตรงยาวแบบนี้ก็ช่วยให้คนที่มาวิ่งออกกำลังกายหรือว่าปั่นจักรยานใช้งานได้สะดวกและปลอดภัยขึ้น จะวิ่งเร็วหรือว่าปั่นจักรยานเร็วก็สามารถมองเห็นเส้นทางข้างหน้าได้ชัดเจน



Sky walk

Sky walk หรือทางเดินลอยฟ้าท่ามกลางสวน ซึ่งเส้นทางนี้จะเชื่อมต่อไปยังแต่ละโซน แต่ละบึงต่างๆ มีการสร้างเส้นทางให้ต่างระดับไปในตัว เหมือนได้เดินขึ้นลงเนินไปในตัว วิวที่เห็นไปยังโซนต่างๆ ก็จะเป็นวิวจากมุมสูง ในตอนค่ำพื้นที่ sky walk จะมีการเปิดไฟส่องสว่าง ให้คนที่มาสามารถใช้งานได้อย่างปลอดภัย





กิจกรรมและกิจกรรมพิเศษ:

หลังจากสถานการณ์แพร่ระบาดไวรัสโควิด๑๙ คลี่คลายลง สวนเบญจกิติก็เริ่มผสานเครือข่ายต่างๆ ในการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ทั้งกิจกรรมนันทนาการ การอนุรักษ์สวนสาธารณะพร้อมทั้งปลูกจิตสำนึกในการรักษาสิ่งแวดล้อมไปในตัว ซึ่งมีตัวอย่างกิจกรรมดังต่อไปนี้

๑. กิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมนันทนาการส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมด้านศิลปะการแสดง การนำเสนอความบันเทิงด้านวัฒนธรรม ซึ่งเป็นความร่วมมือจากภาคีต่างๆ เวียนมาจัดในพื้นที่สวนป่าเบญจกิติอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

๑) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) จัดงานดนตรีในสวนขึ้น เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร วันชาติและวันพ่อแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๖๕ เพื่อเทิดพระเกียรติและน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ด้านดนตรี พระองค์ทรงเป็น “คีตกวี” และนักดนตรีที่ชาวโลกยกย่องถึงพระปรีชาสามารถ และได้รับการถวายพระราชสมัญญาว่า “อัครศิลปิน”



๒) กิจกรรมดนตรีในสวนในวาระเฉลิมฉลองครบรอบ ๒๕ ปี การสถาปนาความสัมพันธ์เมืองพี่เมืองน้อง ระหว่างกรุงเทพมหานครกับกรุงมอสโกและนครเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก และครบรอบ ๑๒๕ ปี การสถาปนาทางการทูตระหว่างประเทศไทยและสหพันธรัฐรัสเซีย "Igor Butman and Friends' Concert" ณ ลานอัมจันทร์กลาง Amphitheater สวนเบญจกิติ เขตคลองเตย



๓) กิจกรรมกรุงเทพกลางแปลง เป็นกิจกรรมชวนรำลึกวันวานของ ๑๐ ย่านในกรุงเทพฯ ผ่านกลิ่นอายหนัง ๒๕ เรื่อง ตลอด ๔ สัปดาห์ในเดือนกรกฎาคมนี้สมาคมผู้กำกับภาพยนตร์ไทย หอภาพยนตร์ สมาคมหนังกลางแปลง และ Better Bangkok ร่วมกับ กรุงเทพมหานคร จัดงานเทศกาลภาพยนตร์ ภายใต้ชื่อ ‘กรุงเทพกลางแปลง’ โดยจะมีการจัดงานฉายหนังทั่วกรุงเทพฯ ตลอดเดือนกรกฎาคม รวม ๑๐ สถานที่ในกรุงเทพฯ ซึ่งจะเริ่มขึ้นในวันพฤหัสบดีที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๖๕ นี้ นอกจากหนังกว่า ๒๕ เรื่องที่จะนำมาฉายแล้ว ทางสมาคมหอภาพยนตร์และ CCL Film



๔) กิจกรรม Med Music in the Park

เป็นการผนึกกำลังร่วมมือกันระหว่างภาครัฐและเอกชนจะช่วยผลักดันกิจกรรม Med Music in the Park โดยมีวัตถุประสงค์เพิ่มความสุขให้ชาวกรุงเทพมหานคร และอยากให้สวนป่าเบญจกิติเป็นพื้นที่ผ่อนคลายและให้คนกรุงเทพได้ใช้ประโยชน์ทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเต็มที่”โดยกิจกรรมการจัดคอนเสิร์ตครั้งนี้มีลักษณะพิเศษโดยการนำเสนอศิลปินที่มีความหลากหลาย เกือบจะครบถ้วนในทุก ๆ ด้านมาแสดงดนตรีในงานคอนเสิร์ตทั้งเพลงแจ๊ส เพลงป๊อป และเพลงจากภาพยนตร์ดังในอดีต โดยศิลปินคุณภาพที่คัดสรรมาอย่างดี รวมทั้งยังได้เชิญศิลปินชาวอิตาลีที่กำลังโด่งดังและมีชื่อเสียงอย่าง Patrizio Buanne มาร่วมร้องเพลงในงานนี้ด้วย”

“Med Music in the Park” เป็นฟรีคอนเสิร์ตนำเสนอเพลงสากลและเพลงไทย ในบรรยากาศสบายๆ ในสวนป่าอันร่มรื่น ประกอบด้วยศิลปินคุณภาพทั้งชาวไทยและต่างชาติ อาทิ Patrizio Buanne ศิลปินผู้มีชื่อเสียงชาวอิตาลี มียอดขายกว่า ๑๐ ล้านแผ่นและเปิดการแสดงมาแล้วทั่วโลก กิจกรรม “Med Music in the Park” ในครั้งนี้ ถือเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมเพื่อสังคมที่ รพ. เมดพาร์ค รังสรรค์ขึ้น ตามความมุ่งมั่นที่จะเป็นมากกว่าสถานพยาบาล ส่งเสริมให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์สังคมที่ดี คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมและชุมชน



๕) กิจกรรมศิลป์ในสวน ใครก็วาดรูปได้ Bangkok

Sketchers เกิดจากการรวมตัวกันของผู้ที่สนใจการบันทึกประสบการณ์ด้วย ภาพเขียนจากหลายหลายอาชีพ ทั้งมืออาชีพและผู้ที่ไม่เคยเรียนศิลปะมาก่อน ไม่ว่าจะเป็น ศิลปินสมัครเล่น ผู้ประกอบวิชาชีพ มืออาชีพใจศิลปิน นักศึกษา ผู้รักการศึกษา คนเกษียณ ผู้สูงวัย และคนธรรมดาทั่วไป โดยความแนวคิดหลักว่า “By your own mind, No artistry required” เขียนตามความพอใจของตน โดยที่ไม่ต้องมีกฎเกณฑ์ใดใดมาบังคับ เพื่อบันทึก หรือถ่ายทอด ประสบการณ์ไม่ว่าจะเป็น สถานที่, ผู้คน หรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ผ่านการสังเกต และวิธีการเขียนที่แตกต่างกันไป



๒) กิจกรรมจิตอาสาอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

เนื่องจากสวนเบญจกิติมีขนาดใหญ่มาก (๔๕๐ ไร่) การเปิดพื้นที่ให้กับองค์กร หน่วยงาน หรือสถาบันต่างๆเข้ามาทำกิจกรรมจิตอาสาดูแลสิ่งแวดล้อมภายในสวนเบญจกิติ จึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่สวนให้ความสำคัญ เพราะกิจกรรมเหล่านี้เป็นการสร้างความยั่งยืนในด้านการดูแลสวนสาธารณะให้พร้อมใช้อยู่ตลอดเวลา พร้อมทั้งปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมให้กับประชาชนผู้มาร่วมกิจกรรมไปในตัว กิจกรรมดังกล่าวมักจะมีเครือข่ายหน่วยงานต่างๆเข้าร่วมจัดอย่างต่อเนื่อง เช่น

๑) กิจกรรม Bike in the City ปั่นรักษ์พิทักษ์เมือง กิจกรรม Compliance สัมพันธ์ ครั้งที่ ๑๗ “บุกสวน ดูรู้ ถอนตะปู บูรณะต้นเก่า เล่าเรื่องต้นไม้” ชมรม Compliance Broker ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย



๒) กิจกรรมจิตอาสาของโรงเรียน





๓) มูลนิธิรักษไม้ใหญ่ (Big Trees Foundation) ได้พาอาสาสมัครผู้รักธรรมชาติ รวม ๒๗ คน มาดูแลต้นไม้โดยการใส่ปุ๋ย ถอนตะปูและทาปูนแดงเพื่อป้องกันเชื้อราทำลายต้นไม้ในสวน



๔) กิจกรรมปลูกต้นไม้วันอาทิตย์ ตามนโยบายผู้ว่าฯ ชัชชาติเป็นกิจกรรมปลูกต้นไม้ทางนกกุงไทยและต้นไม้เสลา เพื่อเป็นแนวกันฝุ่น PM ๒.๕ ให้กับผู้มาออกกำลังกายในสวนเบญจกิติซึ่งกล้าไม้เหล่านี้ได้รับการสนับสนุนจากบริษัท ARROW ENERGY จำกัด เพื่อส่งมอบให้ประชาชน ได้มาร่วมกันปลูกต้นไม้



๓) กิจกรรมบริการประชาชน

สวนเบญจกิติยังให้ความสำคัญกับกิจกรรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อมในรูปแบบการให้บริการแก่ประชาชน โดยจัดให้มีกิจกรรมการให้บริการต่าง เช่น กิจกรรมDog Parkเป็นการ เปิดให้บริการพื้นที่สวนน่องหมา โดยให้ประชาชนและน่องหมาของตนเองได้เข้าไปใช้พื้นที่สวนได้ กิจกรรม ‘Dog Park at สวนเบญจกิติ’ โดยมีบูธฉีดวัคซีนน่องหมา ตัดขนน่องหมา โดยโรงเรียนฝึกอาชีพ กทม. สำนักพัฒนาสังคม กทม. และบูธกิจกรรมสำหรับน่องหมาขณะเดียวกันยังมีกิจกรรมพิเศษ เวิร์กช็อป จากครูนล-พันธุ์นุชิต โปษยานนท์ (Nol’s Puppy Class) ในหัวข้อ ‘การพาสุนัขไปที่สาธารณะ’ แนะนำการใช้อุปกรณ์เบื้องต้นและการฝึกสุนัขด้วยตนเอง เพื่อให้สุนัขและเจ้าของเข้าใจในการอยู่ร่วมกันอย่างถูกวิธี สามารถเข้าไปอยู่ในสังคมภายนอกได้อย่างปกติ และป้องกันพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่อาจจะเกิดขึ้นในที่สาธารณะด้วย

เสาร์ 8 ต.ค.

DOG PARK สวนเบญจกิติ

กิจกรรมบริการประชาชน

กิจกรรมDog Parkเป็นการ เปิดให้บริการพื้นที่สวนน่องหมา โดยให้ประชาชนและน่องหมาของตนเองได้เข้าไปใช้พื้นที่สวนได้ กิจกรรม ‘Dog Park at สวนเบญจกิติ’ โดยมีบูธฉีดวัคซีนน่องหมา ตัดขนน่องหมา โดยโรงเรียนฝึกอาชีพ กทม. สำนักพัฒนาสังคม กทม. และบูธกิจกรรมสำหรับน่องหมาขณะเดียวกันยังมีกิจกรรมพิเศษ เวิร์กช็อป จากครูนล-พันธุ์นุชิต โปษยานนท์ (Nol’s Puppy Class) ในหัวข้อ ‘การพาสุนัขไปที่สาธารณะ’ แนะนำการใช้อุปกรณ์เบื้องต้นและการฝึกสุนัขด้วยตนเอง เพื่อให้สุนัขและเจ้าของเข้าใจในการอยู่ร่วมกันอย่างถูกวิธี สามารถเข้าไปอยู่ในสังคมภายนอกได้อย่างปกติ และป้องกันพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ที่อาจจะเกิดขึ้นในที่สาธารณะด้วย

ACTIVITIES

15:00น. ตรวจสุขภาพสุนัขเบื้องต้นฟรี! จากโรงพยาบาลสัตว์ออกเน็ก
 16:00น. คนตรีในสวน กับโอบ โอบขวัญ ศิลปินจากค่าย YES I AM
 16:30น. WORKSHOP การปฐมพยาบาลให้เจ้าสี่ขา โดยผู้เชี่ยวชาญ
 ดิก้า CPR (น่องยักษ์และน่องซีเซา) ที่กำลังโด่งดังในโซเชียล

กิจกรรม ‘เดินกับพ่อ บำรุงข้อ ชะลอกระดูกพรุน’ เป็นกิจกรรมเสวนาเชิงนันทนาการ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับโรคกระดูกพรุนการดูแลร่างกายและกระดูกให้แข็งแรงสำหรับผู้สูงอายุไปกับ แขกรับเชิญพิเศษ จัดโดย มูลนิธิโรคกระดูกพรุนฯ

กระดูก กระเดี้ยว
@lovebonethailand

เดินกับพ่อ บำรุงข้อ ชะลอกระดูกพรุน

5 ธันวาคม 2565 เวลา 5.00-8.00 น. ณ สวนเบญจกิติ กรุงเทพมหานคร

รับฟรี!
เสื้อวิ่ง

พบกับกิจกรรมสนุกๆ รับวันพ่อ

- ออกกำลังลดเสี่ยงกระดูกพรุน**
โดยคุณหมอผู้เชี่ยวชาญ
- เดินพ่อลูก ตะลุยฐาน**
ฝ่าด่านสนุก กับความรู้กระดูกมากมาย
- 4 ช. ฮิม ซิล เอ็ก แชร์**
ไปกับชุมชนกระดูกกระเดี้ยว
- เสวนาพาเพลิน กับพี่ตึกและคุณหมอ**
รู้ทันกระดูกพรุน

**เชิญชวนคุณพ่อสุดจ๊อบและเหล่าลูกๆ
มาร่วมทำกิจกรรมลดเสี่ยงกระดูกพรุน
โดยไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ**

**ของที่ระลึกเพียบ
กระดูกกระเดี้ยว Set**

จำกัดเพียง 50 คู่
สมัครได้ที่ **กระดูกกระเดี้ยว**
ตั้งแต่วันนี้ - 2 ธันวาคม 2565

TH-02314-PRO-2022-Nov สนับสนุนกิจกรรมดีๆ โดย **AMGEN**

กิจกรรมเสวนาวิชาการwow อัจฉริยะเมืองน่าอยู่ งานเทศกาล Wisdom & Fun Experience Festival เพื่อการสะท้อนความหวัง ความฝันของผู้คน คุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ผ่านการออกแบบ “เมือง” ที่จะทำให้วันพรุ่งนี้ดีขึ้นกว่าเดิม " สวนเบญจกิติ" แหล่งโอโซนกลางกรุงเทพฯ สวนสาธารณะแนวใหม่ที่จะสะท้อนความหวัง ปลั่งบอกให้กับคนเมือง ซึ่งนอกจากจะเป็นจุดถ่ายรูป เช็คอินสุดฮอตของวัยรุ่นไทยตอนนี้แล้ว พวกเรารู้หรือไม่ว่า สวนเบญจกิติ ถูกออกแบบให้มีประโยชน์มากมาย อาทิเช่น ๑) โครงการสามารถเก็บน้ำได้ถึง ๑๒๘,๐๐๐ ลบ.ม. ทำให้สวนนี้มีประสิทธิภาพใน

การรับน้ำถึง ๙๕% ทำหน้าที่เป็น water infrastructure รองรับน้ำได้ในกรณีเกิดฝนตกหนัก โดยที่สวนยังใช้งานได้ตามปกติ ๒) การออกแบบพรรณไม้ในสวนเก็บต้นไม้เดิมไว้ โดยเฉพาะต้นไม้ใหญ่ที่มีอยู่ ๑,๗๓๓ ต้น และเพิ่มต้นไม้ที่ลงใหม่ ๗,๑๕๕ ต้น โดยใช้พรรณไม้ที่เป็นพืชท้องถิ่นเดิมในบริเวณกรุงเทพมหานคร กว่า ๓๐๐ ชนิด ๓) สวนเป็นส่วนหนึ่งในการบำบัดน้ำเสียแบบธรรมชาติ โดยเริ่มบำบัดจากการนำน้ำเข้ามาจากคลองไผ่สิงโต ซึ่งเป็นคลองนอกพื้นที่ ผ่านบึงบำบัดน้ำบึงประดิษฐ์ ยาวกว่า ๒ กิโลเมตร ส่งผ่านไปสู่อ่างเก็บน้ำ ๔ บึง ๔) สวนมีเส้นทางออกกำลังกายเฝ้าคนรักสุขภาพ โดยแบ่งเป็นเส้นทางเดินลัดเลาะชมธรรมชาติ ๕.๘ กิโลเมตร เส้นทางวิ่ง ๒.๘ กิโลเมตร และเส้นทางจักรยาน ๓.๔ กิโลเมตร ๕) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน



กิจกรรม มอบกล้าผักสวนครัวและสมุนไพร เนื่องในโอกาสเทศกาลปีใหม่ โดยสวนเบญจกิติได้เตรียม ต้นเหลืองปรีดียาธร หนามเหลือง ต้อยติ่งฝรั่ง ว่านหางจระเข้ และพลูด่าง มอบให้ผู้สนใจไปปลูกเพื่อเพิ่มพื้นที่สีเขียว ลดฝุ่นละออง ลดโลกร้อน เพื่อผ่อนคลายความเครียด ในขณะเดียวกันสวนเบญจกิตียังมีการเพาะพันธุ์กล้าไม้เพื่อมอบให้กับประชาชนนำไปปลูกในโอกาสต่อไป



๔.๒ ผลการวิเคราะห์กระบวนการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนในประเทศไทยที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ในส่วนนี้เป็นการศึกษากระบวนการพัฒนาสวนสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยทำการแจกแบบสอบถามกับประชาชนที่เข้ามาใช้งานสวนลุมพินีและสวนเบญจกิติ และพร้อมทั้งทำการสัมภาษณ์นักออกแบบและพัฒนาสวนสาธารณะเพื่อสังเคราะห์เชิงสะท้อนรูปแบบการใช้บริการของสวนสาธารณะของประชาชนและกระบวนการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนในประเทศไทยที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไป

๔.๒.๑ กระบวนการพัฒนาสวนสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามลักษณะกิจกรรมกับการใช้พื้นที่ของสวนสาธารณะที่เลือกทำการศึกษา ๒ แห่ง ได้แก่ สวนลุมพินี และสวนเบญจกิติ

ตารางที่ ๔.๑ จำนวนและร้อยละของอายุของกลุ่มตัวอย่างผู้ใช้งานสวนสาธารณะ ๒ แห่ง

รายชื่อ สวนสาธารณะ	๑๐-๒๐ ปี จำนวนคน (%)	๒๑-๓๐ ปี จำนวนคน %	๓๑-๔๐ ปี จำนวนคน %	๔๑-๕๐ ปี จำนวนคน	มากกว่า ๕๐ ปี จำนวนคน %	รวม จำนวนคน %
สวนลุมพินี	๑๖ (๑๐.๗)	๕๓ (๓๕.๓)	๒๓ (๑๕.๓)	๓๕ (๒๓.๓)	๒๓ (๑๕.๓)	๑๕๐ (๑๐๐)
สวนเบญจกิติ	๘ (๑๖)	๑๓ (๒๖)	๑๘ (๓๖)	๑๑ (๒๒)	-	๕๐ (๑๐๐)

จากตารางที่ ๔.๑ พบผู้ใช้งานสวนสาธารณะสวนลุมพินีส่วนมากมีช่วงอายุ ๒๑-๓๐ ปี ในขณะที่ผู้ใช้งานสวนเบญจกิติมีผู้เข้ามาใช้บริการส่วนใหญ่มีอายุ ๓๑-๔๐ ปี

ตารางที่ ๔.๒ จำนวนและร้อยละของอาชีพผู้ใช้งานสวนสาธารณะ ๔ แห่ง

อาชีพของผู้ใช้งาน	สวนเบญจกิติ จำนวนคน (%)	สวนลุมพินี จำนวนคน (%)
รับจ้าง	๖ (๑๒)	๒๒ (๑๔.๗)
นักเรียน นักศึกษา	๑๑ (๒๒)	๓๔ (๒๒.๗)
รับราชการ, รัฐวิสาหกิจ	๗ (๑๔)	๕ (๓.๓)
ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว	๗ (๑๔)	๓๗ (๒๔.๗)
บริษัทเอกชน	๙ (๑๘)	๒๐ (๑๓.๓)
แม่บ้าน	๙ (๑๘)	๑๗ (๑๑.๓)
ปลดเกษียณ	๑ (๒)	๑๓ (๘.๗)
อื่นๆ	-	๒ (๑.๓)
รวม จำนวนคน (%)	๕๐ (๑๐๐)	๑๕๐ (๑๐๐)

จากตารางที่ ๔.๒ พบว่า ผู้ใช้งานสวนสาธารณะทั้ง ๒ แห่ง โดยสวนสวนเบญจกิติ มีกลุ่มนักเรียน นักศึกษามาใช้งานมากที่สุด คือ จำนวน ๑๑ คน หรือร้อยละ ๒๒ รองลงมาเป็นพนักงานบริษัทเอกชนและแม่บ้าน จำนวน ๙ หรือร้อยละ ๑๘ และในขณะที่สวนลุมพินี ผู้เข้ามาใช้งานมากที่สุดได้แก่กลุ่มอาชีพค้าขาย หรือธุรกิจส่วนตัว จำนวน ๓๗ คน หรือร้อยละ ๒๔.๗ รองลงมาเป็นกลุ่มนิสิต นักศึกษา จำนวน ๓๔ คน หรือร้อยละ ๒๒.๗ และ เป็นกลุ่มอาชีพทำงานบริษัทเอกชน จำนวน ๑๗ คน หรือร้อยละ ๑๑.๓

ตารางที่ ๔.๓ จำนวนและร้อยละของรายได้ผู้ใช้งานสวนสาธารณะจำนวน ๒ แห่ง

รายได้ (บาท/เดือน)	สวนเบญจกิติ จำนวนคน (%)	สวนลุมพินี จำนวนคน (%)
๐-๕,๐๐๐	๑๐ (๒๐)	๒๘ (๑๘.๗)
๕,๐๐๑-๑๐,๐๐๐	๑๑ (๒๒)	๓๑ (๒๐.๗)

๑๐,๐๐๑-๒๐,๐๐๐	๙ (๙)	๓๖ (๒๔)
๒๐,๐๐๑-๔๐,๐๐๐	๑๔ (๒๘)	๔๒ (๒๘)
๔๐,๐๐๑ ขึ้นไป	๖ (๑๒)	๑๓ (๘.๗)
จำนวนคน (%)	๕๐ (๑๐๐)	๑๕๐ (๑๐๐)

จากตารางที่ ๔.๓ พบว่า ผู้เข้ามาใช้บริการสวนเบญจกิติและสวนลุมพินี ส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้ระหว่าง ๒๐,๐๐๑-๔๐,๐๐๐ บาท

ตารางที่ ๔.๔ จำนวนและร้อยละของความถี่การมาใช้สวนของผู้ใช้งานสวนสาธารณะ ๔ แห่ง

รายได้ (บาท/เดือน)	สวนเบญจกิติ จำนวนคน (%)	สวนลุมพินี จำนวนคน (%)
ครั้งแรก	๗(๑๔)	๓(๒)
อาทิตย์ละ ๑-๒ ครั้ง	๑๓(๒๖)	๕๘(๓๘.๗)
เดือนละ ๑-๒ ครั้ง	๑๒(๒๔)	๓๐(๒๐)
นานๆครั้ง	๘(๑๖)	๑๖(๑๐.๗)
มาประจำทุกวันหรือเกือบทุกวัน	๑๐(๒๐)	๔๓(๒๘.๗)
รวมจำนวนคน%	๕๐ (๑๐๐)	๑๕๐(๑๐๐)

จากตารางที่ ๔.๔ พบว่า ผู้ใช้งานสวนสาธารณะทั้ง ๒ แห่ง โดยส่วนมากความถี่ของการมาใช้สวนสาธารณะ คือ อาทิตย์ละ ๑-๒ ครั้ง โดย สวนเบญจกิติ มีจำนวน ๑๓ คนหรือร้อยละ ๒๖ (รองลงมาคือ เดือนละ ๑-๒ ครั้งซึ่งมี จำนวน ๑๒ คนหรือร้อยละ ๒๔) ในขณะที่สวนลุมพินี มีผู้เข้ามาใช้บริการอาทิตย์ละ ๑-๒ ครั้ง จำนวน ๕๘ คนหรือร้อยละ ๓๘.๗ (รองลงมาคือ เดือนละ ๑-๒ ครั้งซึ่งมีจำนวน ๑๒ คนหรือร้อยละ ๒๔)

ตารางที่ ๔.๕ จำนวนและร้อยละของวิธีการเดินทางมายังสวนสาธารณะของผู้ใช้งานสวนสาธารณะ จำนวน ๒ แห่ง

วิธีการเดินทาง	สวนเบญจกิติ จำนวนคน (%)	สวนลุมพินี จำนวนคน (%)
เดิน	๙(๑๘)	๖(๔)
รถจักรยาน	๓(๖)	๔(๒.๗)
รถยนต์ส่วนตัว	๒๔(๔๘)	๓๗(๒๔.๗)
รถประจำทาง	๒(๔)	๔๘(๓๒)
รถมอเตอร์ไซด์	๖(๑๒)	๓(๒)
รถรับจ้าง	๒(๔)	๒๖(๑๗.๓)
รถไฟฟ้า BTS,รถไฟฟ้าใต้ดิน	๔(๘)	๒๖(๑๗.๓)
อื่นๆ	-	-

รวมจำนวนคน%	๕๐ (๑๐๐)	๑๕๐(๑๐๐)
-------------	----------	----------

จากตารางที่ ๔.๕ พบว่า ผู้ใช้งานสวนลุมพินี เดินทางมายังสวนด้วยรถประจำทางมากที่สุด ซึ่งมีจำนวน ๒๖ คนหรือ ร้อยละ ๕๒ และ จำนวน ๔๘ คนหรือร้อยละ ๓๒ ตามลำดับ ส่วนสวนอุทยานเบญจกิติ เดินทางมาด้วยการเดินมากที่สุด มีจำนวน ๑๕ คนหรือร้อยละ ๓๐ (รองลงมาก็คือรถประจำทาง จำนวน ๑๒ คนหรือร้อยละ ๒๔) สวนเบญจกิติ เดินทางมาด้วย รถยนต์ส่วนตัวมากที่สุด มีจำนวน ๒๔ คน หรือร้อยละ ๔๘

ตารางที่ ๔.๖ จำนวนและร้อยละของระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางของผู้ใช้งานสวนสาธารณะ ๔ แห่ง

ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง	สวนเบญจกิติ จำนวนคน (%)	สวนลุมพินี จำนวนคน (%)
ต่ำกว่า ๑๐ นาที	๑๘(๓๖)	๑๓(๘.๗)
๑๑-๑๕ นาที	๑๘(๓๖)	๔๑(๒๗.๓)
๑๖-๓๐ นาที	๑๐(๒๐)	๖๖(๔๔)
๓๑-๖๐ นาที	๓(๖)	๒๒(๑๔.๗)
มากกว่า ๖๐ นาที	๑(๒)	๗(๔.๗)
รวมจำนวนคน%	๕๐ (๑๐๐)	๑๕๐(๑๐๐)

จากตารางที่ ๔.๖ พบว่า ผู้ใช้งานสวนสาธารณะทั้ง ๒ แห่ง โดยสวนเบญจกิติ ผู้ใช้งานสวนใช้ระยะเวลาในการเดินทาง ต่ำกว่า ๑๐ นาที มากที่สุดคือ จำนวน ๑๘ คนหรือร้อยละ ๓๖ และสวนลุมพินี ผู้ใช้งานสวนใช้ระยะเวลาในการเดินทาง ๑๖-๓๐ นาทีมากที่สุด คือมีจำนวน ๖๖ คน หรือร้อยละ ๔๔ รองลงมาก็คือ ๑๑-๑๕ นาที จำนวน ๔๑ คนหรือร้อยละ ๒๗.๓

ตารางที่ ๔.๗ จำนวนและร้อยละของช่วงเวลาที่ใช้บริการของผู้ใช้งานสวนสาธารณะ ๒ แห่ง

ช่วงเวลาที่ใช้บริการ	สวนเบญจกิติ จำนวนคน (%)	สวนลุมพินี จำนวนคน (%)
๐๕.๐๐-๐๘.๐๐ น.	๑๓ (๒๖)	๖๒ (๔๑.๓)
๐๘.๐๑-๑๑.๐๐ น.	๑๐(๒๐)	๒๗ (๑๘)
๑๑.๐๑-๑๔.๐๐ น.	-	๑๓ (๘.๗)
๑๔.๐๑-๑๗.๐๐ น.	-	๓๕ (๒๓.๓)
๑๗.๐๑-๒๐.๐๐ น.	๒๔ (๔๘)	๔๓ (๒๘.๗)

จากตารางที่ ๔.๗ พบว่า ผู้ใช้งานสวนสาธารณะทั้ง ๒ แห่ง โดยสวนลุมพินี ผู้เข้ามาใช้งานสวนนิยมมาใช้บริการในช่วงเวลา ๐๕.๐๐-๐๘.๐๐ น. มากที่สุด จำนวน ๖๒ คนหรือร้อยละ ๔๑.๓ ส่วนสวนเบญจกิติ มีผู้ใช้งานสวนนิยมมาใช้เวลา ๑๗.๐๑-๒๐.๐๐ น. มากที่สุด ซึ่งมีจำนวน ๒๔ คนหรือร้อยละ ๔๘

ตารางที่ ๔.๘ จำนวนและร้อยละของระยะเวลาที่ใช้บริการของผู้ใช้งานสวนสาธารณะ ๒ แห่ง

ระยะเวลาที่ใช้ บริการ	สวนเบญจกิติ จำนวนคน (%)	สวนลุมพินี จำนวนคน (%)
ไม่เกิน ๓๐ นาที	-	๑(๐.๗)
ตั้งแต่ ๓๐ นาทีถึง ๑ ชั่วโมง	๑๒(๒๔)	๑๓ (๘.๗)
มากกว่า ๑ ถึง ๒ ชั่วโมง	๒๙(๕๘)	๗๓(๔๘.๗)
มากกว่า ๒ ชั่วโมง	๙(๑๘)	๖๓(๔๒)
รวมจำนวนคน (%)	๕๐ (๑๐๐)	๑๕๐(๑๐๐)

จากตารางที่ ๔.๘ พบว่า ผู้ที่เข้าใช้งานสวนสาธารณะทั้ง ๒ แห่ง ซึ่งส่วนมากผู้ใช้ งานสวนใช้เวลาทำกิจกรรมภายในสวน มากกว่า ๑ ชั่วโมงถึง ๒ ชั่วโมง โดยสวนเบญจกิติ มีจำนวน ๒๙ คนหรือร้อยละ ๕๘ และสวนลุมพินี มีจำนวน ๗๓ คน หรือร้อยละ ๔๘.๗

ตารางที่ ๔.๙ จำนวนและร้อยละของเหตุผลการมาใช้งานสวนสาธารณะ ๒ แห่ง

เหตุผลของการมา ใช้สวนสาธารณะ	สวนเบญจกิติ จำนวนคน (%)	สวนลุมพินี จำนวนคน (%)
เดินทางสะดวก	๔๐(๘๐)	๗๕(๕๐)
ทางผ่านระหว่างบ้านกับที่ทำงาน	๘(๑๖)	๗ (๔.๗)
บรรยากาศภายในสวนดี	๒๕(๕๐)	๑๑๕(๗๖.๗)
ที่บ้าน โรงเรียน ที่ทำงาน ไม่มีพื้นที่ทำกิจกรรม	๒(๔)	๑๔(๙.๓)
มีผู้คนมาใช้บริการมากดี	๑ (๒)	๑๕ (๑๐)
มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน	๓ (๖)	๒๑ (๑๔)
มีกิจกรรมที่หลากหลาย	๘ (๑๖)	๕๕ (๒๒.๑)
อื่นๆ	๑๕ (๓๐)	๓๔ (๒๒.๑)

จากตารางที่ ๔.๙ พบว่า ผู้ใช้งานสวนสาธารณะทั้ง ๒ แห่ง ให้เหตุผลของการมาใช้ สวนของสวนลุมพินี ส่วนใหญ่จำนวน ๑๑๕ หรือร้อยละ ๗๖.๗ เห็นว่าบรรยากาศภายในสวนดี ในขณะที่สวนเบญจกิติ ผู้เข้ามาใช้บริการส่วนใหญ่ มีจำนวน ๔๐ คนหรือร้อยละ ๘๐ ให้เหตุผลของการเข้ามามีงานว่า การเดินทางสะดวก

ตารางที่ ๔.๑๐ จำนวนและร้อยละของจำนวนคนของผู้ใช้งานสวนในพื้นที่แต่ละส่วนภายในสวนเบญจกิติ

พื้นที่ในส่วนต่าง ๆ ของสวนเบญจกิติ	จำนวนคน (%)
๑. สวนสุขภาพ	๒๖ (๕๒)
๒. ลานองค์พระ	๑๑ (๒๒)
๓. ลานเบญจกิติ	๑๐ (๒๐)
๔. สวนดอกไม้	๑๕ (๓๐)
๕. สนามเด็กเล่น	๑๑ (๒๒)
๖. เวทีกลางแจ้ง	๒ (๔)
๗. ลานริมน้ำ	๑๑ (๒๒)
๘. ระเบียงริมน้ำ	๑๒ (๒๔)
๙. ชั้นสนามหญ้า	๒ (๔)
๑๐. ทางเดินและวิ่งรอบสวน	๒๖ (๕๒)
๑๑. ทางจักรยาน	๑๖ (๓๒)
๑๒. นอกเหนือจากที่ระบุ	๑ (๒)

จากตารางที่ ๔.๑๒ พบว่า ผู้ใช้งานสวนเบญจกิติ โดยในส่วนพื้นที่ที่เป็นสวนสุขภาพและทางเดิน วิ่งรอบสวน มีผู้มาใช้งานมากที่สุด มีจำนวน ๒๖ คนหรือร้อยละ ๕๒ รองลงมาคือ ทางจักรยาน จำนวน ๑๖ คนหรือร้อยละ ๓๒

ตารางที่ ๔.๑๓ จำนวนและร้อยละของจำนวนคนของผู้ใช้งานสวนในพื้นที่แต่ละส่วนภายในสวนลุมพินี

พื้นที่ในส่วนต่าง ๆ ของสวนเบญจกิติ	จำนวนคน (%)
๑. เกาะลอยและบริเวณใกล้เคียง	๒๘ (๑๘.๗)
๒. บริเวณศูนย์กีฬาในร่มและศูนย์เยาวชน	๑๒ (๘)
๓. สโมสรพลเมืองอาวุโสและบริเวณโดยรอบ	๒๐ (๑๓.๓)
๔. บริเวณเวทีกลางแจ้งและสนามหญ้าโดยรอบ	๓๘ (๒๕.๓)
๕. บริเวณหอนาฬิกาและศาลาจีน	๒๒ (๑๔.๗)
๖. บริเวณลานตะวันยิ้มและบริเวณโดยรอบ	๓๓ (๒๒)
๗. บริเวณศาลาไทยลานนาและบริเวณโดยรอบ	๑๕ (๑๐)
๘. บริเวณซุ้มร้านอาหาร	๒๔ (๑๖)
๙. บริเวณศาลาแปดเหลี่ยม	๑๓ (๘.๗)
๑๐. ลานทางด้านประตูทางเข้าพระบรมรูป ร.๖	๑๙ (๑๒.๗)
๑๑. ทางเดิน วิ่ง รอบสวน	๘๐ (๕๓.๓)

จากตารางที่ ๔.๑๓ พบว่า ผู้ใช้งานสวนลุมพินี โดยในพื้นที่ส่วนทางเดิน วิ่งรอบสวน มีผู้ใช้งานมากที่สุด จำนวน ๘๐ คนหรือร้อยละ ๕๓.๓ รองลงมาคือ บริเวณเวทีกลางและสนามหญ้า โดยรอบ จำนวน ๓๘ คนหรือร้อยละ ๒๕.๓ บริเวณเกาะลอยและบริเวณใกล้เคียง จำนวน ๒๘ คนหรือร้อยละ ๑๘.๗ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๖ จำนวนและค่าเฉลี่ยของกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างผู้ที่มาใช้บริการสวนเบญจกิติ

รายชื่อกิจกรรม	จำนวน คน (คน)	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	รวม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยง เบนมาตรฐาน
นั่งเล่น ชมวิวทิวทัศน์ พบปะพูดคุย อ่านหนังสือ ทำงาน	๒๙	๒	๕	๑๑๘	๔.๐๗	๐.๘๔
นั่งปิกนิก ทานอาหาร	๑๐	๑	๔	๒๓	๒.๓๐	๐.๙๕
ออกกำลังกายแบบออก แรงน้อย เช่น มวยจีน โยคะ กายบริหาร	๙	๑	๕	๒๗	๓.๐๐	๑.๔๑
ออกกำลังกายแบบออก แรง เช่น เต้นแอโรบิก สวน สุขภาพ	๔	๓	๕	๑๗	๔.๒๕	๐.๙๖
วิ่งรอบสนาม เดินออกกำลังกาย	๓๔	๒	๕	๑๕๔	๔.๕๓	๐.๗๙
เล่นกีฬาแบบเดี่ยวเช่น สเกตบอร์ด ซ้อมกีฬา คนเดียวขี่จักรยาน เป็นต้น	๒๘	๒	๕	๑๑๘	๔.๒๑	๐.๘๓
เล่นกีฬาแบบสังสรรค์ไม่เป็น ทางการ	๕	๒	๔	๑๖	๓.๒๐	๑.๑๐
เล่นกีฬาเป็นกลุ่ม เช่น ฟุตบอล ทรูกร้อ บาสเกตบอล	-	-	-	-	-	-
ทำกิจกรรมอื่น ๆ กับเพื่อน เช่น ซ้อมเชียร์ ฝึกเต้น	๔	๓	๔	๑๔	๓.๕๐	๐.๕๘
มาทำกิจกรรมเนื่องในงาน กิจกรรมพิเศษที่ทางสวนจัด	๖	๑	๓	๑๐	๑.๖๗	๑.๐๓
อื่น ๆ	๔	๓	๕	๑๖	๔.๐๐	๐.๘๒

จากตารางที่ ๔.๑๖ พบว่า กิจกรรมของผู้ใช้งานสวนเบญจกิติที่มีมากที่สุด คือ วิ่ง รอบสนาม เดินออกกำลังกาย ซึ่งมีจำนวนคนที่เลือก ๓๔ คน (จากทั้งหมด ๕๐ คน) โดยมีระดับคะแนนที่ มา

ใช้กิจกรรมนั้นบ่อยมากที่สุด คือ ๕ และบ่อยน้อยที่สุดคือ ๒ รองลงมาคือ กิจกรรมนั่งเล่น ชมวิว ทิวทัศน์ พบปะพูดคุย อ่านหนังสือ ทำงาน มีจำนวนคนที่เลือก ๒๙ คน (จากทั้งหมด ๕๐ คน) โดยระดับคะแนนที่มาใช้กิจกรรมนั้นบ่อยมากที่สุดคือ ๕ และบ่อยน้อยที่สุดคือ ๒ และกิจกรรมเล่นกีฬาแบบเดี่ยว เช่น ซ้อมกีฬาคนเดียว ชี้อวัยวะ มีจำนวนคนที่เลือก ๒๘ คน (จากทั้งหมด ๕๐ คน) โดยระดับคะแนนมากที่สุดคือ ๕ และบ่อยน้อยที่สุดคือ ๒

ตารางที่ ๔.๑๗ จำนวนและค่าเฉลี่ยของกิจกรรมของผู้ใช้งานสวนลุมพินี

รายชื่อกิจกรรม	จำนวนคน (คน)	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	รวม	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยง เบนมาตรฐาน
เล่นหมากรุก	๒	๔	๕	๙	๔.๕๐	๐.๗๐
ถีบเรือ	๓	๓	๔	๑๑	๓.๖๖	๐.๕๗
เล่นกีฬาแบบสังสรรค์ไม่เป็น ทางการ เช่น ดีเบต เตะบอล แบบเล่น ๆ	๒๔	๑	๕	๗๕	๓.๑๒	๑.๒๒
เล่นกีฬาเป็นกลุ่ม เช่นฟุตบอล ตระกร้อ บาสเกตบอล เป็นต้น	๖	๓	๕	๒๓	๓.๘๓	๐.๗๕
ทำกิจกรรมอื่น ๆ กับเพื่อน เช่น ซ้อมเชียร์ ฟีกเดิน	๑๕	๑	๕	๕๐	๓.๓๓	๑.๑๑
ทำกิจกรรมในศูนย์นันทนาการ สโมสรและ ชมรมต่าง ๆ	๔๕	๑	๕	๑๓๗	๓.๐๔	๑.๐๘
ทำกิจกรรมพิเศษที่ทาง สวนจัดให้ เช่น มิดนตรีใน สวน เป็นต้น	๒๕	๑	๔	๔๙	๑.๙๖	๑.๐๑
อื่น ๆ	๘	๑	๕	๒๘	๓.๕๐	๑.๕๑

จากตารางที่ ๔.๑๗ พบว่า กิจกรรมของผู้ใช้งานสวนลุมพินีที่มีมากที่สุด คือ นั่งเล่น ชมวิว ทิวทัศน์ พบปะพูดคุย อ่านหนังสือ ทำงาน ซึ่งมีจำนวนคนที่เลือก ๑๑๑ คน (จากทั้งหมด ๑๕๐ คน) โดยมีระดับคะแนนที่มาใช้กิจกรรมนั้นบ่อยมากที่สุด คือ ๕ และบ่อยน้อยที่สุดคือ ๑ รองลงมา คือ กิจกรรมวิ่ง เดินออกกำลังกาย ซึ่งมีจำนวนคนที่เลือก ๑๐๖ คน (จากทั้งหมด ๑๕๐ คน) โดยระดับคะแนนที่มาใช้กิจกรรมนั้นบ่อยมากที่สุดคือ ๕ และบ่อยน้อยที่สุดคือ ๑ และ กิจกรรมนั่งปิกนิก ทานอาหาร ซึ่งมีจำนวนคนที่เลือก ๕๘ คน (จากทั้งหมด ๑๕๐ คน) โดยระดับคะแนนที่มาใช้กิจกรรมนั้นบ่อยมากที่สุดคือ ๕ และบ่อยน้อยที่สุดคือ ๑ ตามลำดับ

๔.๒.๒ การพัฒนาสวนลุมพินีเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

ใน ๓๐ ปีที่ผ่านมา เมื่อการเติบโตของเมืองหนาแน่นขึ้น สวนลุมพินีมิใช่สวนที่อยู่ปลายขอบพระนครเช่นในอดีต แต่เป็นสวนที่อยู่ใจกลางย่านธุรกิจของกรุงเทพมหานคร รายล้อมไปด้วยตึกสูงเป็นพื้นที่ๆ มีการใช้งานความหนาแน่นประชากรสูง ถนนสีลม และถนนสาทรกลายเป็นศูนย์กลางย่านธุรกิจของประเทศ (CBD – Central Business District) จากภาพถ่ายทางอากาศเมื่อปีพ.ศ. ๒๔๙๕ และ พ.ศ. ๒๕๕๗ ในภาพที่ ๙ และ ๑๐ ด้านล่าง แสดงให้เห็นชัดถึงบริบทของเมืองที่เปลี่ยนไป อย่างไรก็ตามรูปแบบถนนรูปแบบสระน้ำของสวนมิได้เปลี่ยนไปมากนัก สวนลุมพินีได้กลายเป็นสวนเพื่อการพักผ่อนหย่อนอย่างแท้จริงที่หาพื้นที่ขนาดใหญ่เช่นนี้ได้ยากในเมือง เป็นที่ลี้ภัยของชาวเมืองผู้ต้องการธรรมชาติ ซึ่งเป็นไปตามพระราชประสงค์แรกเริ่มของรัชกาลที่ ๖ นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงในระบบขนส่งสาธารณะก็ส่งผลต่อจำนวนคนใช้งาน ประเภทของคนใช้งาน และกิจกรรมที่เกิดขึ้น กับสวนด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้จากการเปิดใช้ระบบขนส่งสาธารณะ รถไฟลอยฟ้าบีทีเอส และรถไฟใต้ดิน เอ็มอาร์ที เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ โดยมีสถานีสวนลุมพินี และ สถานีสีลมใกล้เคียงทำให้การเข้าถึงสวนลุมพินีสะดวกขึ้น มากทำให้ผู้คนมาใช้งานพื้นที่รายวัน เช่น การวิ่งออกกำลังกาย การขี่จักรยาน การเล่นเรือ หรืออื่นๆ ได้อย่างสะดวก ทั้งยังมีการใช้พื้นที่จัดงานเทศกาลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเทศกาลดนตรีในสวน การวิ่งมาราธอน การจัดงาน วัฒนธรรมต่างๆ โดยในปัจจุบันมีสถิติผู้มาใช้งานสวนลุมพินี ในวันธรรมดาประมาณ ๘,๐๐๐ คน ส่วนวันเสาร์อาทิตย์ และวันหยุดประมาณ ๑๐,๐๐๐ คน (รายงานประจำปี ๒๕๕๖ กองสวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร)

ในด้านการจัดการพื้นที่ มีการเริ่มจำกัดการเข้าถึงด้วยรถยนต์และ การใช้รถยนต์ในพื้นที่โดยกำหนดให้ต้องจอดด้านถนน ราชดำริห์และลานจอดด้านถนนหลังสวนเนื่องจากด้วยปัญหา ความปลอดภัย และมลพิษจากการยนต์ต่อผู้ใช้สวน เส้น ทางสัญจรในสวนลุมพินีจำกัดไว้สำหรับการเดินเท้า การวิ่ง และการขี่จักรยานเท่านั้น และเกิดการใช้งานที่ขอบของสวนมากขึ้นไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบอาคารหรือ ทางเท้า โดยยังคงการแบ่งพื้นที่การใช้งานตามโซนของ คณะกรรมการชุดที่ ๒ และ ๓ ที่กำหนดพื้นที่ทางทิศใต้ ของถนนแกนเป็น “แดนพระราช” ปัจจุบันเมื่อมีการเพิ่มเติมอาคารหรือสนามกีฬา ก็ยังคงเพิ่มในส่วนที่เป็นแดนพระราชดังวัตถุประสงค์ของผังแม่บทเดิม โดยวางตาม แนวขนานกับถนนพระราม ๔ พื้นที่ทางทิศใต้ของถนน แนวแกนกลาง เช่น อาคารศูนย์กีฬาในร่ม สนามเทนนิส สระว่ายน้ำ ศูนย์เยาวชนลุมพินี ศูนย์อาหาร สวนสุขภาพ และเครื่องออกกำลังกาย เป็นต้น

นอกจากนี้การใช้งานสวนลุมพินีจึงมิได้จำกัดเฉพาะเพื่อ การพักผ่อนหย่อนใจและนันทนาการ เมื่อการใช้พื้นที่ทางการเมืองเริ่มขยายตัวออกมาสู่พื้นที่ทางเศรษฐกิจมากขึ้นกว่าการจำกัดอยู่กับพื้นที่เชิงสัญลักษณ์อย่างถนนราชดำเนินหรือสนามหลวง สวนลุมพินีกลายเป็นหนึ่งในสถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมทางการเมืองโดยใช้เป็นสถานที่ ปราศรัยของผู้สมัครรับเลือกตั้งอยู่เนืองๆ และ

ในช่วง วิกฤตการเมือง ๒๕๔๘-๒๕๕๒ โดยกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย เข้ามาใช้อาคาร
 ลุมพินีสถานเป็นหอประชุมในการปราศรัย หรือการชุมนุมของแนวร่วม ประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จ
 การแห่งชาติเมื่อเดือน เมษายนและพฤษภาคมปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ที่บริเวณแยกราชประสงค์ที่ใช้พื้นที่
 ชุมนุมยาวต่อเนื่องมาจนถึงแยกศาลาแดงและสวนลุมพินี และอีกครั้งในปี พ.ศ. ๒๕๕๗ แยกศาลา
 แดง สีลม และสวนลุมพินีก็ได้กลายเป็น จุดศูนย์กลางการชุมนุมทางการเมืองของกลุ่มมวลดมหา
 ประชาชนในเดือนมีนาคมและเมษายน พ.ศ. ๒๕๕๗ ที่ทำให้เกิดการยึดครองพื้นที่ลานพระรูปรัชกาล
 ที่ ๖ ถนนแกนกลาง และพื้นที่สวนได้ถูกใช้เป็นที่ทางเดินที่พักรถ ค้างของผู้ชุมนุม อย่างไรก็ตาม
 กิจกรรมเหล่านี้เป็นเพียง กิจกรรมชั่วคราวที่มีใช้การเปลี่ยนแปลงกายภาพอย่างถาวรของสวนลุมพินี
 เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงความ ต้องการที่เปลี่ยนไปในการใช้พื้นที่สาธารณะที่มีได้จำกัด เฉพาะการพักผ่อน
 อดหย่อนใจและความสุขบันเทิงแต่เพียงเท่านั้น ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงในเชิงสิ่งแวดล้อมกันนับว่า
 เป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมากจากพื้นที่เป็นทุ่งนาเดิม พื้นที่ได้ถูกเปลี่ยน ชุด ถม และปลูกพืชพรรณ
 จำนวนมาก ที่ค่อยๆเติบโตและเปลี่ยนไปตามกาลเวลา โดยจากการสำรวจของกองสวนสาธารณะของ
 กรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. ๒๕๕๖ พบว่ามีชนิดต้นไม้ ๑๓๖ ชนิด รวม ๖,๑๐๕ ต้น ต้นไม้ใหญ่ในสวน
 ลุมพินีเหล่านี้สร้างความร่มรื่นเป็นที่พัก พิงของผู้คนและสัตว์ ทั้งมีร่องรอยของความพยายามที่จะ ให้
 สวนลุมพินีเป็นสวนพฤกษศาสตร์ โดยพบจากพืชพันธุ์ บางส่วน ได้รับการปลูกเป็นกลุ่มตามวงศ์ เช่น
 กลุ่มปาล์ม และความหลากหลายของพืชพันธุ์ที่ปลูก และเมื่อเทียบ การที่พื้นที่โดยรอบกลายเป็น
 เมืองที่หนาแน่นแต่ยังพบว่าสามารถพบสัตว์จำพวก นก หนู กระรอก งู แมลง และสัตว์เลื้อยคลาน
 บางชนิดได้พอสมควร

ในการเปลี่ยนแปลงเชิงกายภาพ จากการสำรวจพบว่า สภาพอาคารที่สร้างขึ้นใหม่ส่วนใหญ่
 ยังอยู่ในสภาพดี อาคารศาลาบางหลังอยู่ในสภาพทรุดโทรม ควรได้รับการปรับปรุง ความสำคัญและ
 ความสวยงามของถนนแกนกลางเริ่มหายไปด้วยขาดความต่อเนื่องของแนวต้นไม้ และพื้นที่ศูนย์กลาง
 ถนนแกนที่ควรเป็นจุดหมายตาไม่ชัดเจน ปัจจุบันใช้เป็นลานคนตรีในสวนบริเวณศาลาภิรมย์ ภักดี ที่มี
 แนวต้นไม้และเสาไฟฟ้าบดบังแนวแกนทำให้เกิดความสง่างามส่งเสริมแนวแกน แม้จะมีความ
 พยายาม ปลูกไม้เพิ่มเติมตกแต่งเป็นแนว นอกจากนี้ยังขาดองค์ประกอบเชิงสัญลักษณ์และจุดหมายตาใน
 พื้นที่ที่จะทำให้รับรู้ได้ว่าอยู่บริเวณใดของสวน ความทรุดโทรมของเก้าอี้นั่งและความหลากหลาย
 รูปแบบที่ขาดเอกลักษณ์จนเกินไป นอกจากนี้พื้นที่บางส่วนมีความทรุดโทรม คลองด้านใต้ไม่ได้รับ
 การดูแลรักษาเท่าที่ควร และการปลูกต้นไม้ในเชิงไม้ประดับเป็นสวนหย่อมมากเกินไป นำไปสู่การตัด
 กิ่งใช้ กำลังคนในการดูแลรักษาจำนวนมาก โดยสวนลุมพินียัง ความเป็นธรรมชาติตามแนวคิดแบบ
 Picturesque เป็น ธรรมชาติที่เลือกสรรให้สวยงามดั่งภาพวาดมิใช่สวนป่า ดังนั้น การดูแลตัดแต่งต้นไม้

สนามหญ้าให้เรียบร้อยสวยงามจึง เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการดูแลรักษาของสวนลุมพินี จากรายงานประจำปี ๒๕๕๖ พบว่าสวนลุมพินีใช้เจ้าหน้าที่ และคนดูแลสวนทั้งหมด ๑๘๖ คน

ในอนาคตการปรับปรุงสวนลุมพินีควรจะคำนึงถึงและ เคารพผังแม่บทเดิม เคารพรากฐานของประวัติศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงควรจะคำนึงบริบทของพื้นที่โดยรอบ และความต้องการของผู้ใช้ที่เปลี่ยนไปตามกาลเวลา การเสริมกิจกรรมใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับผู้ที่ใช้ที่เป็นเยาวชน มากขึ้นเช่นการเพิ่มเติมกิจกรรมเชิงความรู้และศิลปะ วัฒนธรรม หรือการคำนึงบริบททางสิ่งแวดล้อมของเมือง ยิ่งไปกว่านั้นการปรับควมมีการรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชนและนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการปรับปรุงต่อไปที่ จะทำให้สวนลุมพินีมีความยั่งยืนและยังคงเป็นส่วนสำหรับชาวกรุงเทพฯ ในอีก ๑๐๐ ปีถัดไป

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้เข้ามาใช้บริการสวนลุมพินีเกี่ยวกับการตอบสนองความต้องการของประชาชน พบว่า

ด้านการจัดการดำเนินการ สวนลุมพินีได้ดำเนินการด้านต่างๆเพื่อให้ประชาชนที่เข้ามาใช้บริการได้รับรู้และใช้บริการได้อย่างทั่วถึงเช่นมีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆการจัดวิทยากรให้ความรู้การดูแลความปลอดภัยในส่วนกิจกรรมเป็นต้นแต่ในบางครั้งที่มีประชาชนเข้ามาใช้บริการเป็นจำนวนมากเช่นในวันหยุดราชการหรือในช่วงเวลาที่ประชาชนส่วนใหญ่เสร็จภารกิจประจำวันอาจทำให้การให้บริการมีความขาดตกบกพร่องไปบ้าง

ด้านสถานที่และอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมต่างๆ สวนลุมพินีได้จัดสถานที่และอุปกรณ์ไว้พร้อมเพื่อบริการประชาชนที่มาเข้าร่วมกิจกรรมที่มีการจัดขึ้นภายในสวน เช่น มีอาคารและสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอมีห้องน้ำ/ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกายที่ถูกสุขอนามัยมีสถานบริการพยาบาลมีอุปกรณ์นันทนาการที่ได้มาตรฐานและมีความปลอดภัยเหมาะสมแต่ละกิจกรรมที่จัดขึ้น

ด้านบุคลากรผู้ให้บริการ สวนลุมพินีมีบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญในการจัดกิจกรรมนันทนาการชนิดต่างๆรวมทั้งมีบุคลากรที่ให้บริการด้านอื่นเพื่อบริการประชาชนที่เข้ามาใช้บริการเช่นจัดให้มีเจ้าหน้าที่รับฝากสิ่งของมีเจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความสะอาดบริเวณที่จัดกิจกรรมนันทนาการมีเจ้าหน้าที่ซ่อมบำรุงอุปกรณ์ต่างๆเพื่อให้สามารถให้บริการได้อยู่เสมออย่างปลอดภัยเป็นต้นด้านกิจกรรมนันทนาการสวนลุมพินีมีการจัดกิจกรรมนันทนาการเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนที่หลากหลายอาทิกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพร่างกายเช่นลีลาศแอโรบิคแดนซ์เดิน/วิ่งเพื่อสุขภาพรำไท่เก๊กเป็นต้นกิจกรรมนันทนาการกีฬาเช่นว่ายน้ำฟุตบอลเทนนิสแบดมินตันตะกร้อเป็นต้นกิจกรรมนันทนาการเพื่อการผ่อนคลายเช่นห้องสมุดประชาชนจักรยานน้ำและเรือพายถ่ายภาพดนตรีในสวนเป็นต้น

อย่างไรก็ตามประชาชนยังคงต้องการให้สวนลุมพินีดูแลและปรับปรุงบางส่วนของบริการของสวนลุมพินีให้ดีขึ้น ดังนี้

๑) **ต้องการให้มีการปรับปรุงสถานที่ภายในสวนลุมพินีให้มีความสะอาดอยู่เสมอ** โดยเฉพาะพื้นที่ทางเท้า ทางวิ่ง จุดพักขยะ สนามหญ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องน้ำ

๒) **ต้องการให้มีการบำบัดน้ำเสียในบ่อน้ำ สระน้ำ คูคลอง ให้ใสสะอาด และมีการระบายผิวน้ำบนถนนได้ดี**

๓) **ต้องการที่จอดรถให้เพียงพอ** ปัจจุบันสวนลุมพินีมีที่จอดรถประมาณ ๓๐๐ คัน ประเด็นสำคัญอยู่ที่คนจอดไม่ได้ใช้สวน คนใช้สวนไม่ได้จอดจำนวนเป็นเรื่องหนึ่ง แต่การบริหารจัดการนั้นเป็นอีกส่วนที่สำคัญ เพื่อให้ผู้ใช้สวนได้ใช้พื้นที่จอดรถอย่างเต็มประสิทธิภาพ อีกทั้งที่จอดรถสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการซึ่งอาจยังมีจำนวนไม่เพียงพอต่อการใช้งานจริง

๔) **ต้องการให้ภายในสวนลุมพินีมีไฟส่องสว่าง** ปัจจุบันสวนลุมพินีเปิดให้บริการตั้งแต่ ๕:๐๐-๒๑:๐๐ น. ซึ่งครอบคลุมช่วงเวลาที่มีคนมากกว่า ๓-๔ ชั่วโมงต่อวัน ไฟฟ้าแสงสว่างในสวนไม่ได้รับการออกแบบมาเพื่อใช้งานกับจำนวนคนและช่วงเวลาดังเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ในขณะเดียวกัน สุขภาพของสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ รวมถึงมนุษย์ล้วนได้รับผลกระทบจากแสงสว่างในเขตเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคลื่นสีฟ้า (Blue light) ในช่วงเวลากลางคืน จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างการใช้งาน กับ สุขภาพของสิ่งมีชีวิตในเมือง

๖) **อยากให้มีการจัดระเบียบจุดฝากสัมภาระ** สำหรับผู้ใช้สวนในการออกกำลังกาย จุดฝากสัมภาระเป็นบริเวณที่มีความต้องการใช้งานสูงปัจจุบันจำนวนและพื้นที่สำหรับฝากสัมภาระไม่เพียงพอต่อการใช้งานและยังขาดการจัดการที่ดีรวมถึงยังไม่มีพื้นที่สำหรับฝากวางขวดหรือกระบอกน้ำของนักวิ่งอีกด้วย

๔.๒.๓ การพัฒนาสวนเบญจกิติเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน

เมื่อสวนป่าเบญจกิติเปิดให้บริการเต็มรูปแบบ พื้นที่กว่า ๔๕๐ ไร่ที่ตั้งอยู่บนที่ดินเดิมของโรงงานยาสูบแห่งประเทศไทย ถูกออกแบบให้เป็นสวนสาธารณะเชิงนิเวศในคอนเซปต์ Wetland Park มีการรักษาและเติมต้นไม้ไปกว่า ๗,๐๐๐ ต้น สามารถเดินทางต่อไปยังพื้นที่สวนเดิม เป็นพื้นที่สีเขียวแห่งใหม่เชื่อมคนกรุงเทพฯ เข้าไว้ด้วยกัน การปรับปรุงสวนสาธารณะเพื่อคนเมืองซึ่งเต็มไปด้วยคนและองค์กรหลายส่วน เชื่อมโยง เกียวพัน สัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน การพัฒนาจึงไม่ใช่ออกแบบสวยๆ เท่านั้นต้องผ่านการเจรจา ปรีกษา และพัฒนากันอย่างเข้มข้น เพื่อให้คนเมืองเข้าใจสวนนี้มากขึ้นกว่าการเป็นจุดถ่ายรูปแห่ง

จุดเริ่มต้นของการพัฒนา

คณะทำงานในโปรเจกต์นี้มีด้วยกันหลายภาคส่วน โดยเฉพาะาศรมศิลป์ ที่เข้ามามีส่วนร่วมผ่านการเป็นหนึ่งในผู้เข้าร่วมประกวดการออกแบบสวนป่าเบญจกิติ ที่ทางกรมธนารักษ์เป็นผู้จัดการประกวดออกแบบขึ้น โดยให้แนวคิดการออกแบบให้สวนเป็นรากเหง้าของกรุงเทพมหานคร อาจจะไม่ได้มีเทคโนโลยีที่ทันสมัย แต่เป็นสวนที่ใช้ภูมิปัญญา ใช้สิ่งที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ผู้คนอยากเข้ามาใช้บริการ สามารถตอบสนองความต้องการได้กับทุกคนที่มีความแตกต่างหลากหลาย พร้อมทั้งให้ทุกคนเห็นคุณค่าของสวนสาธารณะแห่งนี้ไปด้วย

หลังจากนั้นก็เริ่มการ brainstorm มีการลงไปดูพื้นที่ ศึกษาค้นหา case study ปรึกษาผู้เชี่ยวชาญ ให้เข้ามาเติมเต็มให้โครงการมีความสมบูรณ์มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นทั้งวิศวกร อาจารย์ที่มีความรู้ด้านป่า การเกษตร หรือด้านเมืองด้านสังคม



ปลูกต้นไม้ในสวนป่า

สวนป่าเชิงนิเวศเป็นโจทย์ตั้งต้นของสวนแห่งนี้คือสร้างขึ้นเพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ในโอกาสทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ จึงมีจุดเริ่มต้นแนวคิดสวนป่ากับน้ำของพ่อกับแม่ คือสวนของรัชกาลที่ ๙ กับของสมเด็จพระนางเจ้าฯ กล่าวคือป่ากับน้ำเป็นสิ่งที่ต้องอยู่ร่วมกันอยู่แล้ว เพราะว่าถ้าจะมีป่าก็ต้องมีน้ำ มันต้องเกื้อกูลกัน ถ้าขาดอย่างใดอย่างหนึ่งป่ามันก็ไม่สมบูรณ์ นอกจากนั้นสวนเบญจกิตินี้ยังตั้งอยู่ในใจกลางกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเมืองน้ำ เมืองที่ใช้ชีวิตกับน้ำมาตั้งแต่สมัยโบราณ แต่ความสำคัญของน้ำ ถูกกลับถูกลดทอนไป ในขณะที่ทุกคนต่างรู้ปัญหาเรื่องน้ำท่วม น้ำเสีย และเห็นปัญหาเกี่ยวกับน้ำมาตลอด

สวนสาธารณะสามารถทำประโยชน์ตรงส่วนนี้ได้ในหลายๆ มิติ น่าจะทำหน้าที่บำบัดน้ำให้กับเมืองได้ด้วย พร้อมกับการเป็นพื้นที่พักผ่อน เป็นที่อยู่ของสัตว์ แล้วก็ทำให้คนตระหนักถึงเรื่องทรัพยากร และทั้งหมดนี้ก็คือหลักคิดในการออกแบบสวนป่าแห่งนี้



การเริ่มต้นจากความตั้งใจให้เป็นสวนป่า และต้องการความยั่งยืนด้วย ทีมพัฒนาจึงเริ่มต้นเน้นเรื่องการใช้ทรัพยากรคุ้มค่า ทุกอย่างต้องประหยัด การเลือกพืชพันธุ์ หรือการออกแบบต่างๆ ก็ต้องเหมาะสมกับพืชที่มันควรจะอยู่ ถ้าเขาอยู่ในพื้นที่ของเขาก็จะแข็งแรง และจะลดภาระการดูแลในระยะยาวลงไปได้ เรามีการคงต้นไม้เดิมไว้ด้วย ที่โรงงานยาสูบได้มีการปลูกต้นไม้ไว้ก่อนหน้านี้อแล้ว พันกว่าต้น



ส่วนที่เป็นไม้ล้อมที่ต้นไม่ใหญ่ ที่นี้มี ๓๐ กว่าชนิดและเป็นไม้ล้อมที่หาง่ายในท้องตลาด เพราะความตั้งใจของคณะทำงานคือไม่อยากไปเอาต้นไม้จากป่ามาปลูก แต่เป็นการเลือกไม้

อุตสาหกรรมที่ถูกปลูกขึ้นมาแล้วมากกว่า อีกอย่างที่อาจจะพิเศษคือเป็นไม้กล้า หรือไม้ต้นเล็กสูงไม่ถึงเมตร มี ๕,๖๐๐ ต้น คือ ๘๐ กว่าเปอร์เซ็นต์ทั้งหมดในสวนป่าแห่งนี้ โดยเป็นความตั้งใจที่อยากจะปลูกไว้เพราะว่าไม้กล้าพวกนี้หายาก ต้องผ่านการเพาะจากเมล็ด บางทีเขาได้เมล็ดมา ต้นแม่อยู่ต้นเดียวแล้วต้องแยกเมล็ดออกมา

แปลงนาสาธิตเป็นแนวคิดของวนเกษตรสวนบ้าน ซึ่งแปลงนานั้นเป็นต้นทุนเดิมที่กรุงเทพฯ มีอยู่แล้ว และเป็นอาชีพสำคัญของคนในประเทศ ถือเป็นการสื่อให้คนเข้าใจว่าการทำนาหรือเกษตร ซึ่งเป็นเสมือนพิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง โดยคาดหวังว่าเมื่อเปิดให้บริการเต็มรูปแบบแล้ว จะมีคนมาดำนามาทำกิจกรรมกัน



นอกจากนั้นการพัฒนาสวนเบญจกิติด้วยการออกแบบการปลูกพืชตามบ่อต่างๆจะมีความแตกต่างปนเปกันไป บางบ่อจะเป็นการปลูกพันธุ์ไม้บางชนิด เช่น ลำพู ลำแพน ต้นไม้ที่สามารถอยู่กับน้ำที่ค่อนข้างจะเค็มจะกร่อยได้ หากเป็นเป็นป่าบึงน้ำจืด ก็จะเป็นปลูกต้นจิกน้ำ ต้นโสนน้ำ ที่จะให้ดอกไม้ที่สวยงาม บ่อใหญ่สุดก็จะเป็นการปลูกต้น โพธิ์ ไทร ไกร กร่าง ที่จะเป็นต้นไม้ใหญ่ให้อาหารพืชให้อาหารสัตว์ก็จะอยู่ตรงนี้ บ่อสุดท้ายเป็นวนเกษตร เป็นต้นไม้ที่กินได้ เราเอามาใช้ในชีวิตประจำวันได้

คำว่า สวนป่า เป็นใจความสำคัญของทั้งหมด เพราะฉะนั้นสวนเบญจกิติจึงจัดวางระบบที่ให้ต้นไม้อยู่ได้อย่างยั่งยืน นอกจากนั้นการจัดการระบบนิเวศในสวนมีการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมธรรมชาติที่เกื้อกูลกันระหว่างธรรมชาติและมนุษย์ซึ่ง สามารถแบ่งปันพื้นที่กันได้อย่างลงตัว



สวนเบญจกิติออกแบบมาให้เหมือนระบบ infrastructure สำหรับเมือง มีหน้าที่มากกว่าแค่มาวิ่ง ทีมพัฒนามุ่งให้สวนเบญจกิตียังต้องทำหน้าที่รองรับกิจกรรมคนเมืองด้วย ดังนั้น สวนแห่งนี้จึงต้องมีเส้นทางที่ทำกิจกรรมหลากหลายได้ และสัมผัสกับธรรมชาติได้ด้วย มีการเก็บโครงสร้างถนนเดิมไว้ตั้งแต่สมัยโรงงาน ทั้งต้องการรักษาด้านไม้เดิม พยายามให้อยู่ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ นอกจากนี้ยังมีการนำเอาวัสดุต่างๆ เช่น เศษวัสดุจากการทุบอาคารเดิม รวมถึงคอนกรีตที่หลงเหลือทางสวนก็นำมาใช้ในกระบวนการสร้างจุดอื่นๆต่อไป



เส้นทางที่ปูด้วยยางมะตอยก็จะเป็นเส้นที่วิ่งผ่านกลุ่มต้นไม้ใหญ่ที่อยู่เดิม เพราะตั้งใจจะให้คนมาวิ่งแล้วยังรู้สึกร่มเย็นไม่ร้อนเกินไป แล้วเมื่อไล่เข้ามาจะเป็นทางเดินที่เรียกว่า Boardwalk จะเป็นเส้นขนาดเล็กลงเหลือแค่ ๑.๕ เมตร เพราะต้องการที่จะให้ผู้เข้ามาใช้บริการอยู่ใกล้กับธรรมชาติ



Skywalk ทำหน้าที่ ๒ อย่างคือสำหรับเชื่อมเมือง ก็คือเชื่อมสวนน้ำเข้ากับฝั่งที่เป็นสะพานเขียว ที่เชื่อมต่อไปที่สวนลุมพินี เพื่อเชื่อมสวน ๒ สวนเข้าด้วยกัน และอย่างที่สอง คือทำหน้าที่เป็นทางเดินมุมสูงที่ทำให้คนได้เห็นบรรยากาศของสวนที่ไม่ได้มีระนาบเดียว เป็นการยกคนขึ้นไปอยู่ข้างบน เพราะฉะนั้นคนก็สามารถที่จะเดิน วิ่ง ออกกำลังกายได้หลากหลาย แล้วก็ยังสามารถเพิ่มปริมาณคนในพื้นที่ของสวนได้ การทำงานภายใต้ความซับซ้อนในพื้นที่จริง ๆ

การได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้สวนมีความยั่งยืนและตอบสนองการใช้งานที่หลากหลายของคนทุกเพศทุกวัยสวนเบญจกิติออกแบบและพัฒนาเชิงพื้นที่ได้อย่างดี อย่างไรก็ตามประชาชนยังคงต้องการให้สวนเบญจกิติดูแลและปรับปรุงบางส่วนของบริการของการบริการของสวนลุมพินีให้ดีขึ้น ควรมีการบำรุงรักษาและพัฒนาสวนให้พร้อมต่อการเข้ามาใช้บริการ อีกทั้งควร เร่งหาแนวทางแก้ไขปัญหาคอขวดความร่วมมือผู้ใช้สวนเบญจกิติแบ่งปันพื้นที่เพื่อความปลอดภัยเพื่อให้ทุกคน เข้ามาใช้งานสวนสาธารณะไม่ว่าจะเป็นการเล่นจักรยาน การเดิน การวิ่ง ทุกกลุ่มวัยตั้งแต่ เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการและคนวัยทำงาน ได้ใช้สวนเบญจกิติ ร่วมกันอย่างปลอดภัย ควรมีการการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ขอความร่วมมือและทำความเข้าใจกับผู้ใช้บริการสวนสาธารณะ เพื่อแบ่งปันและใช้พื้นที่สาธารณะร่วมกันอย่างปลอดภัยด้วยความใส่ใจและเอื้ออาทรต่อกัน นอกจากนั้นควรมีการปรับปรุงพื้นที่เพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการใช้เส้นทาง รวมถึงการเพิ่มป้ายและเครื่องหมายจราจรต่าง ๆ ปรับปรุงภูมิทัศน์ ซิตีตี้เส้น ติดตั้งกล้อง CCTV และไฟฟ้าส่องสว่างเพิ่มเติมเพื่อความปลอดภัย

สรุป สวนป่าเบญจกิติ สวนสาธารณะฟังก์ชันครบ Benjakitti Forest Park พื้นที่สีเขียวแห่งใหม่ของคนเมืองที่มีทั้งความเจริญและผู้คนมากมายหลากหลายพื้นที่มากระจุกรวมตัวกันใช้ทรัพยากรมากขึ้น ส่งผลให้พื้นที่ว่างลดน้อยลง พื้นที่ป่าหรือพื้นที่สีเขียวก็ลดลงเช่นกัน ซึ่งจะส่งผลเสียด้านต่าง ๆ ตามมา จึงก่อเกิดแผนก่อสร้างสวนป่าเบญจกิติ ในระยะที่ ๒-๓ บนพื้นที่ ๒๕๙ ไร่ บริเวณใจกลางกรุง

ภายใต้แนวคิดการสืบสานพระราชปณิธานในพระบาทสมเด็จพระ พระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดช

สำหรับโครงการพัฒนาป่าเบญจกิติจะรวมป่าทั้งหมด ๖ ประเภทไว้ในสวนเดียว ได้แก่ ป่าชายเลน ป่าไม้ดิบแล้ง ป่าไม้วนเกษตรสวนบ้าน ป่าไม้ดิบ ป่าไม้ดิบลุ่มต่ำและป่าไม้บึงน้ำจืด โดยการดำเนินการแบ่งออกเป็น ๓ ส่วน ส่วนแรกเป็นพื้นที่ทางธรรมชาติจะมี บึงน้ำ ๔ บึง เป็นพื้นที่หนองน้ำให้กับเมืองและกักเก็บน้ำไว้ใช้ในหน้าแล้งได้ถึง ๑๒๘,๐๐๐ ลูกบาศก์เมตร รวมทั้งเป็นบ่อพักน้ำลดปัญหาน้ำท่วมขังและช่วยบำบัดน้ำเสียได้มากกว่า ๑,๖๐๐ ลูกบาศก์เมตรต่อวัน ซึ่งบึงที่ ๓ จะมีลักษณะเป็นเนินดินสูงมีเกาะของต้นไม้เล็กๆ รายล้อมด้วยน้ำ เป็นการเก็บรักษาดินไม้เพิ่มความชุ่มชื้นให้กับดิน และยังมีพื้นที่สีเขียวอุดมไปด้วยพรรณไม้นานาพันธุ์ มีต้นไม้เดิม ๑,๗๓๓ ต้น และต้นไม้ที่ลงใหม่ ๗,๑๕๕ ต้น กลายเป็นสวนพองน้ำที่ทำหน้าที่ช่วยหนองน้ำในช่วงหน้าฝน และใช้พืชบำบัดน้ำไปพร้อมๆ กัน ทั้งการเลือกต้นไม้ไปจนถึงการออกแบบสวนให้น้ำได้ดื่ม ก็เป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยลดภาระการบำรุงรักษาป่าในระยะยาวได้.

ส่วนที่สองเป็นพื้นที่เส้นทางให้ประชาชนได้สัญจรมีทางเดินลัดเลาะในธรรมชาติ ๕.๘ กม. เส้นทางวิ่ง ๒.๘ กม. และเส้นทางจักรยาน ๓.๔ กม. ส่วนสุดท้ายเป็นพื้นที่อาคาร อาคารกีฬาในร่ม ที่ถูกปรับปรุงจากโกดังเก็บใบยาสูบ อาคารพิพิธภัณฑ์ ที่ถูกปรับปรุงจากโรงงานผลิตยาสูบ สามารถรองรับผู้ชมได้กว่า ๓,๐๐๐ คน มีลานกิจกรรมกลางแจ้งและอัฒจันทร์ขนาดใหญ่ รองรับการใช้งานได้มากถึง ๑๕,๐๐๐ คน มีศูนย์การเรียนรู้สวนป่าคนเมือง พิพิธภัณฑ์เฉลิมพระเกียรติ

นอกจากนี้จะมีเส้นทางสกายวอล์กสูงจากพื้นประมาณ ๔-๘ เมตร เชื่อมต่อการเข้าถึงเมืองให้ประชาชนได้เที่ยวชมความงดงามของความหลากหลายทางชีวภาพ ตีมนำไปกับบรรยากาศธรรมชาติอันแสนร่มรื่น ซึ่งจะมีจุดเชื่อมกับสะพานเขียวสวนลุมพินีและจะมีการสร้างเส้นทางเชื่อมต่อสวนสาธารณะในพื้นที่ใกล้เคียง นับว่าเป็นสวนสาธารณะที่มากด้วยประโยชน์มีครบทุกฟังก์ชันและทุกคนสามารถเข้าถึงได้

๔.๓ รูปแบบการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนในเมืองไทยที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

๔.๓.๑ การวิเคราะห์ข้อมูลทัศนคติของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวคิดสวนสาธารณะแบบยั่งยืนเอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ด้วยแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง ด้วยเทคนิค การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามคุณลักษณะข้อมูล ได้ดังนี้

๑. ประเด็นคำถามเกี่ยวกับความหมาย หรือลักษณะแนวคิดการออกแบบและพัฒนา แบบยั่งยืนในสวนสาธารณะ เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตารางที่ ๔.๑๘ การวิเคราะห์ความหมาย ลักษณะแนวคิดการออกแบบและพัฒนาแบบยั่งยืนในสวนสาธารณะเอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ผลการวิเคราะห์ความหมาย ลักษณะแนวคิดการออกแบบและพัฒนาแบบยั่งยืนในสวนสาธารณะเอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๑	วิธีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สามารถสงวนรักษาทรัพยากรธรรมชาติของพื้นที่สวนสาธารณะ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างสรรค์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๒	สวนสาธารณะที่สามารถเป็นพื้นที่ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยอาศัยระบบการทำงานของสวนที่มีผลลัพธ์ ไม่มีผลกระทบต่อความเสียหายของทรัพยากร ในอนาคต
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๓	สวนสาธารณะที่สามารถดำรงอยู่ได้นานๆ โดยมีบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม พร้อมๆกับการบริหารจัดการ การดูแลรักษาสวนสาธารณะ ซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนรวมถึงการลดค่าใช้จ่าย ในการดูแลรักษาสวน และในด้านภาพลักษณ์เชิงภูมิทัศน์ของสภาพแวดล้อม โดยรวมถึงกระบวนการทางธรรมชาติด้วย
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๔	การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของสวนสาธารณะสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ยังคงวิเคราะห์ความเป็นมา หรือ รากเหง้าของพื้นที่นั้นๆ ทั้งในแง่ทรัพยากรและวัฒนธรรม รวมถึงการบริหารจัดการ ดูแลรักษาสวนสาธารณะที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน

๒. ความนิยมในการออกแบบและการพัฒนางานภูมิทัศน์ภายใต้แนวคิดแบบยั่งยืนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในแวดวงงานสายวิชาชีพ (professional practice) ในประเทศไทย

ตารางที่ ๔.๑๙ ผลการวิเคราะห์ความนิยมในการออกแบบและการพัฒนางานภูมิทัศน์ภายใต้แนวคิดแบบยั่งยืนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในแวดวงงานสายวิชาชีพ (professional practice) ในประเทศไทย

ผลการวิเคราะห์ความนิยมในการออกแบบและการพัฒนางานภูมิทัศน์ภายใต้แนวคิดแบบยั่งยืนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ในแวดวงงานสายวิชาชีพ (professional practice) ในประเทศไทย
--

นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๑	ในประเทศไทยการคำนึงถึงเรื่องการออกแบบและพัฒนาแบบยั่งยืนเื่อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการริเริ่มขึ้นแล้วเมื่อเปรียบเทียบกับสมัยก่อน แต่ยังไม่แพร่หลายเท่าใดนัก
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๒	แบ่งระยะช่วงเวลาการปฏิบัติงานได้ ๒ ส่วน คือ ๑.ช่วงการออกแบบและการก่อสร้าง การคำนึงถึงเรื่องการออกแบบและพัฒนาแบบยั่งยืนเื่อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีน้อย เพราะข้อจำกัดทางด้านระยะเวลาและเงินทุน ในการก่อสร้าง ๒.ช่วงหลังการก่อสร้างเสร็จ การคำนึงถึงเรื่องการออกแบบและพัฒนาแบบยั่งยืนเื่อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จะมีบ้าง ในเรื่องการดูแลรักษาที่เน้นการเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาที่น้อยที่สุด
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๓	การคำนึงถึงเรื่องการออกแบบและพัฒนาแบบยั่งยืนเื่อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ยังมีน้อยอยู่
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๔	การคำนึงถึงเรื่องการออกแบบและพัฒนาแบบยั่งยืนเื่อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ยังมีน้อยอยู่

๓. ตัวอย่างประสบการณ์ในการออกแบบโครงการภูมิทัศน์ที่ใช้แนวคิดยั่งยืน

ตารางที่ ๔.๒๐ ผลการวิเคราะห์โครงการภูมิทัศน์ที่ใช้แนวคิดยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์โครงการภูมิทัศน์ที่ใช้แนวคิดยั่งยืนเื่อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๑	โครงการสวนสาธารณะภายในรีสอร์ทที่ประเทศเม็กซิโก ลักษณะพื้นที่ด้านหลังเป็นภูเขาด้านหน้าติดทะเล มีร่องน้ำไหลผ่านพื้นที่ และ บริบทด้านข้างเป็นรีสอร์ทและที่อยู่อาศัย การออกแบบสวนสาธารณะ โดยการปลูกพืชพรรณท้องถิ่น ใช้ต้นไม้เป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสารวัฒนธรรมในเชิงของการท่องเที่ยว ในการบำบัดน้ำ เพิ่มกิจกรรมในการ เรียนรู้จากระดับน้ำสูงต่ำ และออกแบบทางเดินริมน้ำ
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๒	ยังไม่มีโครงการที่เกี่ยวกับการออกแบบยั่งยืนโดยตรง แต่โดยส่วนมาก โครงการภูมิทัศน์ที่ท่าจะเกี่ยวข้องกับประเด็นความยั่งยืน ซึ่งเป็นเรื่อง การเสียค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาที่น้อยที่สุด โดยใช้ การเลือกพรรณไม้ที่ไม่ต้องการการดูแลรักษามาก การออกแบบระบบรับน้ำ เป็นต้น
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๓	โครงการปรับปรุงสวนสาธารณะ จังหวัดระนอง โดยร่วมกับกรมธรณี วิทยา ลักษณะพื้นที่เดิมเป็นเหมือง และอยู่รอบนอกของตัวเมือง ปัญหาของพื้นที่เนื่องจาก สวนสาธารณะมีสภาพทรุดโทรมเนื่องจาก ขาดคนในการดูแลสวน

	ดังนั้นแนวความคิดในการปรับปรุงสวนนี้ จึงจำกัดการดูแลรักษาพื้นที่ โดยพื้นที่ที่มีการดูแลรักษามากจะเป็นพื้นที่ ที่มีการใช้งานของผู้ใช้ค่อนข้างสูง เช่น พื้นที่ทางเข้า พื้นที่ปิกนิก ที่จอดรถ ศาลา และสวนสมุนไพร โดยให้โรงเรียนที่ใกล้เคียงกับพื้นที่สวนมาช่วยดูแลรักษาส่วนของสวนสมุนไพร ส่วนพื้นที่ที่เหลือ ออกแบบให้ไม่ต้องมีการดูแลรักษามากและยังคงสภาพเดิมของพื้นที่ไว้ โดยการปลูกพืชพรรณท้องถิ่น และสร้างทางเดินไปยังชายชุมเห็ด และปักป้าย ของเขตทางเดิน
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๔	โครงการสวนสาธารณะเฉลิมพระเกียรติ ที่วัดเฉลิมพระเกียรติ จังหวัด นนทบุรี โดยมีแนวความคิดในการพัฒนาให้เป็นสวนที่แสดงถึงความ เป็นไทย สะท้อนถึงชนชั้นกษัตริย์ เช่น พลับพลา ศาลาไทยประเพณี รวมถึงการดำเนินชีวิตของคนไทยในอดีต เช่น ทำนน้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการเก็บรักษา บริบทพื้นที่เก่าในพื้นที่สวน คือ ท้องร่องน้ำ เพราะ พื้นที่เดิมเป็นสวนทุเรียน และต้นไม้พันธุ์เดิมที่อยู่ภายในสวน สรุปล แล้วลักษณะทางกายภาพโดยรวมจะแสดงถึงความต่อเนื่องจากอดีต ทางด้านศิลปกรรม วิธีการวางผัง และทางด้านพืชพรรณ

๔. ทักษะของผู้ใช้งาน (users) ในประเทศไทยที่มีต่อแนวคิดการออกแบบและพัฒนาแบบยั่งยืนในงานภูมิทัศน์ หรือสวนสาธารณะที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตารางที่ ๔.๒๑ ผลวิเคราะห์ทัศนคติของผู้ใช้งาน (users) ในประเทศไทยที่มีต่อแนวคิดการออกแบบและพัฒนา แบบยั่งยืนในงานภูมิทัศน์ หรือสวนสาธารณะที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ผลวิเคราะห์ทัศนคติของผู้ใช้งาน (users) ในประเทศไทยที่มีต่อแนวคิดการออกแบบและพัฒนาแบบยั่งยืนในงานภูมิทัศน์ หรือสวนสาธารณะที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๑	ผู้ใช้งานยังเข้าใจได้น้อย ต้องบอกถึงจะรู้
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๒	คนไทยสามารถเข้าใจได้ง่ายแต่ยังไม่มากพอ โดยหากคิดผู้ใช้งานในฐานะเจ้าของโครงการหรือลูกค้าจะเป็นเรื่องการลดค่าใช้จ่ายในเรื่องดูแลรักษานานภูมิทัศน์
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๓	ยังมีทัศนคติต่อแนวคิดเกี่ยวกับความยั่งยืนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมน้อย หรือไม่มีความเข้าใจที่มากเพียงพอ
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๔	การตีความลักษณะของความยั่งยืนของสวนสาธารณะที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมกับผู้ใช้งานสวนสาธารณะ หากผู้ใช้ งานตอบสนองพื้นที่ใช้สอยได้ดีแล้ว ก็แสดงถึงความเข้าใจของผู้ใช้งานที่มีต่อการใช้งานของ

	สวนสาธารณะ ทั้งที่สวนสาธารณะดังกล่าวต้องออก แบบพื้นที่ใช้สอยที่เหมาะสมตามบริบทนั้นๆ ทางเข้าออกสะดวก และ เป็นแหล่งศูนย์รวมชุมชน
--	--

๕. สวนสาธารณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์พึงพอใจมากที่สุด

ตารางที่ ๕.๒๒ ผลวิเคราะห์สวนสาธารณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์พึงพอใจมากที่สุด

ผลวิเคราะห์สวนสาธารณะที่ผู้ให้สัมภาษณ์พึงพอใจมากที่สุด	
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๑	๑.Bryan Park, New York เนื่องจากใกล้ที่พักอาศัย ขนาดกำลังเหมาะสม ให้ ความหมายของlandscape ได้ดี ๒. Central Park มีกิจกรรมที่หลากหลาย ๓. สวนลุมพินี มีที่ตั้งที่มีศักยภาพ และความหลากหลายของกิจกรรม
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๒	๑. สวนวชิรเบญจทัศ (สวนรถไฟ) เนื่องจาก มีรูปแบบที่เรียบง่าย และไม่ต้องดูแล รักษามาก ซึ่งประกอบไปด้วย สนามหญ้าขนาดใหญ่ ต้นไม้ใหญ่ ทางเดิน และบึง ดินเพื่อกักเก็บน้ำ แต่หากเพิ่มองค์ประกอบในเรื่องการสื่อความภายในสวนเข้าไป ด้วยก็จะดียิ่งขึ้น ๒. สวนพุทธมณฑล เนื่องจากมีแนวความคิดที่ชัดเจนว่าเป็นสวนเกี่ยวกับ วัฒนธรรมและแนวคิดทางพุทธศาสนา มีส่วนที่เป็นสวนไผ่ ซึ่งแสดงได้ ถึงสัญลักษณ์ทางพุทธศาสนา หากแต่ยังขาดกิจกรรมที่หลากหลาย
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๓	สวนสันติชัยปราการ เพราะมีคนเข้าไปใช้มาก บรรยากาศดี มีการออกแบบที่ เน้นถึงความเป็นสถานที่ของพื้นที่ที่ตั้งและการเข้าถึงที่เหมาะสม
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๔	สวนหลวง ร.๙ เนื่องจากอยู่ใกล้บ้าน มีส่วนที่เป็นธรรมชาติ และมีกิจกรรม ที่ หลากหลาย

๖. ทักษะคตินักออกแบบภูมิทัศน์ที่มีต่อรูปแบบสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานครที่ เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตารางที่ ๕.๒๓ ผลวิเคราะห์ทัศนคติของนักออกแบบภูมิทัศน์ที่มีต่อรูปแบบสวนสาธารณะใน
กรุงเทพมหานคร ที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ผลวิเคราะห์ทัศนคติของนักออกแบบภูมิทัศน์ที่มีต่อรูปแบบสวนสาธารณะในกรุงเทพมหานคร ที่เอื้อต่อการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๑	พิจารณาในเรื่องการออกแบบ สวนสาธารณะในกรุงเทพ มีรูปแบบที่ เรียบง่าย มีการเลือกใช้พืชพรรณไม้ที่มีความเหมาะสม และมีกิจกรรมที่ เกี่ยวกับสุขภาพ มากกว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๒	หากพิจารณาการออกแบบ ลักษณะสวนสาธารณะที่เกิดขึ้นใหม่ ๆ จะมีรูปแบบที่เรียบง่ายมากขึ้น ลดทอนองค์ประกอบย่อยซึ่งเป็นสิ่งประดับประดา เช่น น้ำพุ ประติมากรรม ศาลา ดอกไม้ประดับ เป็นต้น แต่ส่วนมากยังมีปัญหาในการจัดพื้นที่ใช้สอยที่ไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมกับการใช้พื้นที่เพื่อทำกิจกรรมด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๓	สวนสาธารณะในปัจจุบันมีรูปแบบค่อนข้างดีอยู่แล้ว แต่ไม่ใช้ในลักษณะของความยั่งยืน ยกตัวอย่าง เช่น สวนวชิรเบญจทัศ แต่หาทางเข้าออกยาก สวนเบญจกิติ มีลักษณะเป็นสวนแนวใหม่แต่มีผู้ใช้น้อย สวนเฉลิมพระเกียรติ ๖ รอบ พระชนมพรรษา มีการออกแบบพื้นที่ส่วนหนึ่งซึ่งแสดงถึง ปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ น้ำขึ้นน้ำลง
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๔	หากพิจารณาถึงเรื่ององค์ประกอบย่อยภายในสวนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม จะเป็นไปตามยุคสมัยที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่ต้องตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งานได้อย่างเพียงพอ เช่น ม้านั่ง แสงไฟ เป็นต้น

๗. การประยุกต์แนวคิดในการออกแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืน ด้านลักษณะทางกายภาพมาใช้กับสวนสาธารณะที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตารางที่ ๔.๒๔ ผลวิเคราะห์การประยุกต์แนวคิดในการออกแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืน ด้านลักษณะทางกายภาพมาใช้กับสวนสาธารณะที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ผลวิเคราะห์การประยุกต์แนวคิดในการออกแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืน ด้านลักษณะทางกายภาพมาใช้กับสวนสาธารณะที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม	
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๑	กรณีที่เป็นอาคารเอกชน อาจใช้บริเวณพื้นที่สาธารณะ (plaza) หน้า อาคารออกแบบลักษณะของ พื้นทีรับน้ำ (water runoff) ที่มีขนาดเล็ก ได้ ทำหน้าที่เป็นงานศิลปะ และกักเก็บน้ำได้ด้วย ในกรณีที่พื้นที่มี ขนาดใหญ่เพียงพออาจทำให้เป็นพื้นที่กักเก็บน้ำ เพื่อช่วยป้องกันน้ำท่วมในเมือง และช่วยกรองน้ำอีกชั้นหนึ่ง นอกจากนี้ การเลือกใช้วัสดุ เป็นมิตรต่อธรรมชาติ สามารถทำได้เช่นกัน เช่น decomposed granite (D.G) ที่สามารถปลูกต้นไม้ได้และคนเดินได้ และวัสดุปูพื้น เป็นgrass block เป็นต้น ทั้งนี้ การพิจารณาวิธีการต่าง ๆ อาจทำใน ส่วนหนึ่งของพื้นที่สวนทั้งหมด ซึ่งจะมาจากการจัดระดับการใช้งานของกิจกรรมภายในสวนมากกว่า
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๒	หากพื้นที่สวนสาธารณะมีขนาดใหญ่ อาจมีการจัดระดับความเข้มข้น ของการใช้งานพื้นที่ จากส่วนที่เป็นธรรมชาติมาก ๆ ไม่ต้องดูแลรักษา มากไปจนถึงพื้นที่กิจกรรมหลักที่มีการใช้งานสูง และเป็นจุดเด่นของ สวน นอกจากนี้ใน

	การออกแบบต้องมีแนวความคิดของสวนที่มีเอกลักษณ์ สามารถสื่อสารกับผู้ใช้งานได้ เน้นถึงสภาพบริบทและผู้ใช้งาน
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๓	การออกแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืนที่อยู่ภายใต้บริบทของเมือง ไม่จำเป็นต้องมีภาพลักษณ์ที่เป็นธรรมชาติ มาก ๆ อาจแบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งสำหรับการใช้งานที่ค่อนข้างสูง ซึ่งส่วนนี้สามารถนำมาใช้เป็นพื้นที่สำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ อีกส่วนหนึ่งสำหรับธรรมชาติ ไม่ต้องดูแลรักษามาก และต้องเน้นถึงการเข้าถึง ที่มีประสิทธิภาพของสวน ซึ่งโดยส่วนมากแล้วหากเปรียบเทียบจาก กรณีศึกษาสวนสาธารณะแบบยั่งยืนในต่างประเทศ ที่อยู่บริเวณชานเมืองจะมีปริมาณพื้นที่ใช้งานของผู้ใช้งานค่อนข้างต่ำเนื่องจาก ต้องการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมากกว่าปริมาณของผู้ใช้งานผ่านกิจกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๔	การออกแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืนที่อยู่ภายใต้บริบทของเมือง อาจต้องพิจารณาในเรื่อง ระดับความเข้มข้นของกิจกรรม พื้นที่ที่เป็น จุดรวมกิจกรรม อาจพัฒนาให้ตอบรับกับการใช้งานของคนที่เหมาะสม แต่ส่วนหนึ่งของพื้นที่อาจรักษาสภาพพื้นที่เดิมไว้ โดยลักษณะขององค์ ประกอบธรรมชาติ ปรับให้เอื้อกับระบบนิเวศเดิม เช่น การระบายน้ำ ทางเดินลัดเลาะไปตามสภาพธรรมชาติอิงวัสดุพื้นถิ่น ใช้พืชพรรณพื้นถิ่น การปรับลักษณะของภูมิฐานฐานที่ไม่ซับซ้อน ส่วนองค์ประกอบที่ต้องมี การก่อสร้างใหม่ เช่น ลาน ร้านขายของขนาดเล็ก การออกแบบต้องคำนึงถึงการใช้วัสดุที่ทนทาน ราคาไม่แพง ซึ่งทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับแนว ความคิดในการออกแบบหรือความเป็นสถานที่ของแต่ละสวนด้วย แต่ ต้องสอดคล้องกับการใช้งานหรือกิจกรรมในปัจจุบัน นอกจากนี้การออกแบบสวนโดยทั่วไปต้องสอดคล้องกับระบบผังเมืองได้อย่างเหมาะสม ในแง่การเข้าถึง และตำแหน่งที่ตั้งรวมถึงรองรับการเปลี่ยนแปลงบริบท ของเมือง และกิจกรรมของผู้ใช้งาน ให้มีความยืดหยุ่น

๘. ขนาดพื้นที่สวนสาธารณะกับผลกระทบต่อการออกแบบลักษณะทางกายภาพ กิจกรรม และการบริหารจัดการภายใต้แนวคิดยั่งยืน

ตารางที่ ๔.๒๕ ผลการวิเคราะห์ขนาดพื้นที่สวนสาธารณะกับผลกระทบต่อการออกแบบลักษณะทางกายภาพ กิจกรรม และการบริหารจัดการภายใต้แนวคิดยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์ขนาดพื้นที่สวนสาธารณะกับผลกระทบต่อการออกแบบลักษณะทางกายภาพ กิจกรรม และการบริหารจัดการภายใต้แนวคิดยั่งยืน	
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๑	ขนาดพื้นที่สวนสาธารณะมีผลต่อการออกแบบลักษณะทางกายภาพ ภายใต้แนวคิดยั่งยืนแน่นอน ในกรณีสวนสาธารณะที่มีขนาดเล็ก ผู้ใช้งานอาจเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดนี้ได้ไม่ชัด ออกแบบในแง่การใช้

นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๒	โดยทั่วไปขนาดพื้นที่สวนที่แตกต่างกัน มีผลให้ลักษณะการออกแบบ zoning แตกต่างกันไปอยู่แล้ว แต่หากพิจารณาภายใต้แนวคิดความ ยั่งยืน การออกแบบต้องคำนึงถึงลักษณะบริบทโดยรอบมากกว่า เนื่องจากในแนวคิดของความยั่งยืนสามารถประยุกต์ได้ในหลายแง่มุม ไม่สามารถเอาหลักการเดียวมาใช้ได้กับทุกที่ แต่ถ้าพิจารณาโดยรวม หากเป็นสวนที่มีขนาดเล็ก จะต้องออกแบบให้มีความกะทัดรัด ส่วนการใช้ wet land จะต้องทำในพื้นที่สวนที่มีขนาดใหญ่เพียงพอ
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๓	เป็นเรื่องที่พูดยาก ลักษณะของสวนสาธารณะภายใต้แนวคิดแบบ ยั่งยืน ขึ้นอยู่กับทำเลที่ตั้งและลักษณะการใช้งานมากกว่า ยกตัวอย่าง เช่น สวนลະແວกบ้านในประเทศนิวซีแลนด์ ลักษณะทางกายภาพแทบ จะไม่ได้ทำอะไรเลย เพราะรองรับการใช้งานของผู้ใช้งานที่ไม่มาก ซึ่ง ลักษณะนี้อาจเรียกว่า สวนสาธารณะแบบยั่งยืนได้ เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษาสวนต่ำมาก ๆ หากพิจารณาลักษณะกายภาพ โดยรวม ส่วนของ soft scape ควรใช้พืชพรรณท้องถิ่น แล้วปล่อยให้ เติบโตตามธรรมชาติ และไม่ต้องดูแลรักษา
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๔	หากพิจารณาโดยทั่วไป ย่อมมีความแตกต่างกัน กล่าวคือ สวนสาธารณะระดับเมือง จะเน้นถึงความสอดคล้องระหว่างสวนสาธารณะกับระบบ ผังเมือง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการเดินทางเข้าถึง ตำแหน่งที่ตั้ง พื้นที่กิจกรรมนั้นต้อง รองรับคนทั้งเมือง (รัฐมีการให้บริการกว้าง) และมีกิจกรรมที่หลากหลาย ส่วนสวนระดับย่านนั้น การเข้าถึงไม่จำเป็นต้องสัมพันธ์กับเส้นทางหลักของเมือง แต่อาจอยู่ในเส้นทางรองลงมา ผู้ใช้งานมาจากพื้นที่ บริเวณรอบ ๆ สวนนั้นและลักษณะกิจกรรมรองรับและตอบสนองผู้ใช้ งานบริเวณนั้นอย่างเหมาะสม

๙. ทศนคติเกี่ยวกับความสำคัญของการให้ความรู้หรือการสื่อความ(interpretation) และวิธีการสื่อความภายในสวนสาธารณะ

ตารางที่ ๔.๒๖ ผลวิเคราะห์ทศนคติเกี่ยวกับความสำคัญของการให้ความรู้หรือการสื่อความ(interpretation) และวิธี การสื่อความภายในสวนสาธารณะ

ผลวิเคราะห์ทัศนคติเกี่ยวกับความสำคัญของการให้ความรู้หรือการสื่อความ (interpretation) และวิธีการสื่อความภายในสวนสาธารณะ	
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๑	การให้ความรู้แก่ผู้ใช้งานเป็นสิ่งสำคัญ ผู้ใช้งานจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ แสดงว่าสวนสาธารณะแบบยั่งยืนประสบผลสำเร็จหรือไม่ การออกแบบ กับการสื่อสารต้องไปด้วยกัน ส่วนวิธีการในการสื่อความ กรณีพื้นที่โรง งานอุตสาหกรรม ใช้โครงสร้างเดิม หรือพื้นที่ท่าเรือเก่า ที่ประเทศจีน ซึ่งใช้โครงสร้างของส่วนหนึ่งของท่าเรือเป็นส่วนประกอบหนึ่งในการออกแบบสวนสาธารณะ ลักษณะภูมิทัศน์ และองค์ประกอบย่อยอื่น ๆ ซึ่งสิ่ง เหล่านี้บ่งบอกถึงประวัติศาสตร์ของพื้นที่นั้น ๆ ทำให้เกิดกระบวนการ ตั้งคำถามแก่ผู้ใช้งาน เกิดการเรียนรู้ในการหาคำตอบด้วยตนเอง
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๒	มีความจำเป็น สวนสาธารณะควรมีแนวคิด หรือเนื้อหาที่สามารถสื่อสาร กับผู้ใช้งานได้ ซึ่งทำให้ผู้ใช้งานได้เรียนรู้อะไรบ้างจากสวนหาก พิจารณาถึงวิธีการในการสื่อความ นักออกแบบควรพิจารณาในเรื่อง ทฤษฎีความงาม กล่าวคือควรออกแบบให้ผู้ใช้งานรู้สึกประทับใจใน ความงามของธรรมชาติและเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ผู้ใช้งานถึงได้ อยากเรียนรู้ไปเอง ไม่ใช่แค่ใช้วิธีการปกป้องอย่างผิวเผิน
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๓	มีความจำเป็นการสื่อความอาจออกมาในรูปแบบของป้ายที่มีความน่า สนใจ เช่น การสลักลงในวัสดุ การทำเป็นแบบ ๓ มิติ เป็นต้น ส่วนเนื้อหา สื่อความขึ้นอยู่กับเนื้อหาภายในสวนที่ผู้ออกแบบต้องการให้ผู้ใช้งานรับรู้ รูปแบบการสื่อความที่น่าสนใจ เช่น โครงการ Garden Walk Project ของประเทศสิงคโปร์ของหน่วยงานดูแลสวนสาธารณะของรัฐบาล ให้ เจ้าหน้าที่พาให้ผู้ใช้งานเดินชมสวน พร้อมทั้งบรรยายความรู้ต่าง ๆ ภายในสวน รวมถึงแจกหนังสือระลึก
นักออกแบบภูมิทัศน์ คนที่ ๔	ในประเด็นการให้ความรู้ หรือวิธีการสื่อความ อาจทำได้โดยวิธีโดยตรง คือการติดป้ายให้ความรู้ ส่วนอีกวิธีหนึ่ง คือการออกแบบพื้นที่สำหรับ กิจกรรมเพื่อเป็นจุดดึงดูดให้คนเข้ามาทำกิจกรรมภายในสวน แล้วได้ รับรู้ว่าสวนนี้มีประโยชน์และทำอะไรได้ เช่น ออกแบบพื้นที่สำหรับกิจกรรมครอบครัว พื้นที่สำหรับโรงเรียนจัดโปรแกรมให้เด็กนักเรียนมาทำ กิจกรรมภายในสวน นอกจากนี้การบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วม ชุมชนภายในพื้นที่ รวมถึงการเฝ้าระวังหรือการออกแบบ แต่ต้องมีผู้ที่ มีความรู้จากทางภาครัฐเข้ามาช่วยด้วย ก็เป็นการให้ความรู้แก่คนใน ชุมชนในอีกทางหนึ่ง

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแนวคิดสวนสาธารณะแบบยั่งยืนในการออกแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืนภายใต้บริบทเมือง ซึ่งในที่นี้หมายถึง กรุงเทพมหานคร สรุปได้ว่าแนวคิดสวนสาธารณะแบบยั่งยืนนั้น มีลักษณะที่สวนสาธารณะสามารถดำรงอยู่ได้ในระยะยาว โดยมีความสัมพันธ์กับบริบทที่สวนสาธารณะนั้น ๆ ตั้งอยู่ ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ระบบ

นิเวศน์เดิม และผู้ใช้งาน รวมถึงการสอดคล้องกับตำแหน่งที่ตั้งและการเข้าถึงที่มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยการบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนและไม่สิ้นเปลืองในการดูแลรักษา ส่วนลักษณะทางกายภาพทางด้านขนาดของสวนสาธารณะแบบยั่งยืนนั้น ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่าขนาดพื้นที่สวนที่แตกต่างกัน ย่อมมีผลทำให้การออกแบบการจัดพื้นที่ใช้สอยแตกต่างกันอยู่แล้ว แต่หากพิจารณารูปแบบขององค์ประกอบทางกายภาพของสวนภายใต้แนวคิดยั่งยืนนั้นไม่สามารถชี้เฉพาะตามขนาดได้ เพราะการออกแบบสวนสาธารณะแบบยั่งยืนนั้นขึ้นอยู่กับสภาพบริบท และการใช้งานมากกว่า การใช้องค์ประกอบทางกายภาพภายในสวนให้สอดคล้องกับระบบนิเวศน์เดิม และไม่สิ้นเปลืองในการดูแลรักษา เช่น การใช้พืชพรรณท้องถิ่น การปรับลักษณะของภูมิฐานที่ไม่ ซับซ้อน การใช้วัสดุที่ไม่เกิดมลพิษ การออกแบบพื้นที่รับน้ำภายในสวน เป็นต้น

การจัดพื้นที่ใช้สอย สำหรับกิจกรรมต่างๆ ภายในสวน ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่า ควรคำนึงถึงระดับการใช้งานที่รองรับ การใช้งานที่แตกต่างกัน โดยอาจแบ่งพื้นที่ส่วนหนึ่งสำหรับการใช้งานค่อนข้างสูงรองรับกิจกรรมหลักและอีกส่วนหนึ่งสำหรับพื้นที่ที่ธรรมชาติที่รักษาสภาพเดิมของพื้นที่ไว้ ซึ่งกำหนดการใช้งานไม่ สูงมาก นอกจากนี้การออกแบบสวนต้องมีแนวคิดของสวนที่มีเอกลักษณ์สามารถสื่อสารกับผู้ใช้งาน ได้ในด้านคุณค่าของธรรมชาติและความเป็นมาของพื้นที่ โดยวิธีสื่อความอาจออกมาในรูปแบบ ป้ายสื่อสารที่มีความน่าสนใจ องค์ประกอบทางกายภาพภายในสวนที่ผสมผสานกับกิจกรรมที่ทำ ในสวน เป็นต้น

นอกจากนี้กระแสความนิยมในการออกแบบงานภูมิทัศน์อาจต้องคำนึงถึงแนวความคิดแบบยั่งยืนในแวดวงงานสายวิชาชีพในประเทศไทย และทัศนคติของผู้ใช้งานที่มีต่อแนวคิด ดังกล่าว ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่า การออกแบบและทัศนคติที่มีต่อแนวความคิดแบบยั่งยืนในงาน ภูมิทัศน์ยังมีไม่มากและไม่แพร่หลายมากนัก

รูปแบบการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษาสวนลุมพินี

โครงการปรับปรุงสวนลุมพินี ในวาระครบรอบ ๑๐๐ ปี" เกิดขึ้นเนื่องในโอกาสที่ปี ๒๕๖๘ นี้สวนลุมฯ จะมีอายุครบ ๑๐๐ ปี โดยมีจุดประสงค์ที่จะฟื้นฟูสวนลุมฯ ให้กลับมามีชีวิตชีวา ตอบสนองวิถีชีวิตในยุคใหม่ และเพิ่มความหลากหลายให้มากขึ้น ทั้งความหลากหลายด้านกิจกรรม วัฒนธรรม และผู้คน สร้างภาพลักษณ์ที่ร่วมสมัยทั้งยังตั้งเป้าว่าจะเป็นสวนสาธารณะระดับโลก ย้อนความเป็นมาของสวนลุมพินี - เป็นสวนสาธารณะแห่งแรกของประเทศไทย เปิดครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๔๖๘ โดยเกิดขึ้นจากรัชกาลที่ ๖ ทรงพระราชดำริให้จัดงาน "สยามรัฐพิพิธภัณฑ์" บนที่ดินทุ่งศาลาแดง ที่ดินส่วนพระองค์ เป็นการเฉลิมฉลองวโรกาสที่พระองค์ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๑๕ ปี เพื่อจัดแสดง

สินค้าไทย งานหัตถกรรม กีฬาต่าง ๆ เปรียบเสมือนเป็นงาน Expo ของไทยเลยทีเดียว ซึ่งสุดท้ายแล้วงานดังกล่าวก็ไม่ได้จัดขึ้นเนื่องจากการสวรรคตของพระองค์ จึงได้เปลี่ยนให้เป็นสวนสาธารณะสำหรับประชาชนแทนในสมัยรัชกาลที่ ๗ ในปัจจุบัน การเข้าใช้งานในสวนลุมพินีจะตกอยู่ที่ ๑๐,๐๐๐ คน



โครงการ แบ่งการดำเนินงานเป็น ๓ ระยะ ดังนี้

ระยะที่ ๑ - ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคในสวน

ระยะที่ ๒ - พัฒนาและสร้างพื้นที่เรียนรู้ต่าง ๆ

ระยะที่ ๓ - พัฒนาพื้นที่ที่ไม่ได้ใช้งาน

โดยจากหนังสือที่กทม. แจ้งงบในการดำเนินโครงการปรับปรุงสวนลุมฯ นี้ ระบุว่า มีวงเงินค่าใช้จ่าย ๑,๗๐๐ ลบ. (จากเดิมประเมินไว้ ๑,๐๐๐ ลบ.) ในการปรับปรุงระยะที่ ๑ นั้น แต่เดิมมีการวางแผนไว้แล้ว แต่เนื่องจากมีโครงการพัฒนสวนลุมฯ ครบรอบ ๑๐๐ ปี จึงได้ชะลอระยะที่ ๑ ให้เริ่มพร้อมกับโครงการเลย ซึ่งขณะนี้ได้รับงบประมาณ ๑๕๙ ลบ. เพื่อเริ่มปรับปรุงระยะที่ ๑ แล้ว โดยมีการปรับปรุงพื้นที่ดังนี้ ถนนแกนกลางสวนลุมฯ ที่เชื่อมระหว่างประตูด้านถนนพระราม ๔ บริเวณลานพระบรมราชานุสาวรีย์ รัชกาลที่ ๖ ประตูทางเข้าสวนด้านถนนวิฑู โดยปรับปรุงให้มีลักษณะเป็นทางเดิน, วังที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ปรับปรุงโครงการพื้นฐาน และสาธารณูปโภคภายในสวนฯ

ระยะที่ ๒ และระยะที่ ๓ ยังไม่มีความคืบหน้าเพิ่มเติม ส่วนอื่น ๆ อยู่ในระหว่างการออกแบบและรับฟังความเห็นจากประชาชน คาดว่าออกแบบเสร็จและเริ่มก่อสร้างปลายปี ๒๕๖๖ สร้างเสร็จ ๒๕๖๗



๕ แนวคิด พัฒนาสวนลุมฯ

นอกจากออกแบบเพื่อแก้ปัญหาข้างต้นแล้ว ทาง Landprocess ยังต้องการให้สวนลุมฯ เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลาย เหมาะกับประชาชนทุกเพศทุกวัย และยังคงความเป็นประวัติศาสตร์เดิมเอาไว้ได้ จึงสะท้อนออกมาเป็นแนวคิดใหม่ ๕ ข้อ ดังนี้

๑. ประวัติศาสตร์ (History) ยึดแกนเดิมเป็นหลักเพิ่มเรื่องราว เช่น เพิ่มชื่อถนนสวนลุม๑๐๐ ปี
๒. พื้นที่ผสานความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural integration) ต้องการให้สวนลุมเป็นพื้นที่แหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรม ในโซนตึกที่ไม่ได้ใช้งาน เช่น หอสมุด และเรียนรู้เรื่องธรรมชาติ นก ต้นไม้ นิเวศวิทยาเมือง
๓. ตอบสนองความต้องการนันทนาการยุคใหม่ (Modern Recreation) ปัจจุบันการออกกำลังกายมีหลายรูปแบบ เดิมเป็นไทเก๊ก วิ่ง โดยมีแนวคิดที่อยากเพิ่มรูปแบบการออกกำลังกายที่

หลากหลายมากขึ้น เช่น Paddle Board คายัก เซิร์ฟสเก็ต แก้ปัญหาเรื่องทางเดินและทางจักรยาน ที่ต้องสลับกันใช้โดยทำเส้นทางใหม่ขึ้นให้แยกกันเป็นส่วน

๔. ออกแบบสำหรับผู้ใช้ทุกคน (Inclusive Design) มีแนวคิดออกแบบเพื่อทุกคน ตั้งแต่คนแก่ คนพิการ รวมถึงคนไร้บ้านด้วย ซึ่งจะรองรับคนกลุ่มนี้ถึง ๓๐๐ - ๔๐๐ คน ทำห้องน้ำที่ตอบโจทย์คนทุกเพศได้

๕. การเปลี่ยนแปลงสภาวะภูมิอากาศ (Climate Action Park) ต้องการสร้างภาวะที่ธรรมชาติฟื้นฟูตัวเองได้ (Regenerative City) มีพืชพันธุ์หลากหลายชนิด มีแนวคิด Urban Farming ให้คนมาเช่าที่ปลูกขายเองได้



ภายใต้โครงการปรับปรุงสวนลุมพินีฯ กทม. ได้เสนอขอรับการอุดหนุนจากรัฐบาลอีก ๒ โครงการ ประกอบด้วย

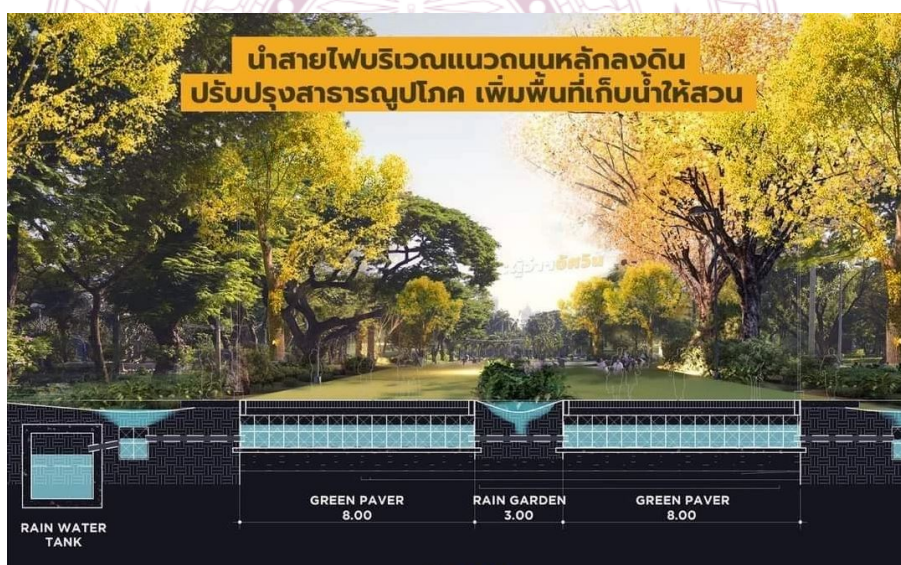
๑. โครงการก่อสร้างอาคารจอดรถสวนลุมพินีบนดิน ๒ ชั้น ใต้ดิน ๔ ชั้น ซึ่งจอดรถได้ ๘๐๐ คัน วงเงิน ๑,๖๐๐ ล้านบาท โดยที่จอดรถนี้จะอยู่นอกเขตสวนลุมฯ เพื่อให้ใช้พื้นที่ภายในสวนลุมได้มากขึ้น

๒. โครงการปรับปรุงเร่งด่วนในการเชื่อมสวนเบญจกิติและสวนลุมพินี วงเงิน ๕๐๐ ล้านบาท ซึ่งโครงการนี้จะมีการสร้างหอชมเมืองสูง ๕ ชั้น ทางลาดรูปหอยโข่ง และทางเชื่อมไปยังสวนเบญจกิติ

ปรับปรุงทางจักรยาน - ทางวิ่ง เชื่อมไปยังสะพานเขียว - สวนเบญจกิติ



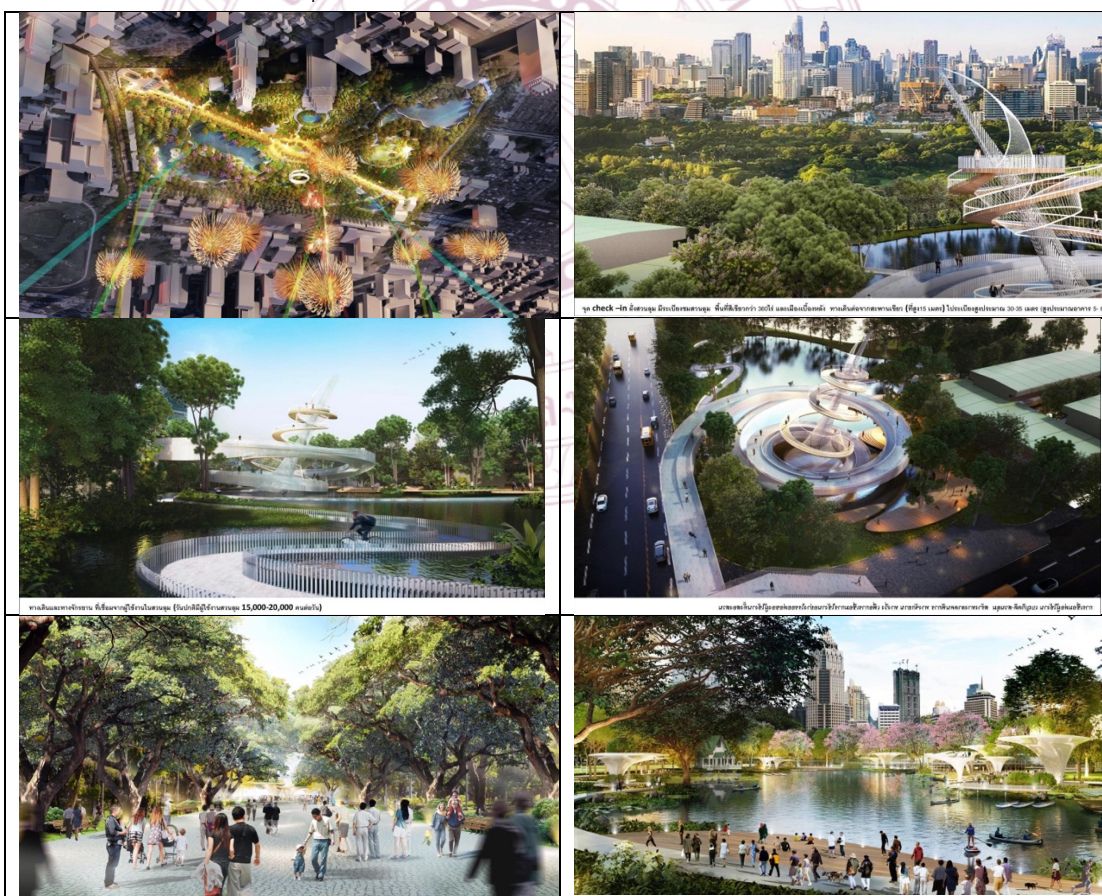
นำเสาไฟฟ้าลงดิน เพิ่มพื้นที่เก็บน้ำให้สวน

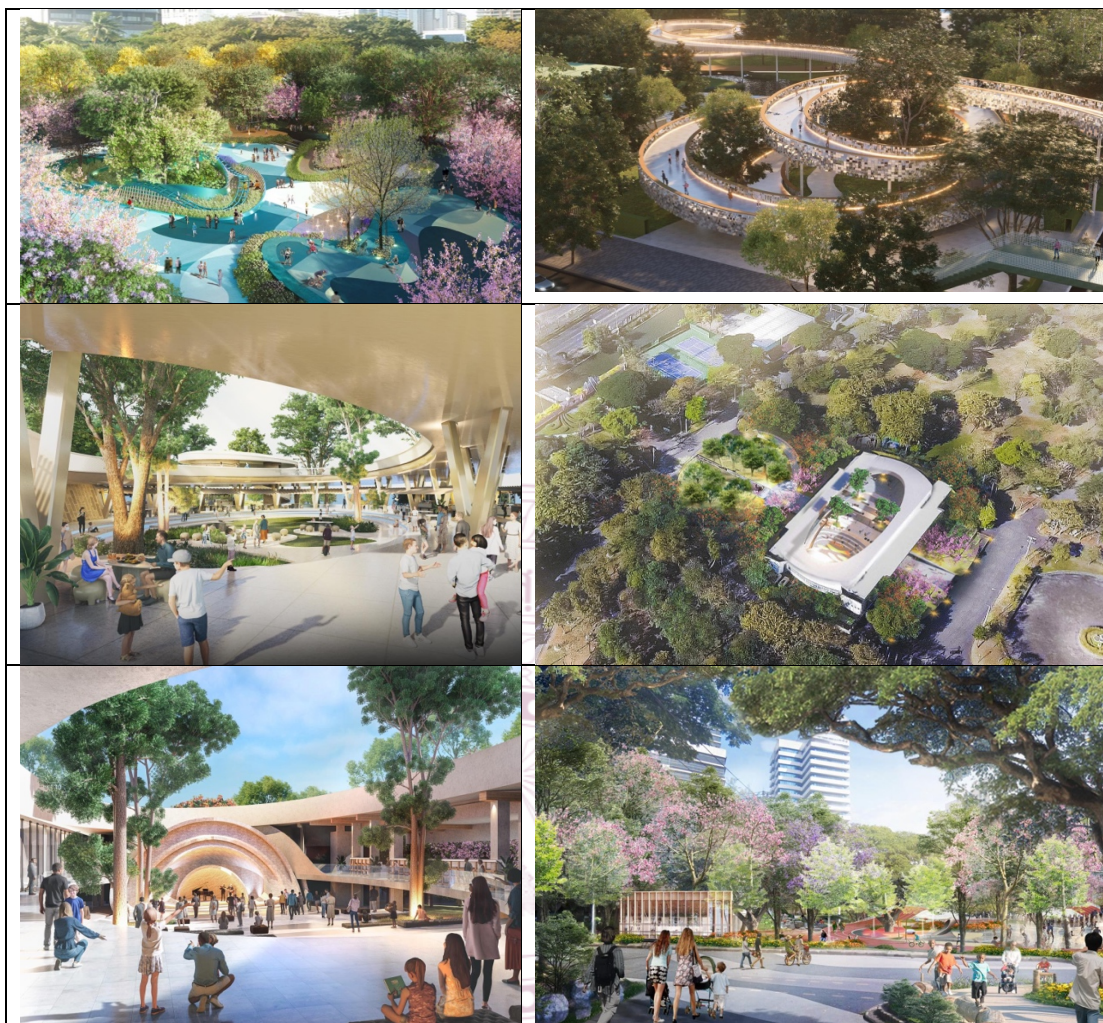


เพิ่มพื้นที่จอดรถใต้ดิน ๕๐๐ คัน เพื่อให้รองรับจำนวนผู้ใช้งานได้มากขึ้น



ภาพจำลองบรรยากาศสวนลุมฯ โฉมใหม่





ที่มา Realist <https://thelist.group/realist/blog/โครงการ-สวนลุม-๑๐๐-ปี>

ถือเป็นการปรับปรุงครั้งใหญ่ของ “สวนลุมพินี” สำหรับโครงการฉลอง ๑๐๐ ปี ภายในปี ๒๕๖๘ การปรับปรุงสวนลุมพินีเริ่มต้นจากการดึงเอาภูมิสถาปนิกไทยชื่อดังมาออกแบบปรับปรุงสวน ลุมฯ จ้างบริษัทสถาปนิกออกแบบและพัฒนาพื้นที่ โดยกำหนดการปรับปรุงภายใต้ ๕ แนวคิดใหม่ ของสวนลุมพินี คือ ประวัติศาสตร์, พื้นที่ผสมผสานความหลากหลายทางวัฒนธรรม, Modern Recreation, การออกแบบสำหรับผู้ใช้ทุกคน และ Climate Action Park

การปรับปรุงพัฒนาเริ่มต้นจาก ๕ พื้นที่ อันได้แก่

๑. ปรับพื้นที่สร้างกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมของเมือง ให้กลายเป็นพื้นที่การแสดง ศิลปะ และ แหล่งเรียนรู้ บริเวณลานอาคารบันเทิง ปรับพื้นที่เวทีการแสดง โดยให้มีที่นั่งชมเป็นรูปวงกลม สามารถรองรับผู้ใช้งานกว่า ๒๕,๐๐๐ คน ตรงบริเวณลานเกษตรเมืองก็จะเพิ่มพันธุ์ไม้ ดอกไม้ตลอด แนว รวมถึงมีพื้นที่สำหรับผู้คนได้นั่งพักผ่อนหย่อนใจมากขึ้น

๒. พัฒนาพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน ในส่วนนี้จะเน้นไปที่การปรับปรุงสวนป่าเพื่อการเรียนรู้ ธรรมชาติ มีพื้นที่ป่าลักษณะต่างๆ มีน้ำตกจำลองระบบนิเวศ ลดปัญหาสภาพแวดล้อมของเมืองอย่าง ปัญหาฝุ่นด้วย

๓. พื้นที่ทำกิจกรรมที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นศูนย์กีฬา ลานหญ้า ลานสำหรับสัตว์เลื้อย ลาน ศิลปะ และลานกิจกรรมสันทนาการต่างๆ เตรียมที่จะปรับพื้นที่ทางเดิน ทางวิ่ง และทางจักรยาน รวมไปถึงศาลาพักผ่อนวิง ที่สามารถพาเพื่อนที่เป็นคนพิการทางสายตามาวิ่งออกกำลังกายในส่วนได้ ด้วย

๔. การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคภายในสวน พื้นที่ถนนทางเดิน ตั้งแต่ประตูทางเข้า ร.๖ ไปจนถึงฝั่งถนนวิทย์ นำสายไฟฟ้าลงดิน นำเกาะกลางออก พร้อมมีระบบ หมุนเวียนน้ำในบึงน้ำและปรับปรุงระบบไฟฟ้าส่องสว่าง

๕. มีจุดเชื่อมต่อสวนลุมพินี ตรงนี้ก็คือ สะพานเขียว และสวนเบญจกิติครับ มาพร้อมทั้งใน ส่วนของทางเดินและทางจักรยาน รอบรับการใช้งานให้สะดวกขึ้นกว่าเดิม

รูปแบบการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง

วัฒนธรรม กรณีศึกษาสวนเบญจกิติ

แผน ๓๐ ปี "สวนป่าเบญจกิติ" ดำเนินการมาถึงระยะที่ ๒ เตรียมเปิด ก.พ.ปี ๖๕ รวมพื้นที่ ทั้งหมดกว่า ๓๐๐ ไร่ โดยเมื่อปี ๕๙ มีการปรับปรุงสวนเบญจกิติระยะที่ ๑ บนพื้นที่ ๖๑ ไร่ เป็นพื้นที่ สีเขียวขนาดใหญ่ ลงพันธุ์ไทยหายาก โดยมีการสนับสนุนรื้อถอนจากกองทัพบก แล้วเสร็จจนปัจจุบัน ดำเนินการมาถึงระยะที่ ๒-๓ บนพื้นที่ ๒๕๙ ไร่ จะถูกออกแบบเป็น ๓ ส่วนสำคัญได้แก่

๑.พื้นที่ทางธรรมชาติ ประกอบด้วย บึงน้ำ ๔ บึง สามารถรองรับน้ำได้ถึง ๑๒๘,๐๐๐ ลบ.ม. และพื้นที่สีเขียวที่อุดมไปด้วยพรรณไม้นานาพันธุ์ เป็นต้นไม้เดิม ๑,๗๓๓ ต้น และต้นไม้ที่ลงใหม่ ๗,๑๕๕ ต้น

๒.พื้นที่เส้นทาง ประกอบด้วย เส้นทางเดินลัดเลาะในธรรมชาติ ๕.๘ กม. เส้นทางวิ่ง ๒.๘ กม. และเส้นทางจักรยาน ๓.๔ กม. ส่งเสริมการออกกำลังกายของคนเมือง

๓.พื้นที่อาคาร ประกอบด้วย อาคารกีฬาในร่ม ที่ถูกปรับปรุงจากโกดังเก็บใบยาสูบ อาคาร พิพิธภัณฑ์ ที่ถูกปรับปรุงจากโรงงานผลิตยาสูบ ที่สามารถรองรับผู้ชมกว่า ๓,๐๐๐ คน อีกทั้งยังมี แปลงนาสาธิตและอัมพันท์ ที่รองรับกิจกรรมสันทนาการ การออกกำลังกาย ของผู้ใช้งานได้กว่า ๑๕,๐๐๐ คน



สวนน้ำเดิม ๑๔๐ ไร่ และ สวนป่าใหม่กว่า ๓๐๐ ไร่ การก่อสร้างสวนสาธารณะ “เบญจกิติ” ส่วนที่ ๑ เป็นสวนน้ำ จำนวน ๑๔๒ ไร่ เปิดให้บริการตั้งแต่ปี ๒๕๔๗ ปัจจุบันโรงงานยาสูบมอบให้ กรุงเทพมหานครเป็นผู้ดูแล คือบริเวณสวนออกกำลังกายเดิม สำหรับส่วนที่ ๒ ซึ่งเป็นสวนป่า จำนวน กว่า ๓๐๐ ไร่ ปัจจุบันมีการดำเนินการแบ่งเป็น ๓ ระยะ แบ่งเป็นระยะที่ ๑ จำนวน ๖๑ ไร่ และ ระยะ ที่ ๒-๓ จำนวน ๒๕๙ ไร่



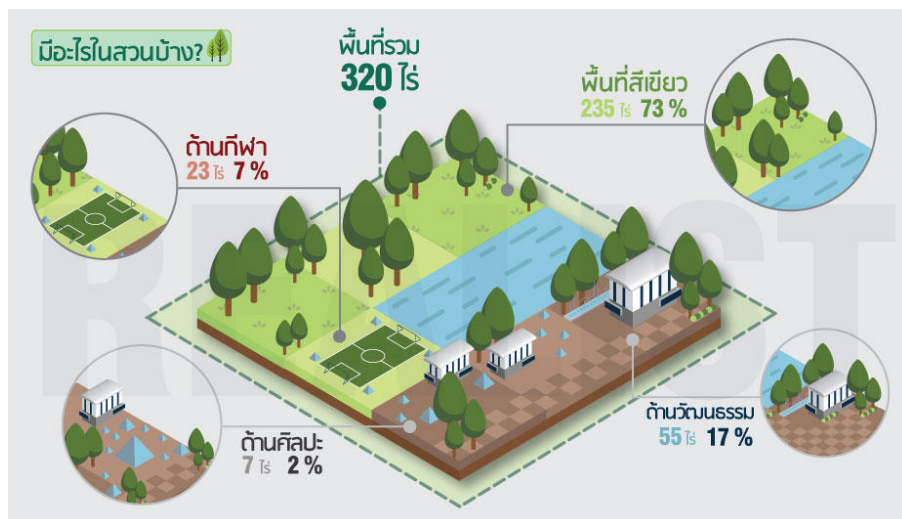
โครงการสวนป่า ระยะเวลา ๓๐ ปี เริ่มต้นปี ๒๕๓๗ โรงงานยาสูบได้ย้ายกิจการไปอยู่ในส่วนภูมิภาคและให้พัฒนาพื้นที่เป็นสวนสาธารณะ สวนสุขภาพ และการออกกำลังกาย เป็นปอดของกรุงเทพมหานครได้น้อมเกล้าฯ ถวายที่ดินบริเวณดังกล่าว จำนวนทั้งสิ้น ๔๕๓ ไร่ และงบประมาณกว่า ๙๕๐ ล้านบาท โดยเมื่อปี ๒๕๔๗ ได้เปิดสวนน้ำประมาณ ๑๓๐ ไร่เป็นส่วนแรก และได้ทำพิธีเปิด "สวนเบญจกิติ"อย่างเป็นทางการ ต่อมาปี ๒๕๕๙ ได้มีโครงการพัฒนาส่วนที่ ๒ กว่า ๓๐๐ ไร่ โดยแบ่งออกเป็น ๓ ระยะ คาดว่าจะเปิดใช้งาน ระยะที่ ๑ ในปี ๒๕๖๔ และระยะที่ ๒ ในปี ๒๕๖๕





สวนเบญจกิติ พื้นที่สวนเบญจกิติในปัจจุบันนั้นเป็นการพัฒนาพื้นที่โรงงานยาสูบเดิมในส่วนที่ ๑ หรือเรียกว่า สวนน้ำ ตามมติกรม. ที่จะย้ายโรงงานยาสูบออกไปนอกกรุงเทพฯ โดยมีพื้นที่ ๑๓๐ ไร่ เปิดใช้งานเมื่อ ๒๕๔๗ (ซึ่งในปัจจุบันโรงงานยาสูบใหม่อยู่ในสวนอุตสาหกรรมโรจนะ อ.อุทัย จ.อยุธยา บนพื้นที่กว่า ๒๐๐ ไร่ ภายใต้การควบคุมของกระทรวงการคลัง) ต่อมาโรงงานยาสูบได้มอบพื้นที่เพิ่มขึ้นอีก ๖๑ ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ในระยะที่ ๑ เพื่อทำเป็น "สวนป่าเบญจกิติ" วงเงิน ๙๕๐ ลบ. ตามแบบแปลนของสำนักพระราชวัง พื้นที่สวนปลูกไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ เพื่อเป็นปอดใจกลางเมือง โดยรวมๆ แล้วในสวนจะมีต้นไม้เล็กใหญ่ถึง ๓๐,๔๐๐ ต้นเลยทีเดียว ตอนนี้ในระยะที่ ๑ ได้เปิดให้ใช้งานแล้ว ใน

อนาคตข้างหน้าโรงงานยาสูบจะทำการส่งมอบพื้นที่ในระยะที่ ๒ และ ๓ รวมแล้วจะเป็นพื้นที่สวนป่าถึง ๓๒๐ ไร่ และเปิดให้บริการทั้งหมดตั้งแต่ปี ๒๕๖๓



ภาพที่ แผนผังการจัดพื้นที่สวนเบญจกิติ

ที่มา <https://thelist.group/realist/blog/สวนป่าเบญจกิติ/>

ด้านในสวนป่าเบญจกิติ จะเป็นป่าที่จะมีเส้นทางการสัญจรของทั้งทางจักรยานและทางคนเดินออกกำลังกาย ขนาดกว้าง ๓ ม., ๖ ม. และ ๘ ม. เพื่อให้ผู้มาใช้งานสามารถใช้งานได้หลากหลาย มีเกาะนก, อาคารเรือนกระจก, หอสมุดพิพิธภัณฑธรรมชาติ, อาคารแสดงศิลปวัฒนธรรม และลานกีฬา แทรกตัวอยู่ในพื้นที่สวนป่า รวมถึงมีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเช่น ห้องน้ำมีทุกระยะ ๒๐๐ เมตร หรือ ทางลาดสำหรับรถเข็นผู้พิการ เรียกได้ว่าเป็นสวนป่าของกรุงเทพฯ ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ทุกคนจริงๆ โดยมีการกำหนดขอบเขตสำหรับพื้นที่ต่างๆไว้ดังนี้

๑. พื้นที่สีเขียว ๗๓% ประกอบไปด้วย ป่าน้ำ ป่า ป่าดิบที่ลุ่ม สนามหญ้า บ่อน้ำ
๒. ด้านวัฒนธรรม ๑๗ % ประกอบไปด้วย สวนเฉลิมพระเกียรติ พื้นที่จัดแสดงงาน ชมรมดนตรี ศูนย์วัฒนธรรม
๓. ด้านกีฬา ๗ % ประกอบไปด้วย สนามกีฬาต่างๆ เช่น ฟุตบอล, บาส, เทนนิส, เปตอง, ตะกร้อ ลานอเนกประสงค์
๔. ด้านศิลปะ ๒ % ประกอบไปด้วย ลานศิลปะ ลานอเนกประสงค์ ศูนย์แสดงงานศิลปะ เกาะประติมากรรม

บทที่ ๕

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “The Park: การพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” มีวัตถุประสงค์คือ ๑) เพื่อวิเคราะห์บริบทและศักยภาพของสวนสาธารณะในประเทศไทยที่เอื้อต่อการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืน ๒) เพื่อสังเคราะห์กระบวนการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนในประเทศไทยที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ๓) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนในเมืองไทยที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยผู้วิจัยมีวิธีเก็บข้อมูลในลักษณะต่างๆไม่ว่าจะเป็นการศึกษาจากเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ การสอบถามผู้ใช้งานสวนสาธารณะ และกรณีศึกษา และสามารถสรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ บริบทและศักยภาพของสวนสาธารณะในประเทศไทยที่เอื้อต่อการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืน

สวนสาธารณะทั้งสองแห่งมีความพร้อมเชิงกายภาพมาก โดยพื้นที่สามารถรองรับจำนวนคนที่เข้ามาใช้บริการในกิจกรรมต่างๆได้เป็นอย่างดี สวนสาธารณะทั้งสองแห่งมีวัตถุประสงค์ที่เหมือนกัน คือการรักษาสิ่งแวดล้อมภายในสวนให้สะอาดร่มรื่นสวยงามเน้นการสร้างพื้นที่สีเขียวให้มากที่สุด อย่างไรก็ตามยังเปิดพื้นที่สำหรับการจัดกิจกรรมกลุ่มที่มีคนมารวมตัวกันเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังมีการเตรียมพื้นที่สำหรับดำเนินการกิจกรรมต่างๆอย่างต่อเนื่อง ทั้งกิจกรรมประจำ อันได้แก่การวิ่ง การเดินเล่น การมาพักผ่อน การปั่นจักรยานออกกำลังกาย และกิจกรรมพิเศษ เช่น กิจกรรมศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมจิตอาสา กิจกรรมบริการสังคม เป็นต้น ซึ่งจัดขึ้นตามวาระและโอกาสต่างๆ

๕.๑.๒ กระบวนการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนในประเทศไทยที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ประชาชนที่เข้ามาใช้บริการสวนสาธารณะมีอายุระหว่าง ๒๑-๔๐ เข้ามาใช้บริการโดยสวนสวนเบญจกิติ มีกลุ่มนักเรียน นักศึกษามาใช้งานมากที่สุด สวนลุมพินี ผู้เข้ามาใช้งานมากที่สุดได้แก่กลุ่มอาชีพค้าขาย หรือธุรกิจ ส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้ระหว่าง ๒๐๐๑-๔๐๐๐๐ บาท การเข้ามา

ใช้บริการอาทิตย์ละ ๑-๒ ครั้ง ประเภทการเดินทางมักจะเป็นรถยนต์ส่วนตัว(สวนลุมพินี)และเดินเท้า (สวนเบญจกิติ)ประเภทการเดินทางมักจะเป็นรถยนต์ส่วนตัว(สวนลุมพินี)และเดินเท้า(สวนเบญจกิติ) ผู้ใช้งานส่วนใหญ่ใช้เวลาในการเดินทางมายังสวนสาธารณะต่ำกว่า ๑๐ นาที ไม่เกิน ๓๐ นาที ในการเดินทางมา ช่วงเวลาที่เข้ามาใช้งานมากที่สุดสำหรับสวนลุมพินีคือช่วงเวลา ๐๕.๐๐-๐๘.๐๐ น. ในขณะที่สวนเบญจกิติจะเป็นช่วงเวลา ๑๗.๐๑-๒๐.๐๐ น. เข้ามาใช้บริการของสวนสาธารณะเป็นเวลา ๑-๒ ชั่วโมงต่อครั้ง เหตุผลที่มาใช้บริการสวนลุมพินีคือ บรรยากาศดี และเดินทางสะดวก พื้นที่เดินวิ่งรอบสนามหรือสวนจะเป็นพื้นที่ที่คนนิยมใช้มากที่สุดซึ่งสวนใหญ่นิยมใช้พื้นที่ดังกล่าวสำหรับเดินหรือวิ่ง และนั่งเล่น ชมวิว ทิวทัศน์ พบปะพูดคุยอ่านหนังสือ

ประชาชนส่วนใหญ่ยังชอบใช้บริการสวนสาธารณะในด้านกิจกรรมทางกายเช่นการออกกำลังกาย การมาพักผ่อน นั่งเล่น ปิกนิก อ่านหนังสือ อันนี้เป็นกิจกรรมหลักของผู้เข้ามาใช้งาน ซึ่งเป็นกลุ่มที่เข้ามาใช้บริการเป็นประจำ ในขณะที่เดียวกันกลุ่มนี้มีเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นในสวนเช่น กิจกรรมประเพณีทางวัฒนธรรมทำบุญตักบาตร กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ กิจกรรมพิเศษเช่นกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมการบริการแก่สังคม ดังนั้นการพัฒนาสวนสาธารณะที่ยังคงมีความยั่งยืนเช่นการรักษาสภาพที่พร้อมใช้งาน การดูแลแหล่งน้ำ ให้สะอาด ความสะอาดในพื้นที่ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ความร่มรื่นสวยงาม เป็นปัจจัยที่เอื้ออย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้นจะมีการจัดในรูปแบบเทศกาลท่องเที่ยวของหน่วยงานต่างๆโดยเฉพาะกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา รวมไปถึงกระทรวงวัฒนธรรม

สวนลุมพินี เป็นสวนสาธารณะที่อยู่ในย่านธุรกิจของประเทศไทยกลางเมือง มีวัตถุประสงค์ให้คนในเมืองได้มาพักผ่อนความสงบร่มรื่นของต้นไม้ในสวนสาธารณะสวนสาธารณะคู่คนเมืองกรุง ที่ถูกใช้งานในกิจกรรมประจำ เช่น การเดินหรือวิ่งออกกำลังกาย กิจกรรมชมรมต่างๆ และกิจกรรมสัจจตามวาระโอกาสต่างๆ และมีคนใช้งานเพิ่มมากขึ้นเมื่อการเดินทางเข้าถึงสะดวกขึ้น โดยเฉพาะการมีรถไฟฟ้า และรถไฟฟ้าใต้ดิน จึงเริ่มมีการจำกัดการเข้าถึงด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล สวนลุมพินีเปิดกว้างในกิจกรรมสาธารณะทุกอย่างแม้กระทั่งกิจกรรมทางการเมืองการประท้วงหรือเรียกร้องในประเด็นต่างๆของกลุ่มการเมือง ในขณะที่การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม สวนลุมพินีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องถือเป็นพัฒนาการที่มากที่สุดในการพัฒนาสวนลุมพินี ดังจะเห็นได้จากการมีต้นไม้รวม ๖,๑๐๕ ต้นให้ร่มเงาอันร่มรื่นทั่วสวนลุมพินี อย่างไรก็ตามสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ค่อนข้างช้าคือการปรับปรุงอาคารสถานที่ต่างๆเนื่องจากต้องใช้งบประมาณของรัฐซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด

สำหรับการพัฒนาสวนลุมเพื่อคนเมืองยังคงเคารพผังแม่บทเดิม เคารพรากฐานของประวัติศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงมียังต้องคำนึงบริบทของพื้นที่โดยรอบ และความต้องการของผู้ใช้ที่

เปลี่ยนไปตามกาลเวลา การเสริมกิจกรรมใหม่ๆ ที่สอดคล้องกับผู้ใช้ที่เป็นเยาวชน มากขึ้นเช่นการเพิ่มเติมกิจกรรมเชิงความรู้และศิลปะ วัฒนธรรม หรือการคำนึงบริบททางสิ่งแวดล้อมของเมือง ยิ่งไปกว่านั้นการปรับควมมีการรับฟังความคิดเห็นของ ประชาชนและนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการปรับปรุงต่อไปที่ จะทำให้สวนลุมพินีมีความยั่งยืนและยังคงเป็นส่วนสำหรับชาวกรุงเทพฯ ในอีก ๑๐๐ ปีถัดไป

ในขณะที่การพัฒนาสวนเบญจกิติเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนนั้น เริ่มต้นจากออกแบบให้เป็นสวนสาธารณะเชิงนิเวศภายใต้แนวคิด Wetland Park มีการรักษาและเติมต้นไม้ไปกว่า ๗,๐๐๐ ต้น เป็นพื้นที่สีเขียวแห่งใหม่เชื่อมคนกรุงเทพฯ เข้าไว้ด้วยกัน มีการระดมบุคคลองค์กรหลายส่วนที่มีความเชี่ยวชาญด้านการออกแบบสวนสาธารณะมาร่วมพัฒนากันอย่างเข้มข้น ภายใต้แนวคิดการออกแบบให้สวนเป็นรากเหง้าของกรุงเทพและใช้ภูมิปัญญามาเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาและปรับปรุงสวนสาธารณะที่มุ่งให้ความสำคัญในการแก้ไขปัญหาเรื่องน้ำในเมืองเช่นน้ำท่วมน้ำเสียเพื่อความยั่งยืนและลดภาระและงบประมาณในการดูแลสวนจึงเน้นปลูกต้นไม้ที่เหมาะสมกับพื้นที่สวนมีการคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมธรรมชาติที่เกื้อกูลกันระหว่างธรรมชาติและมนุษย์ซึ่ง สามารถแบ่งปันพื้นที่กันได้อย่างลงตัว การออกแบบเชิงพื้นที่ใช้งานต่างๆ ให้สะดวกและเอื้อต่อการใช้งาน รู้สึกร่มเย็นในทุกพื้นที่ใช้งานการเพิ่มพื้นที่สำหรับปริมาณคนที่เข้ามาใช้บริการด้วยการสร้างSkywalk ถือเป็นการออกแบบและพัฒนาที่ช่วยให้ผู้มาใช้บริการได้เห็นบรรยากาศของสวนได้อย่างทั่วถึง

กระบวนการพัฒนาสวนเบญจกิติเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนจึงมุ่งให้ความสำคัญใน ๒ ประเด็นดังนี้

๑) การรักษา เป็นการพัฒนาสวนเบญจกิติด้วยการสร้างพื้นที่สีเขียวในรูปแบบป่าในเมือง ซึ่งประกอบไปด้วยป่าชนิดต่างๆ เช่น ป่าชายเลน ป่าไม้ดิบแล้ง ป่าไม้วนเกษตรสวนบ้าน ป่าไม้ดิบ ป่าไม้ดิบลุ่มต่ำและป่าไม้บึงน้ำจืด พร้อมทั้งมีบึงน้ำ 4 บึง เป็นพื้นที่หนองน้ำให้กับเมืองและกักเก็บน้ำไว้ใช้ในหน้าแล้ง เป็นบ่อพักน้ำลดปัญหาน้ำท่วมขังและช่วยบำบัดน้ำเสีย บึงที่ 3 จะมีลักษณะเป็นเนินดินสูงมีเกาะของต้นไม้เล็กๆ รายล้อมด้วยน้ำ เป็นการเก็บรักษาดินไม้เพิ่มความชุ่มชื้นให้กับดินและยังมีพื้นที่สีเขียวอุดมไปด้วยพรรณไม้นานาพันธุ์ เป็นสวนพองน้ำที่ทำหน้าที่ช่วยหนองน้ำในช่วงหน้าฝน และใช้พืชบำบัดน้ำไปพร้อมๆ กัน ทั้งการเลือกต้นไม้ไปจนถึงการออกแบบสวนให้น้ำได้นี้ ก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยลดภาระการบำรุงรักษาป่าในระยะยาวได้

ดังนั้นสวนป่าเบญจกิติจึงให้ความสำคัญกับระบบนิเวศเป็นอันดับแรก เพราะพื้นที่ที่ยั่งยืนและพร้อมใช้งานจะสามารถให้บริการกิจกรรมต่างๆ แม้กระทั่งกิจกรรมด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวก็จะช่วยให้นักท่องเที่ยวเข้ามาร่วมกิจกรรมมากขึ้น หากพื้นที่ไม่เอื้ออำนวย เช่นการมีสภาพ

ที่ไม่ร่มรื่น มีขยะ มีอุปกรณ์ที่ไม่พร้อม ไม่มีความสะอาดปลอดภัย กิจกรรมต่างๆก็ไม่สามารถดึงดูดใจคนให้หันมาร่วมกิจกรรมได้

๒) การสร้างสรรค์ ทั้งอาคารสถานที่และกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อเชื่อมโยงผู้คนกับสิ่งแวดล้อม โดยใช้ธรรมชาติจากสวนเป็นตัวกลาง พร้อมทั้งทั้งให้ความรู้เชิงอนุรักษ์ผ่านกิจกรรมนันทนาการที่สร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนและหน่วยงานต่างๆเข้ามาใช้พื้นที่ซึ่งเป็นการสร้างความยั่งยืนโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างไรก็ตามสวนเบญจกิติมีความพร้อมที่จะเปิดพื้นที่กิจกรรมเชิงศิลปวัฒนธรรมซึ่งเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์และส่งเสริมการท่องเที่ยวให้กับประเทศ ซึ่งหลายๆกิจกรรมสามารถดำเนินการได้อย่างน่าสนใจ เช่น กิจกรรมดนตรีในสวน กิจกรรม ดูหนังกลางแปลงในสวน หรือกิจกรรมศิลปะในสวน ซึ่งถือเป็นกิจกรรมเชิงศิลปวัฒนธรรมที่น่าสนใจ อย่างไรก็ตามอาจจะต้องมีการออกแบบกิจกรรมด้านวัฒนธรรม มารังสรรค์กิจกรรมเชิงวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อไป

๔.๑.๓ รูปแบบการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนในเมืองไทยที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

รูปแบบการพัฒนาสวนลุมพินีอย่างยั่งยืนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น เริ่มด้วยการเปิดพื้นที่เพิ่มเติมเพื่อความสุขของผู้เข้ามาใช้งานอย่างหลากหลาย แบบอนอกประสงค์ มีศูนย์นันทนาการ สนาม ชมรมต่างๆ ล้อมรอบด้วยพื้นที่สีเขียวขนาดใหญ่ ทั้งต้นไม้อายุเก่าแก่ ดอกไม้นานาพันธุ์ สวนป่า สระน้ำ ผสานเข้ากับมิติของศิลปวัฒนธรรม ถือเป็นการปรับเปลี่ยนให้พื้นที่สวนลุมมีการใช้งานอย่างคุ้มค่าเพราะบางจุดก็ถูกปล่อยให้ให้เป็นพื้นที่รกร้างที่ไม่ได้ใช้งาน การพัฒนาในครั้งนี้จึงเป็นการเพิ่มในส่วนของพื้นที่ Paddle Board คายัคและเซิร์ฟสเก็ตเข้ามาด้วย เพื่อตอบสนองต่อคนรุ่นใหม่ ที่มีความต้องการรูปแบบการออกกำลังกายหลากหลาย ไม่ได้จำกัดอยู่แค่รูปแบบเดิมๆ

รูปแบบการปรับปรุงพัฒนาโดยเริ่มต้นจาก ๕ พื้นที่ อันได้แก่

๑. ปรับพื้นที่สร้างกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมของเมือง ให้กลายเป็นพื้นที่การแสดง ศิลปะ และแหล่งเรียนรู้ บริเวณลานอาคารบังเหิง ปรับพื้นที่เวทีการแสดง โดยให้มีที่นั่งชมเป็นรูปวงกลมสามารถรองรับผู้ใช้งานกว่า ๒๕,๐๐๐ คน ตรงบริเวณลานเกษตรเมืองก็จะเพิ่มพันธุ์ไม้ ดอกไม้ตลอดแนว รวมถึงมีพื้นที่สำหรับผู้คนได้นั่งพักผ่อนหย่อนใจมากขึ้น

๒. พัฒนาพื้นที่สีเขียวอย่างยั่งยืน ในส่วนนี้จะเน้นไปที่การปรับปรุงสวนป่าเพื่อการเรียนรู้ธรรมชาติ มีพื้นที่ป่าลักษณะต่างๆ มีน้ำตกจำลองระบบนิเวศ ลดปัญหาสภาพแวดล้อมของเมืองอย่างปัญหาฝุ่นด้วย

๓. พื้นที่ทำกิจกรรมที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นศูนย์กีฬา ลานหญ้า ลานสำหรับสัตว์เลี้ยง ลานศิลปะ และลานกิจกรรมสันทนาการต่างๆ เตรียมที่จะปรับพื้นที่ทางเดิน ทางวิ่ง และทางจักรยาน รวมไปถึงศาลาเพื่อนวิ่ง ทำสามารถพาเพื่อนที่เป็นคนพิการทางสายตามาวิ่งออกกำลังกายในสวนได้ด้วย

๔. การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคภายในสวน พื้นที่ถนนทางเดิน ตั้งแต่ประตูทางเข้า ร.๖ ไปจนถึงฝั่งถนนวิฑู นำสายไฟฟ้าลงดิน นำเกาะกลางออก พร้อมมีระบบหมุนเวียนน้ำในบึงน้ำและปรับปรุงระบบไฟฟ้าส่องสว่าง

๕. มีจุดเชื่อมต่อสวนลุมพินี ซึ่งได้แก่สะพานเขียว และสวนเบญจกิติ สามารถใช้ประโยชน์ได้ทั้งในส่วนของทางเดินและทางจักรยาน รอบรับการใช้งานให้สะดวกขึ้นกว่าเดิม

สำหรับรูปแบบของการพัฒนาสวนป่าเบญจกิติอย่างยั่งยืนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น ยังคงให้ความสำคัญกับป่าและระบบนิเวศทางธรรมชาติเป็นสิ่งสำคัญ ส่วนพื้นที่ใช้สอยที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ามาใช้ ได้จัดทำเส้นทางการสัญจรของทั้งทางจักรยานและทางคนเดินออกกำลังกาย ขนาดกว้าง ๓ เมตร, ๖ เมตร, และ ๘ เมตร. เพื่อให้ผู้มาใช้งานสามารถใช้งานได้หลากหลาย มีเกาะนก, อาคารเรือนกระจก, หอสมุดพิพิธภัณฑสถานชาติ, อาคารแสดงศิลปวัฒนธรรม และลานกีฬา แทรกตัวอยู่ในพื้นที่สวนป่า รวมถึงมีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเช่น ห้องน้ำมีทุกระยะ ๒๐๐ เมตร หรือ ทางลาดสำหรับรถเข็นผู้พิการ เรียกได้ว่าเป็นสวนป่าของกรุงเทพฯ ที่สามารถใช้ประโยชน์ได้ทุกคนจริงๆ โดยในพื้นที่ประทับไปด้วย พื้นที่สีเขียว ๗๓% ประกอบไปด้วย ป่าน้ำ ป่า ป่าดิบที่ลุ่ม สนามหญ้า บ่อน้ำ พื้นที่สำหรับกิจกรรมด้านวัฒนธรรม ๑๗ % ประกอบไปด้วย สวนเฉลิมพระเกียรติ พื้นที่จัดแสดงงาน ชมรมดนตรี ศูนย์วัฒนธรรม พื้นที่สำหรับกิจกรรมด้านกีฬา ๗ % ประกอบไปด้วย สนามกีฬาต่างๆ เช่น ฟุตบอล, บาส, เทนนิส, เปตอง, ตะกร้อ ลานอเนกประสงค์ และพื้นที่สำหรับกิจกรรมด้านศิลปะ ๒ % ประกอบไปด้วย ลานศิลปะ ลานอเนกประสงค์ ศูนย์แสดงงานศิลปะ เกาะประติมากรรม

๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยในประเด็นของบริบทและศักยภาพของสวนสาธารณะในประเทศไทยที่เอื้อต่อการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า สวนสาธารณะทั้งสองแห่งมีความพร้อมเชิงกายภาพมาก มีการเตรียมความพร้อมเชิงกายภาพและอุปกรณ์การใช้งานค่อนข้างพร้อม แม้จะพบว่าวัสดุอุปกรณ์จะค่อนข้างเก่าแต่ยังอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ ซึ่งปัญหาในส่วนนี้เป็นประเด็นเกี่ยวข้องกังบประมาณที่ได้รับจัดสรร ในขณะที่พื้นที่ด้านสิ่งแวดล้อมการดูแลพื้นที่สีเขียว สวนสาธารณะทั้งสองแห่งสามารถดูแลได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากสวนสาธารณะเปิดพื้นที่ให้กับกลุ่ม

จิตอาสาจากหน่วยงานต่างๆให้เข้ามาด้วยทำกิจกรรมปลูกป่าดูแลต้นไม้และทำความสะอาดพื้นที่สวนสาธารณะอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบและส่งผลดีต่อหน่วยงานดูแลสวนสาธารณะไม่จำเป็นต้องใช้งบประมาณในการดูแลต้นไม้เพราะมีกลุ่มจิตอาสาต่างๆเข้ามาทำกิจกรรมจิตอาสาตามสิ่งแวดล้อมอยู่เป็นประจำ การดูแลพื้นที่สีเขียวอยู่เป็นประจำจึงทำให้สวนสาธารณะทั้งสองแห่งยังมีความสะอาดร่มรื่นสวยงาม ซึ่งถือเป็นความสำคัญอันดับแรกของสวนสาธารณะสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุจน์มพร เกษเกษมสุข^๑ ที่กล่าวไว้ว่า ชุมชนที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดี ต้องมีที่พักผ่อนหย่อนใจที่หลากหลาย และมีความหนาแน่นที่เหมาะสม มีความสมดุลของพื้นที่สีเขียวกับพื้นที่พัฒนาลักษณะอื่นๆ รวมถึง มีการนำแนวความคิดการออกแบบอย่างยั่งยืนมาประยุกต์ใช้กับการออกแบบสวนสาธารณะด้วย

ผลการวิจัยพบว่าสวนสาธารณะทั้งสองแห่งพยายามจำกัดพื้นที่สำหรับจอดรถยนต์ส่วนบุคคลเพื่อให้ผู้ใช้สวนสาธารณะทั้งสองแห่งหันมาใช้บริการขนส่งสาธารณะที่มีอยู่อย่างครบถ้วนเช่น รถไฟฟ้า รถไฟฟ้าใต้ดิน รถเมล์ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วทัญญา นามบุรี^๒ ได้ศึกษาความเหมาะสมในการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะใน อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ นักท่องเที่ยวจะนิยมใช้ยานพาหนะรถยนต์ส่วนตัวในการเดินทางมาเที่ยวที่นี่ ส่งผลให้เกิดปัญหาการจราจรคับคั่งยิ่งช่วงในเทศกาลจะมีปัญหามาก ทำให้เกิดมลภาวะและปัญหาสิ่งแวดล้อมต่างๆ ตามมา ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีความเหมาะสมที่จะปรับเปลี่ยนรูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยว โดยการออกแบบขนส่งสาธารณะ เพื่อให้เป็นระบบขนส่งสาธารณะแทน ทั้งนี้ระบบขนส่งสาธารณะที่ออกแบบนั้นจะต้องรองรับและตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ด้วยเช่นกัน

จากผลการวิจัยจะพบว่า การเข้าถึงสวนสาธารณะที่สะดวกและรวดเร็วเป็นปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจเข้ามาใช้บริการสวนสาธารณะ ซึ่งในปัจจุบันสวนสาธารณะทั้งสองแห่งมีสถานีรถไฟฟ้าที่อยู่ใกล้ จึงมีความสะดวกและสามารถเข้าถึงในระยะเวลาที่ไม่นาน ตอบสนองความต้องการของคนเมืองโดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกร จูตาศรี^๓ ที่ระบุไว้ว่าปัจจัยด้านความริบเร่งในชีวิตประจำวัน มีการเชื่อมโยงกับลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือกิจกรรมการใช้

^๑ รุจน์มพร เกษเกษมสุข. การพัฒนาพื้นที่กร้างว่างเปล่าเพื่อประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อมชุมชน: กรณีศึกษาย่านคลองตัน กรุงเทพมหานคร. Diss. จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

^๒ วทัญญา นามบุรี. การศึกษาความเหมาะสมในการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ ในอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่. Diss. สาขาวิศวกรรมขนส่ง สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

^๓ จูตาศรี, และ ธนกร. แนวทางการออกแบบพื้นที่สาธารณะที่ตอบรับกับพฤติกรรมของคนรุ่นใหม่. Diss. มหาวิทยาลัย ศิลปากร.

ประโยชน์ที่ดิน ที่หลากหลายประเภท ทั้งนี้เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่มีชีวิตชีวาจึงต้องมีการพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะ เพื่อเพิ่มช่องทางการเข้าถึง การ ปรับปรุงทางเท้าหรือพื้นผิวถนน ให้มีความสะดวกต่อการใช้งาน ทันสมัยเป็นที่นิยม

ในส่วนของการกระบวนการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนในประเทศไทยที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผลการวิจัย พบว่าสวนสาธารณะให้ความสำคัญกับการดูแลพื้นที่สีเขียวเป็นอันดับแรก เพราะพื้นที่สีเขียวคืออัตลักษณ์และเสน่ห์ของสวนสาธารณะ แม้ประเด็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวจะไม่อยู่ในขอบเขตหลักของผู้รับผิดชอบดูแลสวนสาธารณะ แต่สวนทั้งสองแห่งยังคงเปิดพื้นที่ว่างให้เครือข่ายต่างๆสามารถเข้ามาทำกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมได้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะเทศกาลส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งเลือกพื้นที่สวนลุมพินีในการจัดกิจกรรมในช่วงต้นปีใหม่ ซึ่งมีการดำเนินการเป็นประจำทุกปี ถือเป็นการดึงเอาเสน่ห์แห่งพื้นที่สีเขียวของสวนสาธารณะและความมีสีสันของงานผ่านการจัดเทศกาลท่องเที่ยวด้วยการโชว์วัฒนธรรมในในแต่ละภาค

เป็นที่น่ายินดีในส่วนของการวิจัยในรูปแบบการพัฒนาสวนสาธารณะอย่างยั่งยืนที่เอื้อต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ซึ่งสวนสาธารณะทั้งสองแห่งได้มีการเปิดพื้นที่นำเสนอวัฒนธรรม โดยสวนลุมพินีมีการปรับพื้นที่สร้างกิจกรรมเชิงวัฒนธรรมของเมืองสำหรับการแสดงศิลปะ และแหล่งเรียนรู้ บริเวณลานอาคารบันเทิง ปรับพื้นที่เวทีการแสดง โดยให้มีที่นั่งชมเป็นรูปวงกลม สามารถรองรับผู้ใช้งานกว่า ๒๕,๐๐๐ คน ในขณะที่สวนเบญจกิติยังคงพื้นที่พื้นที่สำหรับกิจกรรมด้านวัฒนธรรม คิดเป็น ๑๗ % ของพื้นที่ทั้งหมด นั้นหมายความว่าสวนสาธารณะทั้งสองแห่งได้เปิดพื้นที่สำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างสมบูรณ์แล้ว สิ่งที่ยังต้องหันมาพิจารณากันต่อไปคือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนต่อไปนั่นเอง

๕.๒ ข้อเสนอแนะของการวิจัย

๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑. จากการลงพื้นที่ศึกษาวิจัยพบว่าอาคารสถานที่รวมไปถึงป้ายให้ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ในสวนสาธารณะอยู่ในสภาพค่อนข้างเก่า รัฐบาลควรมีนโยบายในการจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงให้มีความพร้อมต่อผู้เข้ามาใช้บริการสวนสาธารณะ

๒. สวนสาธารณะกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวัฒนธรรม และการท่องเที่ยว เช่น กระทรวงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ควรมีกิจกรรมเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้มากกว่า 1 ครั้งต่อปี อาจจะทำเป็นลักษณะกิจกรรมหลัก และกิจกรรมย่อย เพื่อสร้างสีสันเชิงวัฒนธรรมไทยส่งสู่สายตาชาวต่างชาติซึ่งนิยมเข้ามาเดินเที่ยวใน

สวนสาธารณะอย่างต่อเนื่อง ให้เห็นถึงความสวยงามด้านวัฒนธรรมอันจะส่งผลดีต่อการกระตุ้นให้
 ออกไปท่องเที่ยวในภูมิภาคต่างๆของไทยต่อไป

๓. ควรมีการรณรงค์อย่างต่อเนื่องในการใช้บริการสวนสาธารณะอย่างสร้างสรรค์ ไม่
 ว่าจะเป็นการเอื้ออาทรต่อผู้เข้ามาใช้บริการ รวมไปถึงการใส่ใจต่อการรักษาความสะอาด การทิ้งขยะ
 อย่างเป็นที่เป็นทาง

๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

๑. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ
 พอเพียงและเป็นที่ประทับใจต่อนักท่องเที่ยว

๒.ควรทำการศึกษาวิจัยรูปแบบการถ่ายทอดวัฒนธรรมในพื้นที่สาธารณะสำหรับ
 เยาวชนเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้กล้าแสดงออก และส่งเสริมวัฒนธรรมการชื่นชมนักสร้างสรรค์สังคม
 และวัฒนธรรม ~~๕.๑ สรุปผลการวิจัย~~



บรรณานุกรม

- The Cloud. ฉันรักสวนเขา.[ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล: <https://readthecloud.co/publicspace-10/>. 19 พฤศจิกายน 2563
- อมรรัตน์ กฤตยานวัช. การศึกษาเพื่อวางแผนทางจัดหาส่วนสาธารณะในกรุงเทพมหานครในแง่ของการผังเมือง. Diss. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธิดารัตน์ แสนพิม. ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการใช้พื้นที่เพื่อการนันทนาการ: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยนเรศวร.[ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล: http://www.agi.nu.ac.th/nred/Document/is-PDF/2558/geo_2558_026_FullPaper.pdf. 19 พฤศจิกายน 2563
- ปริญญา มั่นประเสริฐ. แรงจูงใจในการออกกำลังกายของประชาชนที่มาออกกำลังกาย ณ สวนสาธารณะขนาดกลางในกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2552. (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิต วิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2552.
- Newswit. วางแนวทางการบริหารจัดการปรับปรุงสวนสาธารณะป้อมปราบศัตรูพ่าย. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล:<http://www.newswit.com/gen/2019-11-13/1e10edbc7e747548dac790c1364e0dc3/>. 19 พฤศจิกายน 2563
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. การจัดการเรียนรู้ ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต: สวนสาธารณะ. [ออนไลน์]. แหล่งข้อมูล: <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/785-file.pdf>. 19 พฤศจิกายน 2563
- พงศธร เนตร วิเชียร. บทบาทและการใช้พื้นที่ในสวนสาธารณะ กรุงเทพมหานคร. Diss. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. วัฒนธรรม คุณค่าสู่มูลค่า.[ออนไลน์]. แหล่งที่มา http://www.culture.go.th/culture_th/ewt_news.php?nid=3972&filename=index. 19 พฤศจิกายน 2563
- นนทพจน์ เดชะชาติ, และวรลักษณ์ คงอ้วน. "แนวทางการพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร (Guidelines to Develop Public Park Areas in Sai Mai District, Bangkok)." Journal of the Faculty of Architecture King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang 17.2 (2013): 80-91.

- เจนณรงค์ สมพงษ์, และ วราลักษณ์ คงอ้วน. "บทบาทและการพัฒนาพื้นที่สวนสาธารณะ สวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร." *Journal of the Faculty of Architecture King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang* 22.1 (2016): 56-69.
- ขเข้มโชติ ภู่อะเสริฐ. "การออกแบบวางผังบริเวณเพื่อปรับปรุงพื้นที่สวนสาธารณะ สวนร่มเกล้า กัลปพฤกษ์." *Built Environment Inquiry* 14.2 (2015).
- ทิวพร ใจก้อน. "สวนสาธารณะ กับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจของจังหวัดศรีสะเกษ พ. ศ. 2523-ปัจจุบัน." *วารสารมนุษยและสังคม คณะมนุษยศาสตร์ และ สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย*
- เสกสรร นิยมเพ็ง, and พชรินทร์ สิริสุนทร. "การพัฒนาพื้นที่สาธารณะแบบมีส่วนร่วมเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนเมือง: กรณี สวนสาธารณะหนองนารี อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์." *Phetchabun Rajabhat Journal (ราชภัฏเพชรบูรณ์สาร)* 17.2 (2016): 21-28.
- Chandrasiri, Orana, and Sigit Arifwidodo. "Inequality in active public park: a case study of Benjakitti Park in Bangkok, Thailand." *Procedia engineering* 198 (2017): 193-199.
- Kabisch, Nadja, and Roland Kraemer. "Physical activity patterns in two differently characterised urban parks under conditions of summer heat." *Environmental Science & Policy* 107 (2020): 56-65.
- Devakula, Jiratip. "Design guidelines for sustainable urban park in brownfield sites of Bangkok Metropolitan Area." *Journal of Architectural/Planning Research and Studies (JARS)* 5.3 (2007): 123-138.
- Fisher, Researching and writing a dissertation - A guidebook for business students, 2007, p. 78
- D. Satterthwaite (Ed.), *The Earthscan Reader in Sustainable Cities*, Earthscan Routledge, London, New York (1999), pp. 80-106
- M. Suhardi. Preferences for Usability at Taman Tasik Seremban, Malaysia Universiti Putra Malaysia. *Alam Cipta*, 8 (1) (2016)
- G. Cranz, M. Boland Defining the sustainable park: a fifth model for urban parks *Landsc. J.*, 23 (2004), pp. 102-120

- D. Maguelonne The European landscape conservation Landsc. Res. J., 31 (4) (2006)
- L. Luis, S. Raúl, P. Thomas Urban parks and sustainable city planning - the case of Portimão, Portugal Wseas Trans. Environ. Devel., 3 (10) (2007), pp. 171-180
- D. Nigel, S. Carys, W. Helen Improving Urban Parks, Play Areas and Green Spaces
Department for Transport, Local Government and the Regions
Publications Sales Centre, London (2002), pp. 73-83
- E. David, S. Ryan, The Roles of an Urban Parks System, 2016. Available at:
<https://www.worldurbanparks.org/images/Documents/The-Roles-of-an-Urban-Parks-System.pdf> (retrieved 9 -11-2020).
- Yiemwattana, Suthat, and Sasima Charoenkit. "TOWARDS AN ENGAGING, INCLUSIVE AND MEANINGFUL PLANNING DEVELOPMENT OF AN URBAN PARK IN PHITSANULOK, THAILAND." *Geographia Technica* 14 (2019).

